

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Jiří Balík

**Olympijské hry v Barceloně 1992 jako
faktor změn v katalánském nacionalistickém
diskurzu politických stran**

Diplomová práce

Praha 2017

Autor práce: **Bc. Jiří Balík**

Vedoucí práce: **PhDr. Ondřej Matějka Ph.D.**

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

BALÍK, Jiří. *Olympijské hry v Barceloně 1992 jako faktor změn v katalánském nacionalistickém diskurzu politických stran*. Praha, 2017. 103 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra evropských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Ondřej Matějka Ph.D.

Abstrakt

Vzájemný propojený vztah sportu a politiky v konkrétním případě Olympijských her v Barceloně z roku 1992 nabízí široké uplatnění ve využití události pro posílení nacionalistických tendencí katalánské společnosti. Práce zkoumá, jakým způsobem se pořádání této události promítlo do vývoje katalánského nacionalismu v diskurzu politických stran. Tyto změny přitom analyzuje ve dvou rovinách. První rovinou je vývoj v čase – porovnává období před a po konání Olympijských her, hledí na vývojové tendence i napříč jednotlivými obdobími. Druhou rovinou je vývoj na úrovni debaty – hledí jak na kategorii politických stran, tak na kategorii katalánské politiky i na kategorii celostátní španělské politiky, nahlíží přitom na přesuny témat a tendencí napříč jednotlivými rovinami. Zkoumá tedy vývojové tendence politického diskurzu ve volebních programech, v projevech při výročních zasedáních na úrovni katalánského parlamentu a v projevech při výročních zasedáních na úrovni celostátního španělského parlamentu. Základními výzkumnými parametry práce jsou témata jazykové politiky, kulturní politiky, problematiky státoprávních reforem, lingvistické formy diskurzu a vztahu k Olympijským hrám. Hlavním východiskem práce je přínos sportovní akce ke konstrukčním nacionalistickým tendencím.

Abstract

Interrelation between sports and politics in the specific case of the Olympic Games in Barcelona in 1992 offers a wide range of opportunities to strengthen nationalist tendencies of the Catalan society. This thesis examines how the organization of this event affected the development of Catalan nationalistic discourse of political parties. These changes are analysed on two levels. The first level is the evolution over time – the thesis compares the periods before and after the Olympics and looks at trends across each period. The second level is the development in the level of debate – the thesis looks at the category of political parties, at the category of Catalan politics and at the category of the Spanish nationwide politics, while it analyses the moves of the topics and trends across the levels. Thus, the thesis examines trends of the political discourse in the electoral programs, in speeches at annual meetings at the level

of the Catalan parliament and in speeches at annual meetings at the level of national Spanish Parliament. The basic parameters of the research work are themes of language policy, cultural policy, the issue of state structure juristic reform, linguistic forms of the discourses and relation to the Olympic Games. The main basis of this work is the contribution of sporting events to constructivist nationalist tendencies.

Klíčová slova

Španělsko, Katalánsko, nacionalismus, Olympijské hry, politický diskurz, sport

Keywords

Spain, Catalonia, nationalism, Olympic Games, political discours, sport

Rozsah práce: 207 731 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 10. 5. 2016

Jiří Balík

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce PhDr. Ondřeji Matějkovi Ph.D. za trpělivost a snahu vykřesat za mě maximum. Děkuji i celému Institutu mezinárodních studií za příjemné a stimulační studijní prostředí. Můj vděk patří také Guadalupe Martínez Fuentes z Univerzity v Granadě za milou a nezištnou pomoc s prameny. Největší dík patří chápající a milující rodině za důvěru, očekávání a bezmeznou podporu.

INSTITUT MEZINÁRODNÍCH STUDÍÍ

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno:

Bc. Jiří Balík

E-mail:

balik.jirka@gmail.com

Semestr:

LS

Akademický rok:

2015/2016

Název práce:

Olympijské hry v Barceloně 1992 jako faktor změn v katalánském nacionalistickém diskurzu politických stran

Předpokládaný termín ukončení (semestr, školní rok):

ZS 2016/2017

Vedoucí diplomového semináře:

PhDr. Zuzana Kasáková Ph.D.

Vedoucí práce:

PhDr. Ondřej Matějka Ph.D.

V čem se oproti původnímu zadání změnil cíl práce?

Práce původně cílila na dokázání propojení sportovního světa se světem politickým. Vzhledem k tomu, že tato problematika již byla dostatečně zpracovaná a dokázaná, vyvinul se cíl práce k prozkoumání této problematiky v další sféře. Novým cílem je tedy zjistit, zda je tvrzení o velkém a silném vlivu sportu na politiku platné i na úrovni diskurzu politických stran a to v nacionalistické politice.

Jaké změny nastaly v časovém, teritoriálním a věcném vymezení tématu?

Hlavním zaměřením práce měly být kandidátská města na pořádání Olympijských her Londýn a Madrid. Práce se ale tematicky posunula více do historie k uspořádaným Olympijským hrám v Barceloně. Nadále tak zůstává teritoriální vymezení v západní Evropě, hlavním předmětem práce zůstává vztah sportu a politiky.

Jak se proměnila struktura práce (vyjádřete stručným obsahem)?

1. Výzkumný rámec
2. Diskurz ve volebních programech
3. Diskurz ve výročních debatách katalánského parlamentu
4. Diskurz ve výročních debatách celostátního parlamentu

Práce se posunula od časové struktury k tematické struktuře, která je vnitřně dále dělena dle času.

Jakým vývojem prošla metodologická koncepce práce?

Práce se opírá o školu diskurzivní analýzy, pracuje přitom na základě obsahové kvalitativní analýzy. Metodologická koncepce byla změněna v kontextu změny hlavního věcného vymezení tématu a jeho cíle.

Které nové prameny a sekundární literatura byly zpracovány a jak tato skutečnost ovlivnila celek práce?

Zásadním zdrojem, který přispěl k rozhodnutí o změně cíle práce, a proto i ke změně tematického posunu práce, je dílo věnující se Olympijským hrám v Barceloně Johna Hargreavese. V tomto kontextu došlo ke zpracování zápisů z jednání katalánského parlamentu, španělského parlamentu a volebních programů politických stran. S ohledem na tematický posun se následně posunulo i teoretické vymezení, kde zásadní roli hrálo dílo Ruth Wodakové, věnující se politickému diskurzu, ze kterého práce vychází metodologicky.

Charakterizujte základní proměny práce v době od zadání projektu do odevzdání tezí a pokuste se vyhodnotit, jaký pokrok na práci jste během semestru zaznamenali (v bodech):

Po odevzdání projektu se zcela změnil cíl práce a jeho věcné ukotvení. Na tomto základě došlo k novému vymezení teoretického ukotvení, metodologie a dohledání adekvátních zdrojů.

Podpis studenta a datum:**Schváleno:****Datum****Podpis**

Vedoucí práce

Vedoucí diplomového semináře

Obsah

ÚVOD	3
HISTORICKÝ KONTEXT VZTAHU ŠPANĚLSKA A KATALÁNSKA	3
AUTONOMNÍ STATUS KATALÁNSKA	5
PŘÍPRAVA OLYMPIJSKÝCH HER	6
SHRNUTÍ	7
1. VÝZKUMNÝ RÁMEC	7
1.1. POJMY NÁROD A NACIONALISMUS	7
1.1.1. <i>Národ</i>	8
1.1.2. <i>Nacionalismus</i>	9
1.2. TEORIE A KONCEPTY PRÁCE	11
1.2.1. <i>Teorie nacionalismu</i>	11
1.2.2. <i>Teorie sportu v politice a nacionalismu</i>	13
1.3. KRITÉRIA VÝBĚRU ZKOUMANÝCH TÉMAT	15
1.3.1. <i>Volební programy</i>	16
1.3.2. <i>Zasedání katalánského parlamentu</i>	16
1.3.3. <i>Zasedání celostátního parlamentu</i>	16
1.4. METODOLOGIE	17
1.5. TEZE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	19
1.6. SHRNUTÍ	19
2. DISKURZ VE VOLEBNÍCH PROGRAMECH	19
2.1. VOLEBNÍ PROGRAMY V PŘED-OLYMPIJSKÉM OBDOBÍ 1988 – 1992	19
2.1.1. <i>CiU</i>	19
2.1.2. <i>ERC</i>	21
2.1.3. <i>PSOE</i>	26
2.1.4. <i>PP</i>	27
2.1.5. <i>Shrnutí</i>	28
2.2. VOLEBNÍ PROGRAMY V PO-OLYMPIJSKÉM OBDOBÍ 1993 – 1996	29
2.2.1. <i>CiU</i>	29
2.2.2. <i>ERC</i>	30
2.2.3. <i>PSOE</i>	35
2.2.4. <i>PP</i>	36
2.2.5. <i>Shrnutí</i>	38
2.3. POROVNÁNÍ PŘED-OLYMPIJSKÝCH A PO-OLYMPIJSKÝCH VOLEBNÍCH PROGRAMŮ	39
3. DISKURZ VE VÝROČNÍCH DEBATÁCH KATALÁNSKÉHO PARLAMENTU	41
3.1. DEBATY V PŘED-OLYMPIJSKÉM OBDOBÍ	41
3.1.1. <i>CiU</i>	41
3.1.2. <i>ERC</i>	48
3.1.3. <i>PSOE/PSC</i>	52

3.1.4.	PP.....	56
3.1.5.	Shrnutí.....	60
3.2.	DEBATY V PO-OLYMPIJSKÉM OBDOBÍ	61
3.2.1.	CiU.....	62
3.2.2.	ERC.....	68
3.2.3.	PSOE/PSC.....	71
3.2.4.	PP.....	74
3.2.5.	Shrnutí.....	76
3.3.	POROVNÁNÍ PŘED-OLYMPIJSKÝCH A PO-OLYMPIJSKÝCH DEBAT V KATALÁNSKÉM PARLAMENTU.....	77
4.	DISKURZ VE VÝROČNÍCH DEBATÁCH CELOSTÁTNÍHO PARLAMENTU.....	79
4.1.	DEBATY V PŘED-OLYMPIJSKÉM OBDOBÍ	79
4.1.1.	CiU.....	80
4.1.2.	PSOE.....	82
4.1.3.	PP.....	84
4.1.4.	Shrnutí.....	85
4.2.	DEBATY V PO-OLYMPIJSKÉM OBDOBÍ	86
4.2.1.	CiU.....	86
4.2.2.	ERC.....	87
4.2.3.	PSOE.....	88
4.2.4.	PP.....	89
4.2.5.	Shrnutí.....	90
4.3.	POROVNÁNÍ PŘED-OLYMPIJSKÝCH A PO-OLYMPIJSKÝCH DEBAT V CELOSTÁTNÍM PARLAMENTU	91
ZÁVĚR		91
SUMMARY		95
ZDROJE.....		96
PRAMENY.....		96
<i>Volební programy politických stran</i>		<i>96</i>
<i>Přepisy debat v zastupitelských shromážděních</i>		<i>98</i>
<i>Ostatní</i>		<i>101</i>
LITERATURA		101
<i>Knihy</i>		<i>101</i>
<i>Kapitoly v knize</i>		<i>102</i>
<i>Odborné články.....</i>		<i>102</i>
<i>Příspěvky na konferencích.....</i>		<i>103</i>

Úvod

Jednu z významných etap katalánské novodobé historie tvoří pořádání XXV. letních Olympijských her v Barceloně v roce 1992. Pro Barcelonu znamenalo konání Olympiády značný urbanistický rozvoj, ale především se jako centrum Katalánska dostala do centra světového dění.

Olympijské hry (Olympiáda, OH), podobně jako další významné celosvětové události, přinášejí pořadatelskému státu zvýšenou publicitu. Zájem o pořadatelskou zemi stoupá a mnohým zájmovým skupinám se naskýtá jedinečná příležitost tohoto zájmu využít ve svůj prospěch. Obzvláště v případě pořádání her na území jedné z národnostních menšin, jak se tomu stalo u Španělska (Katalánska) a jeho klíčové metropole Barcelony. „*Je správné tvrdit, že sport hraje zásadní roli v národní identitě i národní hrdosti, což potvrzují jak úspěchy národních týmů, tak pořádání sportovních událostí.*“¹ Přestože se Barcelona ucházela o pořadatelství Olympiády v době, kdy byla taková akce finančně spíše nevýhodná, nakonec se podařilo z pořadatelství vytěžit maximum a stát se do té doby finančně nejvýnosnější Olympiádou v historii. Ekonomický úspěch podpořil myšlenku, zda je pro Katalánsko výhodné setrvávat součástí Španělského království, když je ekonomicky nejsilnější oblastí a na ostatní regiony doplácí.

Tato práce nahlíží na Olympijské hry v Barceloně jako na možný zlomový bod ve vývoji katalánského nacionalismu a zkoumá odraz této skutečnosti v diskurzu politických stran. Ve zbytku úvodu tedy přináší kontextuální vymezení vztahu Katalánska a Španělska. Nejprve nastiňuje historický vývoj vztahu. Dále se věnuje zákonnému nastavení tohoto vztahu, platnému ve zkoumaném období a v poslední části je představen vztah Španělska a Katalánska k určující události této studie, Olympijským hrám.

Historický kontext vztahu Španělska a Katalánska

Po sjednocení Španělska v roce 1469 se Katalánsko muselo podřídit kastilskému centralismu. Na druhou stranu těžilo ze španělských úspěchů při objevování nového světa – především po kolapsu středozevního obchodu v důsledku osmanské rozpínavosti. Vysoká míra samosprávné autonomie a zlato ze zámořských objevů vyvažovaly jak centralismus, tak

¹ Aslam Pervez Memon, Soniha Aslam Ghouri, Deen Muhammad Jalbani a Yasmeen Iqbal Qureshi, „Sports As A Dynamic Force In The Development Of Relations Among Nations In Global Politics“, Shield: Research Journal of Physical Education 4 [online], č.6 (2011): 11, <https://www.ebscohost.com/> (staženo 7. 1. 2016).

ekonomickou stagnací. Krizové období vztahu nastalo roku 1640, kdy se při španělsko-francouzské válce Katalánsko rozhodlo vyhlásit nezávislost. Po své porážce přišlo o část území ve prospěch Francie a navíc i o část své autonomie. Tu ztratilo na Španělsku definitivně po prohrané bitvě z 11. září 1714. Při válce o dědictví španělské se totiž znovu postavilo na stranu nepřátel Španělska a opět bylo poraženo. Z autonomního národa personální unií sjatého se Španělským královstvím se tak stal utlačovaný národ bez vlastní politické reprezentace. Byly zakázány všechny katalánské instituce, katalánský jazyk a na celou oblast bylo uvaleno významné zdanění.²

Počátky katalánského národní obrození, tzv. *Renaixença*, lze datovat v kulturní rovině do třicátých let 19. století, v rovině politické do osmdesátých let 19. století. Přestože nacionalismus byl hnaný především silou vzdělaných kněží, nelze jej považovat za nacionalismus náboženský. Vychází spíše z přeměny politického Karlismu stavějícího na katolicky laděném konzervatismu v kulturně-politické katalánství.³ Po protikatalánských krocích ze strany diktátora Prima de Rivery se navíc katalánský nacionalismus vyvinul levicovým směrem a nadále pokračuje především v tomto politickém zakotvení.⁴ Tento fakt hrál důležitou roli i na konci občanské války, kterou je možné hodnotit jako střet pravicového a levicového smýšlení – okolnostmi mnohdy vehnaného do jejich extrémních pozic. Vzhledem ke konečnému vítězství pravicově-konzervativních sil pod vedením generála Francisca Franka dostal levicově orientovaný katalánský nacionalismus punc protirežimního smýšlení. Státní centralismus neuznával katalánský národ, perzekvoval jeho jazyk a kulturu. Zrušil autonomní status druhé republiky a dlouhodobě podnikal kroky směřující k zániku katalánského národa.

Svou roli v pozdějším vztahu Katalánska a Španělska sehrál ekonomický rozkvět známý jako „*milagro económico*“, který znamenal masivní stěhování Španělů z ostatních regionů do Katalánska, čímž došlo k prohloubení rozdílů v katalánské společnosti.

Konání Olympiády pouhých šestnáct let po pádu režimu tak samo o sobě lze považovat za jedinečnou příležitost pro katalánské národní obrození v mezinárodním měřítku. Značka

² Alberto Royo, „Catalonia at the crossroads“ (příspěvek přednesený v rámci Self-determination Processes in the European Union: The Catalan Case in comparative perspective, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, Praha, Česká republika, 18. 6. 2015).

³ John Hargreaves, *Freedom for Catalonia?: Catalan Nationalism, Spanish Identity and the Barcelona Olympic Games* (Cambridge: Cambridge University Press, 2000), 24.

⁴ *Ibid.*, 27 – 28.

národa totiž může záviset jak na sportovních výkonech, tak na výkonech při pořádání sportovních událostí.⁵

Autonomní status Katalánska

Vzájemný vztah Katalánska a Španělska určuje v novodobé historii autonomní status, zákon upravující státoprávní zřízení země. Dále je v této kapitole představen relevantní autonomní status platný ve zkoumaném období - autonomní status Katalánska z roku 1979, který se skládá z osmi částí.

První část, Preambule, hovoří o znovunabytí samosprávných institucí v souladu se zaváděním demokratických svobod. V preambuli je uvedeno, že Katalánsko na základě svého práva na autonomii, které je obsaženo spolu s národnostmi a regiony Španělska v ústavě, uznává svou vůli začlenit se do správního celku jako autonomní oblast.⁶ Katalánsko je tedy autonomním statutem potvrzeno jako region s vlastním národem, na druhou stranu slibuje svou účast na uspořádání španělského státu.

Druhá část, Základní usnesení, je tvořena 8 články, kde je znovu potvrzen katalánský národ a zapojení do španělského státu v podobě autonomní oblasti. Je zde stanoveno institucionální rozvržení Katalánska v čele s autonomní vládou *Generalitat*, stanovuje územní vymezení Katalánska a uznává katalánštinu jako vlastní jazyk. Kastilskou španělštinu ovšem formuluje jako oficiální jazyk užívaný při úředních příležitostech. Autonomní status navíc ukládá *Generalitat* povinnost zajistit podmínky k znalosti španělštiny. Čtvrtý článek základního usnesení určuje další ze symbolů katalánského nacionalismu – vlajku. Upravuje dosah statusu, jeho platnost a účinnost.

Třetí část, Kompetence *Generalitat*, je tvořena články 9 až 28. Definuje výlučné pravomoci autonomní vlády, mezi něž mimo jiné spadá: správa samosprávných institucí, občanský zákoník, kultura, archivy, knihovny, muzea, vědecký výzkum, turismus, infrastruktura, rybolov v katalánských vodách, sociální oblasti (mladiství, práva žen atd.), sport a volnočasové aktivity, statistiky atd. Dále jsou stanoveny i povinnosti při realizaci celostátní legislativy. V ekonomické oblasti je zde Katalánsku přiznáno výlučné právo v plánování ekonomické aktivity, organizaci průmyslu (vyjma vojenského), zemědělství, vnitřního obchodu, ochrany spotřebitele, finančního sektoru. Katalánsku umožněno vytvořit autonomní policii a je definována její exekutivní pravomoc a vztah k policii celostátního charakteru. Dále je uznána

⁵ Roger Levermore, Adrian Budd, *Sport and international relations: an emerging relationship* (Londýn: New York: Routledge, 2004) 2-3.

⁶ Comunidad Autónoma, základní španělský správní celek

legislativní a exekutivní pravomoc týkající se rádiového a televizního vysílání. Stanovuje i roli autonomie ve zdravotnictví a soudnictví.

Čtvrtá část upravuje ve člancích 29 až 42 institucionální skladbu *Generalitat*, definuje práva a povinnosti autonomního parlamentu, prezidenta a vlády. Jako kontrolní orgán pro činnost *Generalitat* stanovuje Ústavní soud.

Pátá část, Finance a ekonomie, články 43 až 55, určuje rozložení vztahu mezi finančním řízením Katalánska a státu. *Generalitat* tak spadá pod zákon, který je platný pro celý španělský stát, na druhou stranu má výlučnou pravomoc určovat a stanovovat daně.

Šestá část, články 56 a 57, určuje pravidla pro reformu Autonomního statusu.

Poslední dvě části jsou věnovány dodatkům a doplňkům k Autonomnímu statusu.⁷

Příprava Olympijských her

Olympijskou přihlášku podalo Španělsko v roce 1981. Přispěl k tomu i fakt, že již o rok dříve byl zvolen předsedou Mezinárodního olympijského výboru Juan Antonio Samaranch, v té době velvyslanec v SSSR. Bývalý národní delegát „Národního výboru tělovýchovy a sportu“⁸, který řídil v letech 1966 – 1970, byl zároveň v období 1967 – 1970 předsedou španělského olympijského výboru.

Samaranch byl zajímavým mužem jak pro Katalánsko, tak pro centrální Španělsko. Na jedné straně byl rodákem z Barcelony a bývalým reprezentantem v hokeji na kolečkových bruslích, do značné míry typicky katalánském sportu, na druhé straně bývalým frankistickým funkcionářem, který představoval myšlenky španělské jednoty. Ve vztahu Katalánska a Španělska při přípravě her a jejich vzájemných dohodů o úroveň katalanizace her je označován za mediátora vztahů, jeho role je brána jako apolitická a nezaujatá.⁹

Volba pořadatelského města proběhla 17. října 1986 ve švýcarském Lausane. Barcelona porazila konkurenční města: Paříž, Bělehrad, Brisbane, Birmingham a Amsterdam. Už v březnu následujícího roku byl ustanoven Organizační výbor pod názvem Comité Organizador Olímpico de Barcelona – zkráceně COOB'92, který byl pověřený kompletní přípravou pořadatelství. Předsedou výboru se stal starosta Barcelony za Katalánskou socialistickou stranu (PSC), Pasqual Margall. Místa místopředsedů obsadili španělský ministr

⁷ „Estatus 1979“, Oficiální stránky katalánského parlamentu, www.gencat.cat/ca/generalitat/estatus/estatus1979/ (staženo 10. 5. 2016).

⁸ Delegación Nacional de Educación Física y Deportes

⁹ Hargreaves, *Freedom*, 140.

sportu, katalánský generální sekretář sportu a prezident španělského olympijského výboru. Zdálo se, že došlo k brzké shodě, že hry budou reflektovat katalánskou kulturu, ale detaily dohody byly spíše vágní.¹⁰

Shrnutí

Katalánská pozice je ve Španělsku daná historickým kontextem a formou autonomie reprezentované autonomním statusem. Ten nabízel ve zkoumaném období výhradní pravomoci v důležitých sférách jako je kultura či jazyk, stanovoval i jistou míru samostatnosti v institucionálních otázkách. Na druhou stranu určoval formu sepejetí Katalánska se Španělskem a i nadále udržoval míru španělského vlivu na vysoké úrovni. Vzhledem k tomu, že sportovní akce jsou specifickým faktorem v politickém dění, zkoumá práce jako obecné téma uskutečnění Olympiády v Barceloně jako faktor ovlivňující nacionalistické nálady reprezentované v diskurzu politických stran. Jak tvrdí Stuart Murray, sportovní události typu Olympijských her nebo fotbalového mistrovství světa totiž nabízí pořadatelským národům významné možnosti k oslovení mezinárodních mas skrze sport.¹¹

1. Výzkumný rámec

Kapitola nejprve vymezí a vysvětlí pojmy národ a nacionalismus. V další fázi se zaměří na koncepty a teorie nacionalismu, jeho prolínání se sportovním světem a teoretické ukotvení tohoto jevu. V metodologické části je věnován prostor vysvětlení přístupu k primárním zdrojům a analýze diskurzu politické reprezentace v kontextu jeho dopadu na nacionalistické vnímání společnosti. Kapitola představí i vstupní tezi a výzkumnou otázku práce či kritéria výběru zkoumaných témat a představí pramennou základnu výzkumu.

1.1. Pojmy národ a nacionalismus

V akademické debatě se na oba pojmy vyskytují naprosto protichůdné názory. V této části jsou přístupy vysvětleny a je zakotveno chápání pojmů z hlediska práce.

¹⁰ Ibid., 59.

¹¹ Stuart Murray, „Sports Diplomacy“, *Hague Journal Of Diplomacy* 8, č. 3/4 (2013): 193, <https://www.ebscohost.com/> (staženo 20. 12. 2015).

1.1.1. Národ

Z primordialistického pohledu je národ faktem, jehož zrod je přirozenou součástí lidské historie a vychází z primordiálních znaků, tedy jazykové, kulturní a teritoriální jednoty¹². Z opačného, konstruktivistického hlediska, se národ zrodil z myšlenky nacionalismu, která mu předcházela.

Tato práce ve svém základě souhlasí s myšlenkou Marka Waldenberga, který tvrdí, že „na definici nelze uplatňovat pravdivostní kritérium“.¹³ Podobně se k hodnotícím definicím nacionalismu vyjádřil Miroslav Hroch tvrzením, že nacionalismus je dvojsečný a je třeba rozlišovat mezi pozitivy a negativy, které s sebou nese.¹⁴

Do debaty přispěl i Rogers Brubaker, který odmítá otázku „Co je to národ?“ a požaduje její nahrazení otázkou „Jak se národní identita projevuje uvnitř států a mezi nimi?“¹⁵ Fakticky tak přináší zamyšlení nad potřebou proměny celé debaty o existenci nacionalismu a národů. Tvrdí, že je podstatné zkoumat definici pojmů národ a nacionalismus pouze zkoumáním aplikace tohoto nedefinovaného jevu ve společnosti. Definici jeho fungování totiž považuje za přednostní.

Různé definice pojmu vychází z předpokladu existence podmínek národa. Mezi ně patří etnicita, kterou zařazuje například Walter Connor, který tvrdí, že národ je sebe si uvědomující etnická skupina.¹⁶ Tomu však odporuje Antony D. Smith, který etnický základ národů vyvrací, přestože si uvědomuje zakotvení tohoto pohledu a názoru.¹⁷ Pro značnou část autorů je klíčovým předpokladem pro národ vlastní stát, jak tomu je například u Otto Danna.¹⁸ Podobný předpoklad vyvrací autoři jako například Monserrat Guibernauová, kteří představují teorii o národech bez států.¹⁹ Podobně se staví také Józef Chlebowczyk, který sice ztotožňuje pojmy

¹² Jonathan Hearn, *Rethinking Nationalism: A Critical Introduction* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006).

¹³ Miroslav Hroch (ed.), *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů* (Praha: SLON, 2003) 418.

¹⁴ Miroslav Hroch, „Mezinárodní diskuse o problematice utváření moderního národa“, v *Úvod do studia politiky*, ed. Miroslav Novák (Praha: SLON, 2011) 644.

¹⁵ Rogers Brubaker, „Přehodnocení národní identity. Národ jako institucionalizovaná forma, praktická kategorie, nahodilá událost“, v *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů*, ed. Miroslav Hroch et al. (Praha: Slon, 2003) 375 – 385.

¹⁶ Hroch, „Pohledy“, 167 – 168.

¹⁷ Ibid., 271.

¹⁸ Ibid., 354.

¹⁹ Montserrat Guibernau, *Nations without States, Political Communities in a Global Age* (Cambridge: Polity Press, 1999).

národ a stát, ale pouze a výhradně u zformovaných národů, za který považuje například Francii. U národů, které nemají vlastní stát, svou vlastní praktiku odmítá.²⁰

Velké množství autorů považuje za klíčový rys pro definici národa jeho jazyk. Jazyk je totiž jedním z předních společenských pojítek a z hlediska vnímání a odlišení jedné společnosti od druhé je vzácně jednoznačným nástrojem, dostatečně exaktním k uvědomění si vlastní odlišnosti či specifičnosti. Na rozdíl od autorů jako Ernest Renan či Eric Hobsbawm, kteří považují jazyk za důsledek a ne podmínku,²¹ se k tomuto rysu jako důležitém pro definici národa přiklání například Otto Bauer, Hans Kohn, Ellie Kendourie, John A. Armstrong, Gareth Stokes, Friedrich Meincke či Józef Chlebowczyk.²² Podobně jako s jazykem lze pracovat s otázkou společné kultury, u ní je ale třeba vzít v úvahu možnou menší exaktní průkaznost.

Definici národa se sice věnuje naprostá většina autorů, kteří se zabývají otázkou nacionalismu, jsou ale i autoři, jež národ vůbec nedefinují. Například Benedikt Anderson tvrdí, že: „nelze podat žádnou vědeckou definici národa, přestože tento fenomén existoval a existuje“.²³ Stejně se k definici národa staví i Rogers Brubaker, který ale na rozdíl od Andersona národ považuje za „neexistující pojem, který tedy nelze definovat“.²⁴ Nesouhlas s předpokladem existence národa vyslovuje i Paul James, ten považuje národ za čistě abstraktní komunitu.²⁵

1.1.2. Nacionalismus

Vzhledem k nejasnosti definice národa, který je primárním objektem nacionalismu, je velmi obtížné přesvědčivě vymezit i nacionalismus jako takový. Navíc, dle slov Miroslava Hrocha, je pojem natolik populární, že „nadužívání termínu nacionalismus zcela zamlžilo jeho obsah a zpochybnilo smysluplnost jeho užívání ve vědecké analýze“.²⁶ Český jazyk disponuje kromě pojmu nacionalismus i synonymy vlastenectví a patriotismus, které bývají s pojmem nacionalismus často stavěny na roveň. V tomto ohledu je ale třeba si uvědomit nejednoznačnost a rozporuplné vnímání těchto pojmů napříč společnostmi. Práce by se nemohla vyrovnat s jejich možným citovým zabarvením, a proto s nimi nadále nepracuje. Pro její potřeby tak bude používán výhradně pojem nacionalismus.

²⁰ Józef Chlebowczyk, „O právu na existenci malých a mladých národů“, v *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů*, ed. Miroslav Hroch et al. (Praha: Slon, 2003), 188 – 202.

²¹ Hroch, *Pohledy*, 115 – 116.

²² Ibid.

²³ Ibid., 241.

²⁴ Brubaker, *Přehodnocení*.

²⁵ Hroch, *Pohledy*, 392.

²⁶ Ibid., 19.

Karl W. Deutsch definuje nacionalismus jako upřednostňování zájmů národa a jeho členů před konkurenčními zájmy všech cizinců.²⁷ Podobně je na tom i Eugen Lemberg, který nacionalismus považuje za sílu, která sjednocuje velké národní či kvazinárodní skupiny.²⁸ Gale Stokes se snaží chápat nacionalismus z hlediska psychologie a definuje ho tedy jako sílu, která poskytuje lidem pocit bezpečí, protože nabízí pocit individuální svobody.²⁹ Nacionalismus ve svém článku „Nacionalismy utříděné a vysvětlené“ definuje také John A. Hall jako myšlenku. Nejprve sice tvrdí, že „jednotná, univerzální teorie nacionalismu není možná“³⁰, vzápětí dodává, že nacionalismus je „víra v nadřazenost určitého národa, skutečného i umělého“.³¹ Z této definice a slova „nadřazenost“ lze tedy soudit, že vnímá nacionalismus *a priori* jako negativní jev. Všechny tyto definice nacionalismu vycházejí ze stejného základu, tedy že nacionalismus je nespécifikovaná síla vědomí, síla, která má svůj základ v lidských pocitech a představách. Je tedy výhradně abstraktní a neměřitelná, stejně jako hlouběji nedokumentovatelná.

Jiné definice než ty, které jsou prezentovány jako síla vědomí či podvědomí, předkládá například Tom Nairn, který vychází z prací Ernesta Gellnera a tvrdí, že nacionalismus je důsledek mašinérie světové ekonomiky, kdy se vyspělejší oblasti chtěly odlišit od oblastí méně vyspělých.³² Benedict Anderson nacionalismus definuje jako „přesvědčení, že společnost je přirozeně organizována kolem nadřazených center.“³³ Profesorka Hedva Ben-Israelová také nepracuje s nacionalismem jako s cítěním, ale definuje ho jako ideologii, která vychází z principu svrchovanosti lidu.³⁴ I pro Johna Breuillyho je nacionalismus principem – přístupem k řešení společenských problémů čili moderním způsobem politického přístupu.³⁵

Montserrat Gubernauová ve svém článku přichází s následující definicí: „*nacionalismus je oboje: politická ideologie i pocit náležitosti ke komunitě, jejíž členové se identifikují se sadou symbolů, přesvědčení a způsobem života a mají touhu rozhodovat o svém společném politickém osudu.*“³⁶ Propojuje tak oba pohledy – jak definici formou myšlenkové a citové sounáležitosti, tak ideologii. Práce M. Guibernauové nabízí i druhou definici nacionalismu, která tvrdí, že

²⁷ Ibid., 55 – 57.

²⁸ Ibid., 75.

²⁹ Gale Stokes, „Poznávání a funkce nacionalismu“, v *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů*, ed. Miroslav Hroch et al. (Praha: Slon, 2003) 125 – 142.

³⁰ John A. Hall, „Nacionalismy utříděné a vysvětlené“, *Sociologický časopis* 31, č. 2 (1995): 150.

³¹ Ibid.

³² Hroch, *Pohledy*, 145.

³³ Ibid., 269.

³⁴ Ibid., 299.

³⁵ John Breuilly, „Přístupy k nacionalismu“, v *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů*, ed. Miroslav Hroch et al. (Praha: Slon, 2003) 317 – 348.

³⁶ Montserrat Guibernau, „Prospects for an Independent Catalonia“, *International Journal of Politics* 27, č. 1 (2014): 6.

nacionalismus je v některých případech spojený se zpátečnickým, rasistickým, xenofobním, etnickým, politickým diskurzem, zatímco v jiných případech je progresivním společenským hnutím za lidskou emancipaci.³⁷

Při snaze o definici nacionalismu v katalánském prostředí je třeba brát v úvahu, že Katalánsko není státem, má ale jasně stanovené teritorium. Pokud by platila definice národa, kdy je třeba sebeuvědomění, nebylo by o existenci katalánského nacionalismu dohadů. Přestože například Otto Dann považuje za národ pouze takovou společnost, která má svůj vlastní stát a katalánské tendence považuje za regionalismus, který se rodí z dvojí identity a míří směrem k nacionalismu³⁸, tato práce souhlasí s vnímáním Walkera Connora, pro kterého je na základě identifikace a loajality vůči státu Katalánsko národem.³⁹

1.2. Teorie a koncepty práce

Tato část vymezuje klíčové teorie práce. Přináší vhled do teorií používaných v podobných výzkumech a přibližuje a vysvětluje důvody aplikace teorie zvolené pro tento výzkum, její limity a limity ostatních teorií.

1.2.1. Teorie nacionalismu

Pravděpodobně nejvýznamnějším teoretikem nacionalismu je český rodák židovského původu Ernest (občas také uváděn jako Arnošt) Gellner. Jeho teorie vychází z předpokladu, že národ není přirozeným faktem, nýbrž společenským konstruktem. Tato konstruktivistická teorie nacionalismu, má mnoho názorových stoupenců. Mezi nejvýznamnější můžeme zařadit Miroslava Hrocha⁴⁰, Anne-Marie Thiesseovou⁴¹ či Benedicta Andersona⁴². Gellner navíc přičítá velkou roli ve vytváření nacionalismu ekonomice a vzdělávání.⁴³ Konstruktivistickou teorii nacionalismu kromě již zmíněných akademiků dále také rozvíjeli i Kohn a Hobsbawm. Dle jejich názoru lze národ vynalézt.⁴⁴ Podle Hobsbawma totiž národ nebylo možné odhalit dopředu, pouze zpětně interpretovat. Ke konstruktivistické teorii nacionalismu se přidává i Raymond

³⁷ Ibid.

³⁸ Hroch, *Pohledy*, 357.

³⁹ Walker Connor, „Národ je národ, národ je stát, národ je etnická skupina, národ je...“, v *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů*, ed. Miroslav Hroch et al. (Praha: Slon, 2003) 154 – 173.

⁴⁰ Hroch, *Pohledy*.

⁴¹ Anne-Marie Thiesse, *Vytváření národních identit v Evropě 18. až 20. století* (Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury – CDK, 2007).

⁴² Benedict Anderson, „Pomyslná společenství“, v *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů*, ed. Miroslav Hroch et al. (Praha: Slon, 2003) 239 – 269.

⁴³ Ernest Gellner, *Národy a Nacionalismus* (Praha: Hříbal, 1993).

⁴⁴ Hroch, *Pohledy*, 18.

Grew s představou, že národní identita je něco historicky vytvořeného.⁴⁵ Étienne Balibar přidává, že historie národa je seriál mýtů, které nemají s přítomností nic společného.⁴⁶

Druhé, modernistické pojetí tvrdí, že národ vznikl jako důsledek historie v moderním světě industrializace a průmyslové revoluce.⁴⁷ Podobně se k situaci staví také Ernest Renan se svou teorií historického determinismu, dle kterého byl vznik nacionalismu důsledkem nezamýšlených a neplánovaných historických událostí, které ke vzniku národů neodvratně vedly. Za důvod vzniku nacionalismu totiž Renan považuje historické zapomnění.⁴⁸ Tom Nairn přisuzuje jako determinující prvek pro vznik nacionalismu sílu světové ekonomiky, fakticky se tak řadí po bok Renana v teorii determinismu.

Do debaty o vzniku nacionalismu přispívají i autoři jako Ruth Wodaková či Ewan Crawford. Wodaková, profesorka aplikované lingvistiky na Vídeňské univerzitě, tvrdí, že národní cítění může být konstruováno skrze politický diskurz.⁴⁹ Tvrdí, že nacionalismus jde konstruovat pomocí jasně daných lingvistických pravidel, což dokazuje na rakouském nacionalistickém diskurzu. Crawford ze Skotské západní Univerzity zkoumá strategie, které jsou používané k tvorbě či údržbě nacionalistického cítění. Jako případ své studie si pochopitelně vybral Skotsko.⁵⁰ Analýze politického diskurzu se věnuje například i Teun Van Dijk, nizozemský akademik působící na Univerzitě Pompeu Fabra v Barceloně, zaměřuje se na vztah diskurzu a ideologie, konkrétně na formativní sílu diskurzu.⁵¹ Další přístup představují Erica Burmanová, britská akademička z Univerzity v Manchesteru a Ian Parker, britský akademik z Univerzity v Leicestru - oba specialisté psychologie - kteří ve své diskurzivní analýze hledají klíčová nadřazená témata pro interpretaci jevů.⁵² Všichni souhrnně vychází z konstruktivismu a staví na něm své teorie. Jejich předpokladem tedy je, že politický diskurz je významným prvkem v konstrukci nacionalistického cítění.

⁴⁵ Ibid., 209.

⁴⁶ Étienne Balibar, „Národ jako forma: dějiny a ideologie“, v *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů*, ed. Miroslav Hroch et al. (Praha: Slon, 2003) 217 – 238.

⁴⁷ Jonathan Hearn, *Rethinking Nationalism: A Critical Introduction* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006).

⁴⁸ Hroch, *Pohledy*, 26 – 27.

⁴⁹ Wodaková, Reisigl, Cillia, „The Discursive Construction of National Identities“, *Discourse and Society* 10, č. 2 (1999): 149 - 173, <http://journals.sagepub.com/> (staženo 23. 3. 2016).

⁵⁰ Ewan Crawford, "Perpetuating Britishness", *Journal Of Language & Politics* 14, č. 6 (2015): 729-750. *Political Science Complete*, <https://www.ebscohost.com/> (staženo 27. 3. 2016).

⁵¹ A. Teun Van Dijk, „Discourse and Manipulation“. *Discourse and Society* 17, č. 2 (2006): 365.

⁵² Erica Burman a Ian Parker, eds., *Discourse Analytic Research: Repertoires and Readings of Texts in Action* (Londýn, Palgrave: 1993).

1.2.2. Teorie sportu v politice a nacionalismu

Teoretici tohoto propojení se věnují hlavně tématům jako sport v nedemokratických režimech, olympismus, sport v diplomacii a genderová rovnost. Vesměs totiž posuzují vliv a význam sportu v daných oblastech. Mezi významné autory je třeba zařadit Jonathana Grix⁵³, vyučujícího na Univerzitě v Birminghamu, nebo autora Allena Guttmanna⁵⁴, sportovního historika a vyučujícího na Amherst College. Teoretické články obou těchto autorů se snaží najít schéma ve zkoumání problematiky, rozdíl můžeme především hledat v zaměření článků. Zatímco Allen Guttmann se věnuje sportu jako celku obecně, Jonathan Grix se již mírně specializuje na specifickou roli Olympijských her, olympijského hnutí a olympijské myšlenky obecně. Oba dochází souhlasně k závěru, že od známého „politika do sportu nepatří“ bylo již dávno i přes časté deklarace opaku upuštěno a politika se sportem jsou propojené nádoby. Allen Guttmann nabízí k akademickému zkoumání 6 kategorií: A) sport ve fašismu B) sport v komunismu C) sport a jeho rasové a etnické kontexty D) rovnost pohlaví E) Olympijské hry, rozpor mezi kontextem jejich založení a jejich současným postavením. Tvrdí, že myšlenkou P. de Coubertina bylo zavést Olympiádu jako prvek mezinárodního usmíření, tedy s politickým kontextem, což je v rozporu s heslem „politika do sportu nepatří“. F) současný sport jako zrcadlo kapitalistické společnosti. Grix nabízí k akademickému zkoumání čtyři témata: A) politickou kriminalitu, která je s takovými obrovskými sportovními akcemi spojená B) schopnost sportu spojovat národy C) hry jako ukazatel politických rivalit a D) politické využívání velkých sportovních akcí pro vlastní účely.

Významnou roli ve zmapování vztahu Olympiády a nacionalismu na případu Katalánska zpracoval John Hargreaves. Opřel se zde o teorie realismu a marxismu.⁵⁵ Jeho snahu o zachycení vztahu Olympijských her a společenské reflexe národní hrdosti sdíleli i Adrian Budd a Roger Levermore ve své editorské knize.⁵⁶ Kniha v jednotlivých kapitolách rozebírá vztah sportu a A) nacionalismu a národa B) mezinárodních vztahů C) genderové problematiky D) státu.

Z pohledu nacionalismu na sportovní problematiku nahlíží i Radim Marada.⁵⁷ Nacionalismus totiž přímo souvisí se zásadním pohledem zkoumání, který Radim Marada

⁵³ Jonathan Grix, „Sport Politics and the Olympics“, *Political Studies Review* 11, č. 1 (2013): 15 – 25.

⁵⁴ Allen Guttmann, „Sport, Politics and the Engaged Historian“, *Journal of Contemporary History* 38, č. 3 (2003): 363 – 375.

⁵⁵ Hargreaves, *Freedom*.

⁵⁶ Levermore, Budd, *Sport*.

⁵⁷ Radim Marada, „Rodáci a Odrodilci a Adoptovaní: Sport v Transnacionálních Souvislostech“, *Sociální studia* 6, č. 1 (2009): 127 – 151.

nabízí, tedy pohled transnacionalismu ve sportu. Transnacionalismus definuje jako žití v loajalitě ke dvěma domovinám a zároveň vlastnictví dvou veřejných identit.

Zuzana Botiková ve svém rozboru práce Alana Bairnera⁵⁸ tvrdí, že nacionalismus hraje ve sportu velmi klíčovou roli a je třeba ho vnímat vážně. Na konkrétních příkladech ukazuje, že soutěživá podstata nacionalismu dlouhodobě převyšuje potenciál globalizace, která může být vnímána jako abstraktní pojem. A proto bude ještě do budoucna sport záchytným ostrůvkem nacionalismu v jeho obraně proti fenoménu globalizace.

Hargreaves uvádí, že velká část sportů má britský původ čistě z toho důvodu, že v součinnosti s realistickou teorií Británie svůj kulturní (tzn. sportovní) pohled protlačila jako důsledek svého imperialismu a mezinárodního vlivu. Nebylo by tedy pravdou, že Británie je kolébkou sportu, pouze většina sportů, tradičních pro ostatní národy, britským sportům historicky ustoupila.⁵⁹ I přesto není třeba chodit daleko, abychom našli institucionalizovaný sport jako nositele národního povědomí. V českém případě hrál tokovou roli Sokol, Irsko své národní povědomí nacházelo v Galské atletické asociaci (GAA) založené v roce 1884. Tyto instituce v omezené míře fungují dosud.

Ve světové historii můžeme nalézt hned několik významných událostí, které lze považovat za důkaz, že sport výrazně ovlivňuje politiku. Jsou to již notoricky známé bojkoty Olympijských her v Moskvě 1980 a Los Angeles 1984, Hitlerovo propagandistické zneužití OH v Mnichově z roku 1936. Dále tichý protest Věry Čáslavské proti okupaci Československa na olympiádě v Mexiku 1968, či protest amerických sprinterů proti rasovému útlaku na té samé olympiádě známý jako Black Power Salute. Známým propojením sportu a mezinárodní politiky je tzv. pingpongová diplomacie, americko-čínské tání vztahů za pomoci stolního tenisu. Další významné sportovní události s přímým dopadem na mezinárodní politické dění jsou například atentát na mnichovské Olympiádě z roku 1972 a lokální fotbalová válka mezi Hondurasem a Salvadorem z roku 1969 nebo navázání vzájemných vztahů mezi Indií a Pákistánem v přímé návaznosti na kriketový zápas z roku 1987. Pravděpodobně nejdůležitějším byl z mezinárodního hlediska pro sport fakt, že ho Bezpečnostní komise OSN v roce 1992 ve své rezoluci číslo 757 uznala jako jeden ze sankčních nástrojů.⁶⁰ Mezinárodní olympijský výbor dokonce i disponuje *de iure* diplomatickým nástrojem, protože svým pravidlem o jednom reprezentačním olympijském orgánu na stát fakticky uznáním olympijského výboru nově

⁵⁸ Zuzana Botiková, „Sport, Nationalism and Globalization“, *Sociální studia* 8, č. 1 (2011): 133 – 137.

⁵⁹ Hargreaves, *Freedom*, 9.

⁶⁰ Aaron Beacom, „Disability Sport and the Politics of Development“, v *Sport and international relations: an emerging relationship*, ed. Roger Levermore, Adrian Budd (Londýn: New York: Routledge, 2004) 96.

vzniklého státu mezinárodně uznává jeho existenci. Historicky byl tento moment vnímán především v debatách o uznání výboru SRN vs. NDR či uznání Číny vs. Tchaj-wanu.

1.3. Kritéria výběru zkoumaných témat

Vztah katalánského nacionalismu a olympijských her v Barceloně již byl prozkoumán, nikdy se práce netýkaly změn v nacionalistickém diskurzu politických stran před a po uskutečnění OH. Teritoriálně je práce jasně vymezena na správní celek Katalánsko – v nedávné historii je Katalánsko nejzářnějším příkladem oblasti se silnou nesplněnou nacionalistickou tendencí, kde se konaly OH.

Časové vymezení práce dále odpovídá čtyřletému období před konáním her a stejně dlouhému období po uskutečnění Olympiády. Vybrané období bylo zvoleno, protože do něho spadají hned čtyři zákonodárné sbory a situace tak není omezena výhradně na jednu politickou situaci. Čtyřleté období zároveň zastupuje délku trvání jednoho volebního cyklu ve Španělsku, představuje tak dostatečně dlouhou dobu na zaznamenání změny.

Objektem zkoumání jsou čtyři vybrané politické strany. Dvě s celostátní působností a dvě katalánské nacionalistické. Byly vybrány strany s nejsilnější pozicí po celé osmileté období, nejsilnější z celostátního hlediska Partido Popular (dále PP)⁶¹ a Partido Socialista Obrero Español (dále PSOE) a nejsilnější z nacionalistického hlediska Esquerra Republicana de Catalunya (dále ERC) a Convergència i Unió (dále CiU). Za PSOE v katalánském kontextu vystupuje její regionální pobočka Partido Socialista de Catalunya (dále PSC), která ale jinak plnohodnotně spadá pod centrální vedení PSOE.

V práci jsou analyzovány tři základní typy dokumentů. Zápis z výročních zasedání španělského parlamentu, výročního zasedání katalánského parlamentu a volební programy. Zasedání španělského parlamentu mají být věnovány stavu národa a politickému plánu do budoucnosti. Dávají tak příležitost prezentovat katalánský nacionalismus na celostátní úrovni. Zasedání katalánského parlamentu hraje stejnou roli, ale pouze v katalánském prostředí a více se tak dotýká konkrétních katalánských témat. Právě proto jsou nejkompexnějším materiálem čistě vnitro katalánské debaty. Posledním zdrojem jsou volební programy stran. Ty ve svých volebních programech odráží situaci ve společnosti, přizpůsobují jí své programy a pochopitelně tak na

⁶¹ Partido Popular se do své podoby přetransformovala v roce 1989 z uskupení Alianza Popular (AP). Do prvního zkoumaného období tedy sice vstupovala pod svým starým názvem, pro zjednodušení ale práce bude pracovat již s názvem novým.

politickou úroveň přináší reflexi nacionalistických nálad v katalánské společnosti. Zároveň však prezentují ideologii strany, čímž a jejich diskurz je důležitým zdrojem pro sledování debaty na nejméně centrální úrovni.

1.3.1. Volební programy

U každé ze stran se podařilo dohledat jiný počet volebních programů. Za důležité ale lze považovat, že za každou stranu byly k dispozici ke zkoumání srovnatelné programy z obou období. Za PSOE a PP se podařilo dohledat programy k volbám do celostátního parlamentu z let 1989, 1993 a 1996. U CiU se podařilo dohledat programy k volbám do katalánského parlamentu 1988 a celostátního parlamentu 1996. ECR nabízí všechny své volební programy online, zpracovány jsou tedy všechny programy z vymezeného období. Konkrétně tedy programy k volbám do celostátního parlamentu 1989, 1993 a 1996, k volbám do katalánského parlamentu 1988, 1992, 1995, k volbám do městských zastupitelstev 1991 a 1995 a k volbám do evropského parlamentu 1994. Všechny volební programy jsou velmi obsažné a většinou přesahují délku 150 stran, snaží se totiž obsáhnout všechna politická témata. Zatímco strany s celostátní působností mají programy výhradně ve španělském jazyce, radikálně nacionalistická ERC nenabízí programy v jiné než katalánské verzi. CiU své programy nabízí v obou jazykových variantách, většinou je ale dohledatelná s obtížemi byť jediná.

1.3.2. Zasedání katalánského parlamentu

Výroční debaty se konaly v letech 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994 a 1996. V práci jsou zpracovány všechny, všechny jsou totiž dostupné na internetových stránkách katalánského parlamentu. Volby do parlamentu se uskutečnily ve zkoumaném období třikrát: v letech 1988, 1992 a 1995, jen v roce 1995 ale způsobily neuskutečnění debaty. Práce u výročních debat zpracovává dva různé materiály. V první řadě přímý přepis zasedání, v druhé řadě shrnující texty obsahující výstupy zasedání, tedy rezoluce parlamentu o směřování politiky vlády. Jednotlivé přepisy debat mají rozsah mezi 90 a 120 stranami textu, souhrnné texty dosahují rozsahu mezi 70 a 90 stranami textu. Jednácím jazykem debat byla katalánština, verze ve španělštině není k dispozici.

1.3.3. Zasedání celostátního parlamentu

Výroční debaty se konaly v letech 1988, 1989, 1991, 1992, 1994 a 1995. Volby do parlamentu se uskutečnily ve zkoumaném období třikrát: v letech 1989, 1993 a 1996, jejich

pořádání a rozpuštění parlamentu způsobilo, že se v letech 1990, 1993 a 1996 debaty neuskutečnily.

Stejně jako u debat v katalánském parlamentu jsou i na celostátní úrovni v práci zpracovány přesné přepisy projevů mluvčích parlamentních klubů i souhrnné zápisy ze schůzí. Na rozdíl od katalánských debat ale nejsou zpracovány rezoluce debat. Jejich projednávání totiž již nesouvisí s tématem, protože se věnuje celostátní politice a politiku regionální nechává stranou.

Jednotlivé souhrnné zápisy mají společně s přepisy debat dohromady rozsah mezi 50 a 100 stranami textu. Jednácím jazykem debat byla španělština. K dispozici jsou zápisy ze všech konaných schůzí, z hlediska práce je nedostatkem pouze fakt, že strana ECR se v debatách objevuje až po svém volebním úspěchu ve volbách z roku 1993, do té doby strana neměla zástupce. Tím sice vypadává z úrovně hodnocení vývoje diskurzu na celostátní úrovni, na druhou stranu díky jejímu pozdějšímu zapojení je možné reflektovat její přínos k nacionalistické debatě.

1.4. Metodologie

Tato práce je případovou studií s jasně vymezeným časovým ohraničením, teritoriálním ohraničením i proměnnými výzkumu. Studie vychází z tematické kvalitativní obsahové analýzy vycházející z diskurzivních analytických metod. Analyzuje a zkoumá změny v diskurzu politických stran o katalánském nacionalismu. Cílem není potvrdit či vyvrátit pravdivost textu, ale jejich analýza a zhodnocení. Kvantitativní analýze se práce nevěnuje především z důvodů velkého objemu zpracovávaného materiálu. Kvantitativní přístup by výrazně přesáhl kapacity diplomové práce.

Metoda použitá v práci teoretického přístupu Ruth Wodakové. Ruth Wodaková spolu se svými spolupracovníky Martinem Reisiglem a Rudolfem de Cilliou definuje metodologickou stránku zkoumání nacionalistického diskurzu v jeho konstruktivistických tendencích v článku „The Discursive Construction of National Identities“.⁶² Kritická diskurzivní analýza, která byla za účelem porozumění této problematice vytvořena, je sice dle slov samotných autorů věnována právě rakouskému národotvornému diskurzu, měla by ale být aplikovatelná na všechny moderní národní státy.⁶³ Metoda je navíc zamýšlená na použití v historických pracích. Wodaková a spol. přisuzují diskurzu čtyři základní funkce. Zaprvé je to funkce sociálně určující,

⁶² Wodak, Reisigl, Cillia, *The Discursive Construction*.

⁶³ *Ibid.*, 151.

hrající rozhodující roli u zrodu, vytváření a konstruování určitých společenských podmínek. Zadruhé je to role zachovávání, reprodukování a obhajování sociálního *statusu quo*. Za třetí je to role měnící *status quo* a za čtvrté je to role rozbourávání a ničení sociálního *statusu quo*.⁶⁴ Protože sami autoři uznávají, že jazyk není jedinou složkou celkového obrazu, odvolávají se při svém názorném zkoumání rakouského diskurzu za tzv. princip triangulace, tedy na kombinaci historické, socio-politické a lingvistické složky.

Analýza konstrukce nacionalismu Wodakové vychází z šesti základních okruhů:

1. Specifikum příslušníka národa
2. Předkládání kolektivní politické historie
3. Konstrukce společné kultury
4. Konstrukce kolektivní současnosti a budoucnosti
5. Konstrukce národního přirozeného teritoria
6. Užití zájmena „my“ jako prvku odlišení dvou společností

Protože studie není přímo diskurzivní analýzou, ale tematickou kvalitativní obsahovou analýzou, která z diskurzivní školy vychází, upravuje pro své potřeby zkoumaná témata a dělí je do pěti základních tematických okruhů. Vychází přitom z první a třetí funkce diskurzu tak, jak jej definovala Wodaková, tedy z funkce sociálně určující, hrající rozhodující roli u zrodu, vytváření a konstruování určitých společenských podmínek a z funkce měnící *status quo*. Nastavuje tedy následující kategorie vhodné z hlediska tématu:

1. Přístup k Olympijským hrám
2. Přístup ke kulturní politice
3. Přístup k jazykové politice
4. Přístup k politice státoprávních reforem
5. Užití 1. osoby v mluvnické kategorii jako prvku identifikace s Katalánskem

Zkoumání postupuje směrem z periferního diskurzu prezentovaného nacionalistickými stranami ve stanoveném období, směrem na centrální úroveň – zkoumá tak hned dvě roviny vývoje – zaprvé rovinu změn v čase a za druhé rovinu změn v pozici.

⁶⁴ Ibid., 157.

1.5. Teze a výzkumná otázka

Na základě aplikace teorie konstruktivismu lze tedy tvrdit, že katalánský nacionalismus je stejně jako jakýkoliv jiný nacionalismus možné konstruovat. Na základě studia literatury je formulována teze, že velké sportovní akce mají velký vliv na nárůst nacionalistických nálad. Politici jsou bráni spoluautoři těchto nálad, protože se na sportovní akci odkazují a tím mnohdy i neúmyslně přispívají ke konstrukci nacionalismu. Práce tak předpokládá, že v konkrétním případě barcelonských Olympijských her byl katalánský nacionalistický diskurz politických stran událostí ovlivněn a právě OH byly významným faktorem v jeho vývoji. Vzhledem k tezi práce ověřuje, jak se diskurz politických aktérů na základě faktoru OH měnil.

1.6. Shrnutí

Katalánsko se stalo v roce 1992 hostitelem největší světové sportovní události, olympijských her. Jak již bylo akademicky dokázáno, sport a politika se významně ovlivňují. Konkrétně v případě OH v Barceloně to prokázal John Hargreaves. Tato práce vychází z teoretického východiska konstruktivismu a na nacionalistickém diskurzu politických stran zkoumá platnost i v této sféře.

2. Diskurz ve volebních programech

Volební programy politických stran představují základní vymezení myšlenek strany, které jsou sepsané ve srozumitelném poselství občanům. Obsahují konkrétně zpracované klíčové body a zásadní teze, které strana plánuje prosazovat v následujícím volebním období. Množství poctivých čtenářů volebních programů lze sice obecně považovat za relativně malé, na důležitosti volebních programů to ale neubírá, neboť ty hrají roli i jako zaštítění stranického ideologického základu a jeho konkrétního uplatnění v dobových politicko-sociálně-ekonomických výzvách a problematikách. Stávají se tedy důležitým zdrojem pro zkoumání politického diskurzu. Kapitola plně kopíruje metodologii práce.

2.1. Volební programy v před-olympijském období 1988 – 1992

2.1.1. CiU

V období před konáním Olympiády je u CiU analyzován volební program k volbám do katalánského parlamentu z roku 1988.

Volby do katalánského parlamentu 1988

CiU do voleb přišla s programem „Většina pro pokrok všech“. Jasně tak dává najevo, že aby CiU mohla úspěšně bojovat na katalánské úrovni, potřebuje přesvědčit dostatek voličů k zisku parlamentní většiny. Program dělí do šesti klíčových bodů. Hned první bod se věnuje „identitě Katalánska“. Ostatní klíčové body se týkají konkrétních správních politik – ekonomické politiky, sociální politiky atd. Je zde potřeba vzít zvýšený ohled na umístění bodu o identitě do úvodu programu, které vypovídá, že o důležitosti tématu pro zmíněné volby. Podle CiU je prvním a základním cílem státu jeho vlastní existence. *„Katalánsko je národ definovaný svým jazykem, svou kulturou, vlastním právem, vlastní historií, svým sentimentem, vlastním kolektivním sebeuvědoměním a obnovenou vůlí lidu udržet svou identitu.“*⁶⁵

K udržení identity je tedy v programu navrženo posilování všeho, co ji formuje. Týká se to především jazyka, kultury, práva, institucí, sebeuvědomění, znalosti katalánské historie atd. Cílem je získat uznání katalánské identity a s tím spojené fungování katalánské politické reprezentace v zásadních odvětvích – administrativních, politických a finančních. Právě do této role se CiU hlásí. Tvrdí ale, že tuto roli nemůže nikdo zastávat bez právní garance, kterou má být autonomní status a ústava. Podle CiU jsou nedostatečně nastaveny a právě autonomní status tak prý potřebuje hlubokou revizi. Požadavek rozšíření pravomocí se týká především finanční autonomie katalánského parlamentu či vytvoření národního institutu zaměstnanosti. Program tak významně pracuje s potřebou státoprávních reforem a staví je na první místo. Na druhou stranu jim ale věnuje poměrně obecné a krátké vyjádření.

Program se obšírně věnuje kulturní složce katalánské politiky. Vzhledem k její percepci jako katalánského symbolu, chce pro ni CiU uznání a doufá v její zahraniční prezentaci. Má být dostatečně katalánská – být odrazem společnosti a vyjadřovat se v katalánském jazyce s univerzálním dosahem. I proto CiU přichází s návrhem jazykové normalizace, která by mimo jiné znamenala povinnou úroveň katalánského jazyka u všech vyučujících v Katalánsku. Šanci na propagaci katalánštiny vidí program i v Olympijských hrách, kde by se mohlo Katalánsko prezentovat jako jazykově a kulturně normalizované.⁶⁶ Dobrou olympijskou prezentaci navrhuje program využít k uznání katalánštiny jako plnohodnotného evropského jazyka. Dle programu však potřebuje katalánština k docílení této mety ještě dotvořit slovní zásobu – mimo jiné i o sportovní terminologii. Z politického hlediska navíc kromě uznání katalánštiny jako oficiálního evropského jazyka CiU usiluje o ustanovení Katalánska jako jednoho volebního

⁶⁵ „La Majoria pel progrés de tots“, volební program CiU do celostátních voleb 1988, archiv autora (dostupné v knihovně Univerzity Pompeu Fabra), 12.

⁶⁶ Ibid., 119.

evropského okrsku, čímž fakticky požaduje zvýšení vlivu Katalánska v evropském parlamentu na úkor Španělska.

Vidíme, že strana složku jazyka spojuje s celou katalánskou kulturní složkou a dohromady je vnímá jako vzájemně propojené prvky identity. Přesto s ní pracuje až jako s druhým tématem nacionalismu a upřednostňuje tak reálnou a hmatatelnější státoprávní problematiku. Problematika Olympijských her je potom ze zkoumaných aspektů až na posledním místě jak formou pořadí jednotlivých bodů, tak významem jeho zkoumání. K projekci katalánské specifické kultury nabízí CiU vybudování klíčových národních institucí, katalánského národního divadla, národního orchestru, národní knihovny či například národního muzea umění.

Konání Olympijských her prezentuje CiU hned na několika frontách. Z jedné strany vnímá jejich turistický potenciál a vyzývá k jeho řádnému zachycení a využití, z druhé strany si uvědomuje sílu prezentace Katalánska na mezinárodní úrovni. Považuje je za velkou výzvu: „*Budou to Olympijské hry Katalánců a celého Katalánska.*“⁶⁷ Kromě výzvy v pořadatelské dimenzi reflektuje program i výzvu ve sportovní sféře. Pro větší úspěchy katalánských sportovců, které by pozitivně ovlivnily obraz Katalánska, navrhuje vznik větší sportovní katalánské nezávislé základny. Ta by spočívala ve vytvoření katalánských sportovních lig a národních týmů, vytvoření střediska vrcholového sportu.

Z jazykové analýzy textu je třeba zdůraznit fakt, že program nemluví o Kataláncích ve vztažné formě, tedy za pomoci zájmena „my“. Katalánce ani příliš nepersonifikuje a nestaví tak do přímé opozice vůči zbytku Španělska. Na druhou stranu je v textu (jak je ostatně již jednou představeno v citaci) jasně stanovena specifikace Katalánska na základě jeho jednotné kultury. Program svou formou přispívá ke konstrukci národní identity. Kromě již zmíněné specifikace katalánské osoby předkládá očekávanou společnou budoucnost (byť v krátkodobém horizontu Olympiády) – a to nejen kulturní, ale především politickou. Konstruuje společnou kulturní základnu postavenou především na jazyku.

2.1.2. ERC

Strana vydala v před-olympijském období volební programy k volbám do katalánského parlamentu z roku 1988, do celostátního parlamentu z roku 1989, do městských zastupitelstev 1991 a do katalánského parlamentu 1992. Dále jsou analyzovány všechny zmíněné.

⁶⁷ Ibid., 143.

Volby do katalánského parlamentu 1988

ERC nazvala svůj volební program „To nejlepší pro Katalánsko“. Ihned od začátku lze v tomto volebním programu nalézt požadavky na rozšíření katalánské samosprávy. „*Katalánsko potřebuje více pravomocí, protože pomocí institucionálního rámce může být společnosti zpřístupněna síla opravdového národa jeho prostředky k úspěchu země na poli politickém i materiálním.*“⁶⁸

Program tak zcela pochopitelně obsahuje požadavek hluboké reformy autonomního statusu. Reforma má přinést především rozšíření pravomocí a samosprávy tak, aby nebylo Katalánsko vůči Španělsku v podřízeném postavení. ERC si v programu představuje Katalánsko jako jasně vymezený autonomní region, který má autonomní vládu působící regionalisticky a mající silné pravomoci ve finanční a samosprávné oblasti. Kritizuje proto nedostatečnou institucionální základnu Katalánska a požaduje zintenzivnění procesu fungování čistě katalánských institucí, například vytvoření katalánského nejvyššího soudu.⁶⁹ Za jedinou možnou strukturu Španělska tak považuje federaci. Považuje ji ale pouze za dílčí cíl, hlavní cíl hnutí je právo na sebeurčení a případnou absolutní nezávislost a suverenitu. Už v této fázi například požaduje pravomoc samostatně vyjednat a zřídit dohody s EU. Obviňuje totiž Španělsko z utápění jedinečnosti Katalánska a státní uniformizace. Jako hlavní cíle vyhláší návrat k myšlenkám roku 1979 a změnu ústavy tak, aby dávala právo na sebeurčení, právo na úplnou suverenitu Katalánska. Představuje konkrétní kroky k zajištění získání suverenity. Plán, který je založen na proveditelném načasování, obsahuje právní kroky, ale i například snahu o integraci ne-Katalánců do katalánské společnosti s ohledem na její jazyková a kulturní specifika.⁷⁰ Navrhuje i usnadnit inkorporaci hraničních oblastí, které mají zájem být součástí Katalánska za pomoci lidového hlasování. Celá tato nacionalisticky laděná rétorika je umístěna v první části programu, prostor pro konkrétní politiku Katalánska je až v jeho druhé části. Fakticky nejdelší a nejvýznamnější bod celého programového prohlášení je tedy postaven na principu potřeby státoprávních reforem. Tento odkaz je z hlediska nacionalismu v programu nejvýznamnější jak svým pořadím, tak i svou objektivní rozpracovaností a délkou.

V návaznosti na konání Olympijských her je v programu věnován této problematice jeden celý bod. V tomto bodě je akcentován především požadavek rozšíření zahraniční propagace Katalánska v průběhu Olympijských her. Hry totiž podle ERC „*mají sloužit k posílení*

⁶⁸ „El Millor Pel Catalunya“, Volební program ERC k volbám do katalánského parlamentu z roku 1988, http://www.esquerra.cat/partit/programes/c1988_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016) 10.

⁶⁹ Ibid., 8.

⁷⁰ Ibid., 14 – 18.

*katalánské národní identity v koncertu světa.*⁷¹ Důležitou roli tak hraje využití katalánského jazyka v průběhu her. Bezpečností v průběhu Olympiády argumentuje ERC ve prospěch ustavení národní katalánské policie a založení národní policejní školy. Z hlediska zahraniční prezentace Katalánska navíc považuje strana za důležité, aby byl na úrovni Mezinárodního olympijského výboru uznán Katalánský olympijský výbor jako reprezentant národa. Tím by bylo jasně dáno najevo, že „*hry nepatří Španělsku, ale Barceloně a nejsou to Španělé, ale Katalánci, kteří na nich vítají zahraniční návštěvníky*“⁷². Katalánsko by navíc mělo být reprezentováno vlastním národním týmem, mělo by být postaveno na roveň se Španělskem jako pořadající stát. Finanční odpovědnost za hry by však měla být na straně Španělska. Olympiáda je tedy ze strany ERC vnímána jako odrazový můstek pro rozšíření povědomí o katalánském národě a jeho kultuře. Motiv Olympijských her tedy zastává poměrně významnou pozici v programu, sice se objevuje až v jeho závěru, tedy až po všech ostatních tématech, na druhou stranu je významově předsazen před kulturní a jazykovou politiku, která má právě na Olympiádu navazovat. Obecně lze říct, že OH funguje jako nástroj státoprávní, kulturní a jazykové politiky.

Pro domácí kulturní politiku žádá program ERC vytvoření jasně jazykové politiky, která by z katalánštiny udělala jazyk každodenního používání a pro všechny příležitosti. Na druhou stranu požaduje jeho zapojení, ne nahrazení španělštiny katalánštinou. I zde je jazyk vnímán jako součást kulturního bohatství. Obecně je v programu kultura prezentována jako základní pilíř katalánského národa.⁷³ K tomu, aby se stala autentickou národní kulturou, navrhuje program podniknout kroky k vytvoření národních médií a obecně národního kulturního prostoru.⁷⁴

Z jazykové analýzy textu vyplývá, že obsahuje značné množství obrátů přispívajících ke konstrukci nacionalistického cítění. Program pracuje s myšlenou společné katalánské kultury, do jejíhož čela řadí především katalánštinu. Kulturu navíc považuje za dostatečně vyvinutou a silnou, aby byla schopna samostatného fungování a dokonce i za dostatečně silnou, aby díky ní bylo možno asimilovat ne-Katalánce do společnosti. Tím je mezi řádky v textu jasně naznačen rozdíl mezi Katalánci a ostatními. V textu ale na druhou stranu není využíváno rozdělení za pomoci mluvnické 1. osoby. Přirozené katalánské teritorium program přesně nedefinuje, nabízí ale, jak již bylo zmíněno, možnost aktivně rozšiřovat hranice současného Katalánska na základě plebiscitu. Logicky tak ztotožňuje území Katalánska s územím katalánské autonomní oblasti. Přímé zmínky o společné katalánské politické historii v programu naznačeny nejsou, přesně

⁷¹ Ibid., 31.

⁷² Ibid., 31.

⁷³ Ibid., 57.

⁷⁴ Ibid., 58.

naopak je to ale při zmínkách o současnosti a především budoucnosti. ERC jasně vychází z předpokladu budoucí samostatné katalánské jednoty a s ohledem na OH počítá s aktivním začátkem jejího budování.

Volby do celostátního parlamentu 1989

Program nazvala ERC „Levice, nová hranice“. Ihned v úvodu se setkáváme s kritikou, že Katalánsko má jen velmi malý vliv na reálnou španělskou politiku, když do centrálního parlamentu jde za tento region pouhých 46 poslanců z celkových 350. V senátu má potom pouze 16 zástupců z celkového počtu 281 senátorů. Díky tomu může Španělsko účinně bránit Katalánsku v jeho právu na plnou suverenitu a sebeurčení. ERC tak sama provedla průzkum mínění o rozšíření suverenity Katalánska, práva na sebeurčení a reformu autonomního statusu.

Závěry tohoto průzkumu hovoří ve prospěch všech tří nastolených témat, což program adekvátně zmiňuje. První bod programu tvoří debata o národní otázce. „*Katalánsko má mnoho objektivních faktorů, které ho definují jako národ. Má jazyk, má kulturu, má společnou historii*“⁷⁵ Dle průzkumu a názoru ERC má navíc i subjektivní faktory, které ho definují, a to vůli politicky se ustanovit, a zkušenosti se správou. To, že Katalánsko není zcela kulturně a politicky definované přičítá na vrub „frankistické kulturní genocidě“⁷⁶, extrémní migraci Španělů do ekonomicky silného Katalánska, která způsobila dvojjazyčnost a kulturní rozštěpenost oblasti. Dle programu v řešení této situace Španělsko zcela selhává. Jako řešení nabízí ECR suverenitu Katalánska, která by pomohla sjednotit region, dále dosažení reformy autonomního statusu, která by umožnila inkorporovat sousední teritoria, rozšířila by exekutivní pravomoci, dala by Katalánsku autonomii v uzavírání smluv v kulturní oblasti a partnerství se zahraničními partnery, přičkla by Katalánsku autonomní ministerstvo financí. Dle ECR by se tak obrátil stav trvající už od roku 1714 - potlačování politické suverenity, volebního práva, ekonomické situace a kulturní autonomie ze strany Španělska, *Generalitat* by přestala mít pouze administrativní funkce, zrušila by se závislost Katalánska na Španělsku, která je prý jasnou cílenou formou státu a v neposlední řadě by se vyřešil problém se záporným saldem Katalánska vůči Španělsku. Problém, který nastavuje dle ERC nerovné podmínky pro vývoj.⁷⁷ Problematika státoprávních reforem hraje v programu „Levice, nová hranice“ velmi významnou roli a opět ji najdeme výrazně zastoupenou ihned v úvodu. Na druhou stranu další kategorie nehrají tak

⁷⁵ „L'Esquerra, la nova frontera“, Volební program ERC k volbám do španělského parlamentu z roku 1989, http://www.esquerra.cat/partit/programes/e1989_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016) 2.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid., 18.

významnou roli – kultura a jazyk působí pouze jako doplnění státoprávních reforem a jejich významu, jakési podtržení, samostatnou roli ale nehrají.

Faktor OH v programu zcela chybí.

Jazykově se program ERC oproti programu z předchozího roku nemění a opět vychází ze stejných principů. Stále se věnuje obhajobě katalánské budoucnosti, stále ale nedochází opoziční prezentace „my“ vs. „oni“. Text zůstává zpracovaný formou Katalánci vs. ostatní, tedy z hlediska „oni“ vs. „oni“ a nedosahuje tak vymezení ve vztažném slova smyslu. Na druhou stranu je program, jak napovídá předchozí odstavec, velmi agresivní a útočný. Pracuje se slovy jasného citového zabarvení (genocida) a působí velmi nekompromisně.

Volby do městských zastupitelstev 1991

Z podstaty věci nejsou tyto volby příliš půdou pro řešení problematiky nacionalistických otázek. I zde však ERC našla prostor pro připomenutí svého principiálního základu. Program s názvem „Vzhůru levice“ hrdě hlásá, že byl zpracován z nacionalistického a progresivistického hlediska. Přestože nacionalistická politika je následovně až na druhém místě programu, představuje plán na vedení všech dokumentů výhradně v katalánštině, dále plánuje katalanizaci svátků a s nimi spojených kostýmů. Jazyk se tak stává jedním z bodů programu, jehož význam lze ale v celkovém kontextu téměř přehlédnout. Kultura je sice uchopena materiálně a i s ní program pracuje, ani ona ale nehraje v programu pro lokální volby do městských zastupitelstev zásadní roli. Kromě ideologického nacionalismu v úvodu je program věnovaný konkrétním tématům a problematice městských zastupitelstev.

Volby do katalánského parlamentu 1992

ERC svůj program nazvala „Směrem k nezávislosti“. Oproti předchozím programům, které jsou v této práci zkoumány, je tento program z hlediska ERC řádově radikálnější – a to nejen ve svých levicových, ale i v nacionalistických myšlenkách. Ihned v úvodu programu se objevuje kritika, že ani 12 let po zavedení autonomního statusu není vyřešena otázka organizace katalánského teritoria, stálého systému financování a komplexní katalánské policie. Vyzývá tak ke státoprávním reformám a věnuje jim velký význam vzhledem k budoucnosti regionu. Obhajobě Katalánska je věnováno prvních 23 stran volebního programu, zbytek se s obhajobou prolíná v oblastech jako je školství a vznik výlučně katalánské univerzity, u otázky veřejného prostoru a katalánských sdělovacích prostředků. V ideologickém úvodu ale aktivně nalézáme neustálou kritiku současného uspořádání, ve kterém Katalánsko není nezávislým samostatným národem. Současně se svou samostatností však odmítá separaci z evropských

struktur, naopak jasně chce být malým nezávislým státem, který je součástí většího evropského uskupení: „*Velké Evropské státy jsou příliš malé, aby řešily velké problémy kontinentu a příliš velké, aby se postavil k malým problémům každodenního života.*“⁷⁸

Jako průběžný krok vedoucí k samostatnosti požaduje ERC federalizaci Španělska. V programu dále zaznívá silná kritika útlaku katalánského nacionalismu ze strany centrální španělské vlády. Jako základ pro budoucí katalánský stát považuje ERC vytvoření jednotného a unifikovaného národa. Dle předpokladů Esquerry by sjednocené Katalánsko mělo vzniknout na celém katalánském území počítajíc tak i Andorru, jeho francouzské části, Baleáry a části autonomní oblasti Valencie. Fakticky tak přenáší problematiku nacionalismu Katalánska na evropskou úroveň.

Program se věnuje kulturní i jazykové politice a snaze o jejich zapojení do evropských struktur. Nepřináší ale konkrétní návrhy. V tomto, z období před olympijskými hrami nejradikálnějším volebním programu ERC, nenajdeme v jazykovém zpracování rozlišení na „my“ vs. „oni. Přirozené teritorium Katalánska je v programu poprvé jmenovitě rozšířeno i o mimo španělské oblasti Katalánska, respektive o oblasti nacházející se mimo hranice současné katalánské autonomní oblasti.

2.1.3. PSOE

V období před konáním Olympiády je u PSOE analyzován volební program k volbám do celostátního parlamentu z roku 1989.

Volby do celostátního parlamentu 1989

Volební program socialistů s názvem „Španělsko v pokroku“ hlásí, že Španělsko je konečně jedním z vyspělých států a stále je u něho znatelný pokrok. V té době vládnoucí socialisté tak žádají voliče o podporu k pokračování nastoleného kurzu. Rétoricky se přitom obrací na společnost jako „my, socialisté, žádáme o podporu vás, Španěly“. Ve svém programu se věnují významu roku 1992, který pro Španělsko kromě Olympijských her přinesl i EXPO v Seville, pětisetleté výročí objevení Ameriky a k tomu náležící oslavy, dokončení evropského jednotného trhu a pozice Madridu jako hlavního města Evropské kultury.

V programu je přitom bod Olympijských her až na čtvrtém místě, z čehož můžeme usuzovat jejich vztah k barcelonské události.⁷⁹ Přesto socialisté vnímají OH jako stimul pro

⁷⁸ „Cap a la Independència“, Volební program ERC k volbám do katalánského parlamentu z roku 1992, http://www.esquerra.cat/partit/programes/c1992_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016) 18.

zlepšení telekomunikace, železniční, letecké a silniční infrastruktury, digitálních sítí a komunikačních satelitů. Věří totiž, že v kontextu investic spojených s hrami se Španělsko stane centrem Evropy. I přes svou druhořadou pozici v programu socialistů, připomíná Olympiáda existenci olympijské problematiky.

Naproti tomu není katalánská kulturní složka v programu reflektována vůbec. Logicky je potom vzhledem k vládní realitě vynechána i otázka státoprávních reforem, program je naopak zaměřen na obhajobu současného politického směřování.

Katalánsku ani katalánskému nacionalismu se program nevěnuje, Katalánsko jednoduše bere jako součást Španělska, na které se svým programem obrací. První mluvnické osoby není v programu používáno v jiném smyslu, než „my, socialisté“. Program se hlouběji nevěnuje ani autonomním oblastem, pouze jim v kulturním bloku připočítává k správě jazykovou politiku a správu všech španělských jazyků – mezi ně tedy logicky počítá i katalánštinu. Kulturní blok je nicméně věnován souhrnné španělské kultuře, jednotlivé regiony nejsou zastoupeny.

2.1.4. PP

V období před konáním Olympiády je u PP analyzován volební program k volbám do celostátního parlamentu z roku 1989.

Volby do celostátního parlamentu 1989

PP se ve svém volebním programu prezentuje jako strana, která má program pro všechny Španěly. Vlastně tak vidíme stejnou strukturu, jako u druhé zkoumané strany s celostátním záběrem PSOE. Hned v úvodu programu nazvaného „Vše, co Partido Popular změní“ je napsáno: „*My, lidovci, pro Španěly*“.⁷⁹ Ve stejném duchu je veden celý program, lidovci v něm představují svou vizi pro celé Španělsko a nikterak se nevěnují Katalánsku, natož potom jeho nacionalistickým tendencím. V programu je vynechána problematika katalánské kultury i jazyka. Ani státoprávní reformy nefigurují jako bod programu. Hlavním obsahem jsou společenské výzvy, ekonomická a zahraniční politika.

K roku 1992 se PP staví jako k velké výzvě, které Španělsko musí čelit. Opět je zde jasně vidět logický centralistický přístup, o speciální roli Barcelony či Katalánska se v programu

⁷⁹ „España en progreso“, Volební program PSOE k volbám do celostátního parlamentu 1989, www.psoe.es/media-content/2015/03/Programa-Electoral-Generales-1989.pdf (staženo 1. 3. 2016) 5.

⁸⁰ „Todo lo que el Partido Popular va cambiar“, Volební program politické strany PP k volbám do celostátního parlamentu 1989, www.pp.es/sites/default/files/documentos/1148-20090908161332.pdf (staženo 3. 3. 2016) 1.

nehovoří, stejně jako o ostatních oblastech hostících další ze zmíněných událostí daného roku. S ohledem na OH však Partido Popular žádá vytvoření dozorčích komisí, které by dohlížely na úspěšnou organizaci a přípravu. Dále v programu požaduje prosazení nového zákona o sportu, který by mimo jiné znamenal osamostatnění COE (Španělského olympijského výboru). Ten by jako samostatný orgán nezávislý na vládě zastupoval Španělsko u Mezinárodního olympijského výboru. Katalánskému olympijskému výboru se program nevěnuje. Program nadále předpokládá shodu všech politických sil, která by zajistila organizační úspěch her,⁸¹ což je jediný moment, kdy se reálně věnuje existenci jiných názorových proudů a z logiky věci pravděpodobně míní nutnost shodnout se právě s katalánskými nacionalisty.

2.1.5. Shrnutí

Volební programy z období před olympijskými hrami stran s celostátním působením, tedy PP a PSOE, lze shodně hodnotit jako programy, kde neexistuje reflexe existence katalánského nacionalismu. Obě strany shodně staví Španělsko do pozice jednoho sjednoceného státu, který koná a rozhoduje jako jedna velká entita. Olympijské hry jsou zde stavěny do role výzvy pro celé Španělsko, ne však výzvy jediné a pro PSOE ani ne nejvýznamnější. Programy ani jedné ze stran se nevěnují ani kultuře ani státoprávním reformám v katalánském kontextu, více se zaměřují na společenská a ekonomická témata. Volební program opoziční lidovecké strany se lehce dotýká problematiky katalánského jazyka, i tu však probírá jen velmi okrajově. Socialisté se nevěnují ani tomuto tématu.

Regionální katalánské strany CiU a ERC naopak shodně významně pracují s katalánstvím jako s faktem. Shodně prezentují existenci katalánské kultury v čele s katalánštinou jako hlavním a nejvýznamnějším nositelem kulturního dědictví Katalánska. Jazyk je pro obě strany součástí kulturního dědictví a jako takový ho zařazují do kulturních částí svého programu. Katalánské kultuře se věnují jak v obecném, tak v konkrétním rozměru – jak z ideologického hlediska, tak například z hlediska dopadů na státní svátky. Zatímco CiU se hodně věnuje současnosti Katalánska a potřebě jeho aktuálního posunu, ERC vzhlíží do budoucnosti jako na zdárný konec své snahy o nezávislost.

Nejradikálnější z volebních programů je program ERC k volbám do katalánského parlamentu, který rozšiřuje požadavky na teritoriální stanovení Katalánska, na druhou stranu ani v tomto, ani v žádném jiném z volebních programů nenacházíme vztažné vymezení Katalánska a potažmo Katalánců proti Španělsku. U ERC i CiU se přitom ve velké míře a jako významný bod opakuje vyhlášení potřeby provedení státoprávních reforem, které by kromě

⁸¹ Ibid., (33).

ekonomické a sociální situace byly přínosem i pro kulturu a jazyk. Jejich cílem potom má pochopitelně být co největší míra autonomie či nezávislost.

2.2. Volební programy v po-olympijském období 1993 – 1996

2.2.1. CiU

V období po ukončení Olympiády je u CiU analyzován volební program k volbám do celostátního parlamentu z roku 1996.

Volby do celostátního parlamentu 1996

CiU do voleb kandidovala s programem nazvaným „Aby Katalánsko bylo klíčové“⁸². Tento volební program se stal otevřenou kritikou španělské politiky vůči Katalánsku a výzvou k sjednocení Katalánců k volbě jedné strany – CiU, aby se docílilo co největší významnosti Katalánska na území celostátního parlamentu. Tvrdí totiž, že „*Obrana Katalánska je něco, co strany s celostátním programem nikdy dělat nebudou.*“⁸³ A dodává, že Katalánsko se zavazuje bránit „*ne proto, že by to byla lepší nebo horší země než nějaká jiná, ale protože je jedinečná, je to naše země, naše půda, jsou to naši lidé*“⁸⁴

Nejvýznamnější body kritiky ze strany CiU je třeba hledat ve finanční politice. Dle CiU totiž existuje extrémně velká nerovnost mezi finančními odvody a zisky na straně Katalánců. Právě kvůli neutěšené situaci ve financích požaduje program reformu na poli autonomie pro regiony ve finančních otázkách. Hájí přitom myšlenku významnosti a jedinečnosti Katalánska.

Jako rozdílové faktory jedinečnosti uvádí katalánskou kulturu a jazyk, které vyzývá bránit. Jazyk se totiž rodí ze samotné národní podstaty a existence společnosti. Už úvod programu naplňuje kritéria R. Wodakové pro diskurzivní konstrukci národní identity. Jasně specifikuje Katalánce, jehož příslušnost k národu se dle programu posuzuje podle kultury a jazyka, čímž se naplňuje další kritérium. Vzhledem k výzvě k obraně Katalánské budoucnosti je zjevně naplněn další bod. Jak již bylo citováno, program navíc jasně staví do opozice Katalánce a Španěla. Přestože tak nekoná vztažným zájmenem „my“, je v textu zjevný příklon k rozlišení obou entit.

⁸² „Para que Catalunya sea clave: Programa Electoral de Convergència i Unió“, Internetová databáze volebních programů Manifesto-Project, https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/33611_1996.pdf (staženo 7. 5. 2016).

⁸³ Ibid., 16.

⁸⁴ Ibid.

K obraně kultury a především jazyka je podle programu třeba zákonně ustanovit plné uznání katalánštiny jako jediného plnohodnotného vlastního jazyka Katalánska tak, jak to už garantuje ústava. Definitivně by tak totiž byla uznána multikulturalita státu. Občanské průkazy, pasy a další by tak byly výhradně v katalánštině, zajistila by se plnohodnotná role katalánštiny v kinematografii, radiovysílání, veřejných i soukromých televizí. Stát by se dle plánovaného a slibovaného zákona také zavázal k vytvoření organismu spojujícímu centrální a regionální vlády, aby byla jejich zahraniční projekce společná a odrážela právě plurikulturalismus a vícejazyčnost Španělska.

Jak již bylo naznačeno, kultura a jazyk hrají roli i u nastavení státoprávních reforem. S ohledem na celou problematiku žádá strana i nadále novou formulaci vícenárodnostního státu, která by odstranila zákonné překážky fungování autonomie jednotlivých autonomních oblastí. Navrhované státoprávní reformy jsou tedy v tomto případě s cílem jazykově-kulturního charakteru. Je nicméně možné opět vnímat jakousi významovou nadřazenost bodu věnujícího se autonomii, který je východiskem pro kulturní a jazykovou politiku. Autonomnímu statusu je v programu věnována samostatná kapitola. O statusu jako takovém se vyjadřuje jako o historické nutnosti a nesouhlasí s častým vnímáním, které tento princip staví do role konstruktu moderní doby. Kapitola dále rozvíjí výše zmíněné body a shrnuje praktické kroky k jejich provedení. Věnuje se jak financování autonomních oblastí, tak reformě senátu jako budoucího reprezentanta autonomních oblastí na celostátní úrovni, čímž by více reflekoval pluralitu autonomních oblastí.⁸⁵

V kapitolách věnujících se konkrétním politickým postupům k dosažení ideologického základu již nacionalistická rétorika slábne, i nadále je však jasné vymezení rozdílu mezi Katalánskem a Španělskem. O Katalánsku se přitom strana vyjadřuje ve třetí osobě.

Spojení jazykové a kulturní otázky do jednoho bodu opět vychází z předpokladu, že pro posílení obou fenoménů je třeba posílit autonomii Katalánska, které by pak mohlo samostatně uplatňovat vlastní kulturní principy. Významnější roli v programu tak opět hraje požadavek státoprávních reforem, Olympijské hry a jejich výsledky, důsledky a efekty nejsou obsaženy.

2.2.2. ERC

Strana vydala v po-olympijském období volební programy k volbám do celostátního parlamentu z roku 1993, do evropského parlamentu z roku 1994, do městských zastupitelstev

⁸⁵ Ibid., 47.

1995, do katalánského parlamentu 1995 a do celostátního parlamentu 1996. Dále jsou analyzovány všechny zmíněné.

Volby do celostátního parlamentu 1993

ERC připravila program s názvem „Z Katalánska pro Katalánsko“ a uvedla jej větou „*Esquerra Republicana de Catalunya je síla, která brání progres sociální většiny katalánského národa pomocí národní nezávislosti.*“⁸⁶ Přestože by se mohlo dle úvodní věty volebního programu zdát, že se bude ubírat radikálnější nacionalistickou cestou než předchozí programy, zbytek programu se věnuje především vysvětlení a obhajobě důvodů, proč by měla být regionální (nacionalistická) ERC v celostátním parlamentu. Reálně se tak oproti předchozím programům více věnuje celostátní politice a naopak lehce ubírá na objemu věnovaném právě čistě katalánské politice. Přesto je třeba vnímat, že celý kontext programu vychází z boje o nezávislost Katalánska, sama strana se potom jasně staví do role nacionalistické strany: „*Není možné být současně regionalista i nacionalista.*“⁸⁷ I z toho důvodu je v programu nastíněna možnost spolupráce a součinnosti s ostatními katalánskými nacionalistickými stranami na půdě celostátního parlamentu i v případě, že s danými stranami nemá mnoho společného – na rozpory je prostor a místo na katalánské půdě.⁸⁸ „*Katalánci mají v Madridu jednat tak, aby ukázali svou národní sílu. Ne jako pouhá regionální skupina.*“⁸⁹

Zároveň s častým opakováním potřeby samostatnosti Katalánska je v programu explicitně odmítán xenofobní nacionalismus či nedemokratické metody boje proti Španělsku. Zákonnou cestou se ERC slibuje snažit dosáhnout postupných zákonů, které by postupně připravily cestu k finálnímu zisku nezávislosti. Mezi zásadní zákony řadí ty, které by podporovaly katalánskou kulturu – úpravu pracovního kalendáře tak, aby vyhovoval katalánským národním svátkům, nastavení katalánštiny jako oficiálního jednacího jazyka celostátního parlamentu a převod důležitých institucí pod katalánskou správu či jejich celostátní či dokonce mezinárodní uznání. Konkrétně se to mělo týkat sportovních federací a zavedení jejich katalánských poboček či mezinárodního uznání Katalánského olympijského výboru.⁹⁰

Specifikace Katalánce ani jeho postavení v opozici proti Španělovi není v programu aktivně obsažena. Není zde viditelně ani přílišně akcentována jedinečnost a jednota katalánské

⁸⁶ „Pels Catalans, per Catalunya“ Volební program ECR k volbám do celostátního parlamentu 1993, http://www.esquerra.cat/partit/programes/e1993_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016) 11.

⁸⁷ Ibid., 15.

⁸⁸ Ibid., 16.

⁸⁹ Ibid., 18.

⁹⁰ Ibid., 44.

kultury. Kultura je opět zastoupena primárně katalánským jazykem. Program je prezentací lepší budoucnosti Katalánska jako samostatného státu, nevěnuje však pozornost společné minulosti ani teritoriálnímu ukotvení země. Legislativní složka je v programu srovnatelná s těmi z předchozích let, požadavek rozšíření autonomního statusu přetrvává a s ním spojená východiska kulturního a jazykového rázu. Na druhou stranu se rozšiřují požadavky na pozici katalánského jazyka ve správě. Problematika Olympijských her zcela chybí.

Volby do evropského parlamentu 1994

Před volbami prezentovala strana svou pozici v programu „Země katalánská, Evropská Unie – pro Evropu národů“. Pro volby vytvořila strana koalici s baskickou nacionalistickou stranou a s kastilskou nacionalistickou stranou. Základní body programu jsou v přesném pořadí: sebeurčení, subsidiarita, demokratizace, dosah sociálního státu, ekologie, mír a solidarita. Je tak zjevné, že otázka národního sebeurčení je pro volby a koaliční uskupení stěžejní záležitost. V případě úspěchu navíc koalice plánovala zapojení do tzv. duhové skupiny, která sdružuje zástupce národů bez států. Koalice prezentuje cíle svého zapojení v evropských strukturách jako boj proti centralismu a byrokracii unie a proti vnímání uskupení jako státu.⁹¹ Naopak považuje za důležité zasadit se za federalizace EU tak, aby byla zachována suverenita jednotlivých národů a centrálně byly koordinovány pouze obranné, ekonomické, bezpečnostní, zahraničně-politické a regionální otázky. Kompetence by však reálně měly zůstat v rukou jednotlivých členských národů. Evropská Unie tak měla fakticky nahradit španělský stát s tím rozdílem, že Katalánsko by v ní mělo pozici federálního národa ve své kompletní velikosti, tedy počítaje i francouzské části Katalánska.

S přímým odkazem na nacionalistickou politiku se chce koalice zasadit o dodržování možnosti sebeurčení národů na základě Maastrichtských smluv⁹² a o uznání Katalánska jako evropského národa se svojí vlastní agendou.⁹³ Současné Španělsko a Francie totiž v rámci EU vystupovaly jako jedno národnostní státy a jako takové byly ze strany EU i vnímány. Cíl koalice tedy je uznání mnoho národnosti obou států, čímž by se mimo jiné otevřela cesta k ustanovení katalánštiny jako oficiálního unijního jazyka, zabránilo by se marginalizaci katalánské ekonomiky a zachovala by se kulturní diverzita uskupení. Program ze své podstaty jazykově velmi málo pracuje s vymezováním na úrovni my vs. oni, protože jako takový reprezentuje hned tři politické subjekty z různých částí Španělska. Zásadní roli v konstrukci katalánského

⁹¹ „Països Catalans, Unió Europea“, Volební program ECR k volbám do evropského 1994, http://www.esquerra.cat/partit/programes/eu1994_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016) 11.

⁹² Ibid., 13.

⁹³ Ibid., 15.

národa hraje pouze vymezení jeho hranic a to v jeho celkové velikosti zahrnující jak španělské, tak i francouzské části. Z kulturního hlediska pouze zmiňuje její existenci a potřebu její obrany, konkrétní podobu katalánské kultury však nepřipisuje.

Volby do městských zastupitelstev 1995

Volby byly doprovázeny programem ERC nazvaným „Lokální moc – vpřed“⁹⁴, který se obešel bez zásadních nacionalistických prohlášení – ty nenalezneme ani v úvodu, ani v žádné z programových kapitol. Navrhovaná politika sice nutně vychází z nacionalistického programu strany, její konkretizace ale nyní v programu téměř není. Jediná kapitola „ERC pro nacionalisty“ hovoří o potřebě vnitřní komunikace úřadů v katalánštině, přijetí katalánské kultury na radnicích a postupné katalanizaci společnosti, o všech bodech se ale vyjadřuje pouze zkratkovitě a vágně, stejně jako přináší heslo, že radnice jsou základ pro budoucí zisk samostatnosti. Tento program tedy ze své podstaty nepracuje s legislativou, která by měla měnit uspořádání moci ve státní správě, na lokální úrovni ale pracuje s jazykovou a kulturní politikou. Obojímu se věnuje jen povrchně a zkratkovitě, na druhou stranu je oboje prezentuje jako danou věc a slibuje pouze jejich důsledné dodržování a prosazování.

Volby do katalánského parlamentu 1996

ERC vstupovala do voleb s programem „Síla – směrem k nezávislosti“. Na rozdíl od předchozích voleb do katalánského parlamentu se ve volebním programu neobjevuje speciální kapitola o katalánském nacionalismu. Tvrdí totiž, že doba se posunula a volby se odehrávají v jiném kontextu, kdy je více na denním pořádku změna v ekonomice, pracovních podmínkách atd. Převažuje zde tedy levicová ideologie strany nad nacionalistickým kontextem. Podobně jako u voleb do městských zastupitelstev, i zde je nacionalistická ideologie základem všech nabízených řešení, není ale již explicitně podávána a zmiňována. Program se rovnou věnuje konkrétním tématům a přeskakuje dříve obvyklou úvodní kapitolu s nacionalistickým teoretickým východiskem.

Z ekonomického hlediska je prezentována potřeba zapojit Katalánsko více do evropské ekonomiky – a to samostatně, ideálně bez zbytku Španělska, které je prezentováno jako brzda katalánské ekonomiky jako celku.⁹⁵ I z toho důvodu program opět požaduje změnu

⁹⁴ „Poder Local“, Volební program ERC k volbám do městských zastupitelstev 1995, http://www.esquerra.cat/partit/programes/m1995_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).

⁹⁵ „Força: Cap a independència“ Volební program ERC k volbám do katalánského parlamentu 1995, http://www.esquerra.cat/partit/programes/m1995_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016) 18.

autonomního statusu, který by měl umožnit Katalánsku samostatné řízení vlastní ekonomiky, čímž pracuje s bodem reformy finančního zřízení státu.

Program dále konstatuje, že pochopení vícenárodnostního principu španělského státu se v posledních letech se strany španělských občanů spíše zhoršilo a je třeba stále aktivně bojovat za pozici katalánského jazyka v Katalánsku, za udržení Katalánské kultury. Program se ani nadále nevzdává budoucího uznání Katalánského olympijského výboru a národních sportovních federací.

Přestože v programu není používáno slovo „my“ pro popsání Katalánců, jasně se vymezuje na tábor katalánský a tábor španělský. Program již nadále nemluví o teritoriálních otázkách Katalánska. Celou dobu absentuje i téma Olympijských her.

Volby do celostátního parlamentu 1996

„Váš hlas – směrem k nezávislosti“, tak byl nazván volební program ERC, jehož úvod byl zakončen stylovým provoláním „*Stále nasměrování směrem k nezávislosti.*“⁹⁶ Dle prohlášení strany to byly velmi důležité volby, protože se konaly v období, kdy pro Španělsko končilo období bonanzы z druhé poloviny 80. let a euforie ze vstupu do evropských struktur a olympijského roku.⁹⁷ Program je poměrně nacionalisticky radikální, kritizuje setrvávání v rámci Španělského státu pro jeho ekonomickou nevýhodnost i proto, že Španělsko je brzdou katalánské europeizace. Ve svém programu se tedy Esquerra zavazuje dodržovat principy nacionalistické politiky na poli celostátního parlamentu v Madridu.⁹⁸ I přesto, že jde o program do celostátního parlamentu, přináší řešení fakticky výhradně pro Katalánsko.

Jako zásadní požadavek, který by měl vést k suverenitě Katalánska, představuje strana nutnost vypracování nového autonomního statusu, který by byl primárně vypracováván právě nacionalistickými stranami. Požaduje také, aby bylo ústavně uznáno právo na sebeurčení a katalánština uznána jako jediný úřední jazyk Katalánska, čímž radikalizuje své požadavky z předchozích let. Program navíc neustále odkazuje na katalánský národ jako na utvořený a jednotný národní celek. Jako význačný posun zde můžeme vnímat právě radikalizaci požadavků na pozici katalánského jazyka. Zatímco státoprávní reformy drží svou dlouhodobou programovou linii, pozice jazyka postupně sílí a požadavky na jeho roli v Katalánsku také. Tento program je doposud tím nejradikálnějším.

⁹⁶ „La teva veu“, volební program ERC k volbám do španělského parlamentu 1996, http://www.esquerra.cat/partit/programes/e1996_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016) 3.

⁹⁷ Ibid., 11.

⁹⁸ Ibid., 18.

Program se po svém silném ideologickém nacionalistickém úvodu dále věnuje konkrétním cílům politiky strany. Právě zde nacházíme plány na konkrétní kroky, které by měly cílit k dosažení ekonomické, politické i správní suverenity. Vysvětluje, proč má Katalánsko jiné ekonomické zájmy v rámci EU než zbytek Španělska a proč je třeba, aby mohlo Katalánsko své zájmy nezávisle prosazovat.

Kapitola věnující se kultuře zůstává téměř totožná, se kterou strana vystupovala při předchozích volbách stejné úrovně. Kulturu se opět zavazuje bránit a protežovat, stejně jako katalánský jazyk, kterému už se program dříve věnoval i v rámci části o státní legislativě. V kulturní části přičítá katalánštině nejzásadnější roli v rámci národní identity. *„Bez podceňování dalších komponentů kolektivní katalánské osobnosti – ekonomie, teritoria, společné dávné historie a navíc vůle být zákonná občanská a mezinárodně uznaná společnost, je třeba přičíst rozhodující roli pro naši budoucí národní nezávislost našemu kulturnímu dědictví“*⁹⁹

Jak je patrné z poslední citace, tento program radikálně mění dosavadní přístup ERC k jazykové formě programu. Poslední program pro celostátní volby poprvé používá vztažné zájmeno „my“ pro popis Katalánska, čímž ho jasně staví do opozice proti zbytku Španělska. Program nevěnuje příliš pozornosti teritoriální otázce, ani otázce historie Katalánska, více se věnuje katalánské budoucnosti a kulturnímu podtextu jeho jedinečnosti a nabízí ji jako klíčový prvek k identifikaci.

2.2.3. PSOE

V této části jsou analyzovány volební programy do celostátního parlamentu a to jak z roku 1993 tak z roku 1996.

Volby do celostátního parlamentu 1993

Národní koheze je jedno z témat volebního programu socialistů nazvaného „Program většiny“. *„Španělsko je decentralizovaný stát, pro nějž je koheze klíčová“*¹⁰⁰ Odkazy na rozpolcenost španělského národa se prolínají celým volebním programem, většinou ale sporadicky a v reakci na konkrétní body. Olympijské hry, kultura ani jazyk nejsou v programu obsaženy.

⁹⁹ Ibid., str. 37.

¹⁰⁰ „Programa de la Mayoría“, Volební program PSOE pro volby do španělského parlamentu 1993, www.psoe.es/media-content/2015/03/Programa-Electoral-Generales-1993.pdf (staženo 1. 3. 2016).

V programu zaznívá obhajoba stávajícího autonomního statusu, který prý ve své aktuální podobě má za cíl nastavit Španělsko jako jeden národ. Slovo Španělsko je nahrazeno slovem „my“, jasně se tedy personifikuje s jednotným Španělskem. Autonomní oblasti vnímá jako jednotlivé součásti celku, jehož páteří je jednota, bez které se všechny oblasti samostatně zhroutí. Přestože ale považuje aktuální autonomní status za dostatečný, nebrání se jeho prohloubení a rozšíření autonomních oblastí. O Katalánsku se program nezmiňuje, jedinou autonomní oblast, již řeší konkrétně, jsou Kanárské ostrovy a uvažuje i nad pozicí exkláv Ceuty a Melilly. Program je tedy prezentován jako boj proti roztržičnosti Španělska, což lze vnímat jako boj proti nacionalistickým tendencím. Přesto tak lze pouze usuzovat, nikde to není explicitně řečeno. Část věnovaná autonomnímu statusu je reakcí na požadavky státoprávní reformy ostatních stran.

Volby do celostátního parlamentu 1996

Do těchto voleb vstupovala PSOE s programem bez konkrétního názvu. Přestože tento program je velmi osobně laděný a personifikuje stranu a Španělsko, reálně se vůbec nevěnuje ani otázkám španělského nacionalismu, ani regionalismu či nacionalismu autonomních oblastí. Motivem celého programu je Španělsko s jeho problémy a jejich řešením. Program se nevěnuje ani autonomní politice, ani kulturním autonomiím. Ani kapitola nazvaná „Španělsko jsme všichni“ nemá jiný obsah než sociální politiku a východiska pro sociálně slabší skupiny.¹⁰¹ Odkaz na Olympijské hry je zastoupen pouze vyjádřením podpory kandidatuře města Sevilly na pořádání her v roce 2004.

2.2.4. PP

V této části jsou analyzovány volební programy do celostátního parlamentu a to jak z roku 1993 tak z roku 1996.

Volby do celostátního parlamentu 1993

„Nyní!“, tak zněl název programu opoziční PP a celý se nesl v duchu potřeby změny vlády a odstoupení od socialistických tendencí. „Španělsko to potřebuje“¹⁰². Z hlediska politického boje proti největšímu rivalovi na celostátní úrovni je program poměrně nelítostný.

¹⁰¹ „Programa electoral PSOE: Elecciones legislativas 1996“, Volební program PSOE pro volby do španělského parlamentu 1996, <http://www.psoe.es/media-content/2015/03/Programa-Electoral-Generales-1996.pdf> (staženo 1. 3. 2016) 69.

¹⁰² „Ahora: Programa de gobierno para todos“, Volební program PP pro volby do španělského parlamentu 1993, www.pp.es/sites/default/files/documentos/1149-20090908161515.pdf (staženo 3. 3. 2016) 2.

Program se kromě kulturních a autonomních záležitostí již vůbec nevěnuje ukončeným olympijským hrám.

Na jedné straně sice prezentuje španělskou kulturu jako jednotný a nedělitelný celek, takže pokud se odkazuje na kulturu, jasně tím myslí kulturu španělskou, o které prohlašuje „*pro Partido Popular je španělská kultura jedna z nejvýznamnějších a největších kultur celého lidstva*“¹⁰³ Na druhou stranu ale uznává, že je třeba zajistit různé kulturní projevy španělské kultury napříč jednotlivými autonomními oblastmi. Nepřímo tak vlastně uznává existenci různých pojetí kultury, kterou považuje za souhrnně španělskou.

I s odkazem na identitu věnuje možnosti reformy autonomního statusu, při které chce posílit autonomii, celý dlouhý bod programu. Prohloubení autonomie a další legislativní reformy ale rozebírá ve velmi obecné rovině, nevěnuje se konkrétním bodům a ani jejich aplikaci na jednotlivé oblasti, logicky tak Katalánsko vůbec nezmiňuje. Přesto reflektuje – a poprvé reálně přiznává více národnostní a multikulturní realitu španělského státu – že je třeba nastavit „*proces homogenizace kompetencí způsobem kompatibilním s existencí skutečných rozdílů s historickým, kulturním, jazykovým nebo izolovaným (například teritoriální polohou) charakterem.*“¹⁰⁴

Volby do celostátního parlamentu 1996

O tom, že je potřeba rozhodnout o budoucnosti Španělska, byli lidovci opět přesvědčení před volbami, na které se chystali s volebním programem „S novou většinou“. PP tam tvrdí, že Španělsko má problémy – a to opět zosobněnou rétorikou: „máme problémy!“. Kritizují za jejich způsobení vládnoucí socialisty a obviňují je z jejich neřešení.

Sami nabízejí způsob řešení celostátních národních problémů, které vyžaduje posílení základů autonomního statusu.¹⁰⁵ Tvrdí, že Španělsko je jedním z velkých evropských národů, ale neumí se tak chovat. Proto je třeba jednou provždy prohloubit a stabilizovat autonomní status a ukončit tak věčné žabomyší války o pravomoci. Za významné je třeba označit, že PP zde přímo uznává, že Španělsko je plurální jak národnostně, tak kulturně.¹⁰⁶ Na druhou stranu

¹⁰³ Ibid., str. 84.

¹⁰⁴ Ibid., str. 110.

¹⁰⁵ „Con la nueva mayoría“, Volební program PP pro volby do španělského parlamentu 1996, www.pp.es/sites/default/files/documentos/1150-20090908161854.pdf (staženo 3. 3. 2016) 2.

¹⁰⁶ Ibid., 86.

ale zcela významně připomíná, že všechny elementy diverzity musí být podřízeny souladu se stabilitou celku.¹⁰⁷

Program se opět vůbec nevěnuje konkrétně Katalánsku ani katalánskému nacionalismu, stejně jako předchozí program PP vůbec nereflektuje barcelonskou Olympiádu.

2.2.5. Shrnutí

U volebních programů PP je po Olympijských hrách vidět znatelný příklon k vědomí kulturně diverzifikovaného charakteru státu, příklon je znát i v porovnání programů pro rok 1993 a 1996. Diverzitu vnímají lidovci i v jazykové stránce a ve svých programech tak nepřímou přiznávají existenci více národnostní reality. Reflektují to i ve svých návrzích na úpravu a řešení vleklé neshody na formě autonomního statusu, který slibují měnit s ohledem na výše zmíněnou realitu. I nadále je však patrný státně centralistický postoj, kdy změny a posílení pravomocí jednotlivých autonomních oblastí nesmí přesáhnout mez přínosu pro celek, tedy Španělsko, jehož prosperita jakožto nadřazeného celku je prioritní. Katalánský jazyk není v programech nikterak zmiňován, jeho problematiku strana buďto bere jako souhrnně kulturní, nebo ji nebere v potaz. Zmínky o OH zcela mizí.

Oproti opoziční PP je program vládnoucí PSOE pochopitelně více zaměřen na obhajobu stávajícího stavu státu. Program se zaměřuje především na obhajobu své politiky z předchozího volebního období. Přestože současný stav autonomního statusu považuje za dostatečný a adekvátní, nebrání se jeho úpravě. Státoprávní reformy ale nejsou v programu naznačeny, strana prezentuje potřebu zachování stávajícího kurzu. Olympijské hry stejně jako u lidovců zcela chybí, kulturní a jazykové politice se programy PSOE nevěnují.

Ani u jedné ze stran ale nelze mluvit o reflexi katalánského nacionalismu jako existující reality, protože se více věnuje problému národnostních menšin ve Španělsku jako celku a zcela nekonkrétně.

Obě nacionalistické strany ve svých programech pracují s budoucností nezávislého Katalánska jako s realitou. Lze hodnotit, že tento stav obě strany vnímají jako budoucí fakt, jehož realizace je jen otázkou času. Klíčovou roli hraje pro obě strany kulturní složka a jazyková složka nacionalismu, radikálnější ERC navíc pracuje i s pozicí Katalánska v Evropě. Jazyk je často brán jako součást kulturní politiky, přičemž východisko pro obě oblasti představuje změna autonomní legislativy, která by poskytla Katalánsku více samosprávných práv. V programech obou stran se navíc pravidelně vyskytuje odlišení obyvatele Katalánska od obyvatele Španělska

¹⁰⁷ Ibid., 151.

– vzniká tak dojem předem jasně definovaných rozdílných entit, které jsou spojeny do jednoho nerovného partnerství nespravedlivě nastaveným právním systémem, jehož změnu obě strany požadují. CiU se ke změně staví obecněji než ERC, která změnu vnímá jako možnost plnohodnotného prosazení katalánské kultury do regionu.

2.3. Porovnání před-olympijských a po-olympijských volebních programů

Navzdory vstupní hypotéze je třeba konstatovat, že u volebních programů zkoumaných stran není viditelná silná tendence, kterou by bylo možno považovat za způsobenou právě kontextem Olympiády. Zaznamenán nebyl ani nárůst ani zvýraznění debaty po uskutečnění her, stejně tak nelze hovořit o efektu, kdy by směrem k hrám debata a její intenzita kulminovala a po jejich ukončení zase postupně opadala. Přestože posun obsahu volebních programů v dané problematice zaznamenat lze, jen slabě souvisí s konáním OH jako zlomovým momentem, nebo se k němu příliš neupíná.

U stran s celostátní působností, tedy u PP a PSOE, došlo k vývoji především v otázce státoprávního uspořádání, tedy v otázce autonomního statusu. Je znatelné, že v po-olympijských programech strany více přistupují na nutnost přeformulování statusu tak, aby se zvýšila jeho funkčnost. Především PP tak ve svých programech otevřeně přiznává potřebu novelizace statusu, na druhou stranu se ale zaštiťuje potřebou, aby status byl funkční především z hlediska Španělska jako celku. Socialisté souhlasí s možností změny zákona, na druhou stranu ji ale nepovažují za důležitou. Z hlediska přístupu ke katalánskému nacionalismu jsou jinak ve svých volebních programech obě strany nezainteresované, neřeší ho jako problém a fakticky ho tak ve svých programech nereflktují. Cíleně nereflktují ani jinou nacionalistickou politiku, přestože lidovci před volbami z roku 1996 přiznávají ve svém programu více národnostní realitu španělského státu. Patrný posun v kulturní otázce není na rozdíl od lidovců znatelný u socialistů, ani jedna strana přitom nepracuje zvláště s otázkou katalánštiny.

U celostátních stran nedochází ani k významnému jazykovému posunu, programy ani v jenom období nevěnují téměř žádnou pozornost problematice Katalánska či jeho nacionalistickým tendencím. K jazykovým reformám se ani jedna strana nevyjadřuje a mluví-li o kultuře, míní tím kulturu španělskou, regionální kulturu přehlíží. Olympijským hrám se programy obou stran věnují jen před jejich konáním, berou je jako výzvu, dívají se na ni ale z pohledu španělského státu, respektive španělské organizace a ekonomiky, nevěnují příliš pozornosti katalánskému regionu v čele s městem Barcelonou. U strany PSOE je navíc zjevné,

že celé sportovní události přikládá malý význam, neboť ji mezi výzvami roku 1992 řadí ve svém seznamu až do spodní části pomyslného žebříčku.

Oproti stranám s celostátním působením lze dle předpokladu u katalánských stran nalézt mnohem větší objem vývojových změn napříč programy. Ani zde však není patrný vývoj, který by vycházel ze zlomového bodu v podobě Olympiády. Ve všech jednotlivých programech najdeme odkaz na tři zkoumaná kritéria ze čtyř, tedy na kulturu, jazyk a státoprávní reformy zastoupené debatou o autonomním statusu. Fenomén OH je ale vnímán pouze u programů vydávaných před zahájením události. Je tedy zjevné, že hry sloužily jako politické téma pouze v době své přípravné fáze, po jejich ukončení již ne. A přes jejich objektivní úspěch v letech blízkých po svém ukončení nejsou reflektovány a jejich úspěch není využíván pro potřeby nacionalistické politiky.

Programy CiU se nevyvíjí ani obsahově ani jazykově. Všechny zásadní body jsou obsaženy jak v programech před, tak v programech po Olympiádě a jedinou výjimku tvoří již zmíněné zmínky o události samé. Programy v obou obdobích vyznívají shodně jako pamflet na obranu katalánství, není obsažen agresivní – útočný podtext, který by bojoval za osamostatnění Katalánska. Programy spíše působí jako jeho obrana, než ofenziva za jeho posunutí se na novou úroveň.

Všechny jednotlivé programy ECR se téměř srovnatelně věnují autonomnímu statusu jako klíčové státoprávní reformě, která by postupně měla ústít ve federalizaci s následným vývojem v samostatnost a nastavení kulturního základu Katalánska. OH vnímají pouze před jejím zahájením a to jako potenciální odrazový můstek k posílení národa a obsahově jsou tedy obě období velmi podobná. Velký posun, který lze u ECR zaznamenat, je pozice katalánštiny ve společnosti. Zatímco v letech před Olympiádou je v jazykové politice cílem zapojit katalánštinu jako plnohodnotný úřední jazyk, dotvořit adekvátní slovní zásobu a zapojit ji i na kulturní úrovni, v letech po uskutečnění her je cílem udělat z ní dominantní jazyk oblasti, dokonce jediný úřední. To vypovídá nejen o vývoji jazyka a jeho rychlém a úspěšném pronikání do společnosti, ale i o radikalizaci požadavků strany. Před-olympijské programy lze hodnotit jako programy, které se snaží o posílení kulturní identity oblasti. Programy z po-olympijského období se více věnují konkrétní politice. Strana se po celou dobu identifikuje s nacionalismem, postupně svůj nacionalismus pojí s evropským rozměrem. Z jazykového hlediska jsou ale programy velmi podobné, nelze v nich objevit stálé tendence a jednotlivé výchyly se neukazují jako dlouhodobější či tendenčnější přístup.

3. Diskurz ve výročních debatách katalánského parlamentu

Výroční jednání hrají v katalánském parlamentu roli zhodnocení politiky vlády za uplynulé období. Kromě přezkoumání minulého období navíc slouží k vyjasnění kroků pro další pokračování politického směřování regionu. Pro vládnoucí strany se stávají významným nástrojem k obhajobě uskutečněných kroků, pro opozici možností souhrnné kritiky a podnětných návrhů na změnu. Výstupem debat je rezoluce, kterou parlament odhlasovává a dle které se řídí v následujícím období. Každá strana představuje vlastní návrh rezoluce, ve kterém pravidelně akcentuje problematiku, která je blízká její politice. Není překvapením, že rezoluce není jen velmi výjimečně totožná s návrhem nejsilnější vládní strany. Rezoluce je v práci vnímána jako zvýraznění zásadních bodů každé strany. Proto je v textu řazena zvlášť. Navíc nejednou obsahuje témata, která jinak nebyla součástí výroční debaty, do diskurzu jednotlivých stran ale zjevně patří.

3.1. Debaty v před-olympijském období

Po volbách z roku 1988 se v Katalánsku ujala vlády CiU. Se ziskem 45,7 % hlasů obsadila nadpoloviční většinu 69 z celkových 135 křesel. Do parlamentu se dále dostali socialisté, krajně levicová „Iniciativa pro Katalánsko“ (IC), PP, ERC a liberální „Sociální a demokratický střed“ (CDS) Adolfa Suáreze. Strany byly vyjmenovány v pořadí dle počtu parlamentních křesel. Parlamentu a tím i debatám předsedal Joaquín Xixoy i Bassegoda. Takzvaný 3. zákonodárny sbor (III. Legislatura), jehož pořadí se počítá od konce frankismu, nastoupil do funkce po volbách z roku 1988, svou činnost ukončil s nástupem nového zákonodárneho sboru po volbách z roku 1992.

První výroční zasedání nového zákonodárneho sboru proběhlo od 5. do 7. Října 1988. Debatu zahájil svým proslovem předseda vlády a člen CiU Jordi Pujol. Po jeho projevu následovaly druhý den třicetiminutové projevy představitelů jednotlivých poslaneckých klubů. Na každý projev ještě měl právo Pujol reagovat a řečníci měli jednu možnost odpovědět na reakci předsedy vlády. Pořadí jednotlivých klubů bylo dle jejich velikosti od nejmenšího po největší. Následující rok se debata konala 14. – 16. listopadu 1989, v roce 1990 to bylo 25. – 26. září. Poslední před-Olympijská debata, která zároveň byla poslední debatou 3. zákonodárneho sboru, se v roce 1991 uskutečnila taktéž 25. – 26. září.

3.1.1. CIU

Jménem CiU hovořil ve všech před-olympijských debatách Jordi Pujol.

1988

Pujol ve svém projevu věnoval nacionalistickým tématům dost prostoru. Hned první bod věnoval identitě Katalánska, druhý bod budoucím Olympijským hrám, šestý bod potom stavu autonomního statusu.

Za zásadní a zlomový bod považuje ve svém projevu rok 1992 „*Historický moment pro Katalánsko. Kvůli všem vyřčeným motivům [globalizace] hrajeme o svou identitu.*“¹⁰⁸ Globalizaci, která umožnila konání OH, zapojení do Evropských struktur tak vnímá jako nebezpečí, ale zároveň jako šanci. Právě Olympiáda má reprezentovat zásadní šanci pro růst Katalánska a výzvu na poli urbanistickém, ekonomickém, kulturním a z hlediska zahraničně-politické prestiže. Hry se totiž dle Pujola odrazí na ekonomické konkurenceschopnosti, která má efekt i na katalánskou společenskou soudržnost.

„*Nicméně jsou to OH Barcelony – nejsou ani Katalánska, ani Španělska. Druhá věc je, že Barcelona je sama nezávládná a potřebuje státní pomoc a pomoc katalánské vlády.*“¹⁰⁹ Právě proto předpokládá, že i ve Španělsku bude potřeba co největší debata, aby mohly OH hájit zájmy reprezentace katalánské identity. V rámci co největšího reprezentačního účinku tedy vznáší požadavek na stanovení katalánštiny jako prvního jazyka události. Prezентuje, že „*Katalánsko*“ by mělo být odpovědí na otázku? „*Kterou zemi uvidí svět skrze barcelonské hry?*“¹¹⁰ Pochopitelný je tak příslib maximální pozornosti OH: „*V každém případě, ať je zřejmé, že nacionální katalánskou vládu (a nacionalistickou) zajímá vše, co posílí zemi, a proto se bude maximálně věnovat i Barceloně.*“¹¹¹

Efekt Olympiády je předmětem první části projevu, druhá část projevu je věnována katalánské identitě, která je postavena na základech kulturních a jazykových. Pujol katalánský nacionalismus definuje jako nacionalismus mírumilovný: „*...katalánský nacionalismus nemá potřebu hledat vnějšího nepřítele. [...] Katalánsko je tvořeno autentickými hodnotami, na které je hrdé a nepotřebuje žít v konfliktu a pro konflikt. Proto bojujeme ne proti, ale za to, abychom mohli být větší a větší Katalánci.*“¹¹²

¹⁰⁸ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskému parlamentu o obecné politice za rok 1988 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57011.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 132.

¹⁰⁹ Ibid., 133.

¹¹⁰ Ibid., 132.

¹¹¹ Ibid., 141.

¹¹² Ibid., 134.

Jako svůj zásadní úkol si vláda CiU dává sociální a teritoriální kohezi. Protože ale považuje své pravomoci za nepřiměřeně malé k tomu, aby mohla plnohodnotně povznášet katalánskou společnost, považuje za nezbytnou změnu autonomního statusu. Ten by měl přinést změnu nastavení financování autonomních oblastí. Větší autonomii by si vláda představovala i v otázkách soudnictví, profesního vzdělávání, autonomní policie, vlastních institucí jako ministerstva zemědělství a ministerstva evropské integrace. Klíčové pravomoci by na základě změny měla vláda dostat i v oblasti kulturní a jazykové, proto je součástí projevu slib zahájení jednání s centrální vládou na všech úrovních. „*Základní smysl katalánského autonomního statusu je kultura a jazyk. [...] Navíc jazyk a kultura jsou základem reality našeho lidu a národa. A přesně proto, právě proto jsou jazyk a kultura kostrou našeho nacionalismu. Abychom ho mohli stále vést cestou mírumilovnou a občanskou, ten náš nacionalismus.*“¹¹³ Po posílení autonomního statusu si CiU představuje jeho povýšení pro Katalánsko na ústavní úroveň.

Katalánský nacionalismus v projevu Pujol vnímá jako pokrok, proto se zavazuje prosazovat politiku nacionalizace Katalánska. Chce posílit znaky identity, symboly, společné vědomí, znalost historie Katalánska, kulturní zapojení katalánštiny do každodenního života, třeba pomocí katalánské televize, politiky jazykové normalizace a politiky výuky katalánštiny ve všech školách. Chce posílit národní cit a povědomí Katalánců. Velká část kulturní a jazykové politiky závisí dle CiU na změně a nastavení autonomního statusu.

Z jazykového hlediska je velmi výrazné zosobnění Katalánců jako specifické společnosti, specifického útvaru, do kterého mluvčí patří. Přesnou specifikaci, kdo je pojmem Katalánců myšlen, projev nenabízí. Konkrétně nepředstavuje ani konkrétní politickou historii ani přirozené teritorium. Současnosti i budoucnosti se adekvátně ke svému projevu věnuje, jak již bylo řečeno, společné kultuře také. Projev není nijak agresivní, je ale velmi důsledný v prezentaci vlády jako ochránce katalánství.

Závěrečné usnesení parlamentu korespondovalo s návrhem strany. Bod číslo 4 v rezoluci CiU i finální rezoluci katalánského parlamentu byl věnován maximální podpoře Barceloně v přípravě OH. Bod číslo 7 byl věnován závazku k posílení zahraniční projekce Katalánska tak, aby za pomoci pořádání her proniklo Katalánsko do povědomí zahraniční populace. Cíl byl tedy pokrok v propagaci a prezentaci jazyka a kultury a tím pádem i pokrok

¹¹³ Ibid., 143.

v celkovém procesu nacionalizace Katalánska.¹¹⁴ V debatě dále CiU navrhovala ujasnit roli katalánských médií při Olympiádě.

1989

Ve svém projevu Pujol se věnoval třem zásadním bodům. Nacionalismu a národní identitě je věnován až třetí bod. V ostatních dvou bodech nalezneme ze zkoumaných témat pouze úsečnou zmínku o Olympijských hrách a to v bodě věnujícím se ekonomické a sociální konkurenceschopnosti Katalánska.

OH opět zmiňuje jako moment, který by mohl nastartovat kvalitativní růst celé země (z kontextu vyplývá, že zemí tentokrát myslí Španělsko) a zrychlení pokroku v Barceloně.¹¹⁵ Jinak Pujol body věnoval zamyšlení nad silou katalánské společnosti a ekonomiky, jako jeden z důvodů jejího slabšího postavení vnímá nedostatečnou autonomii.

V dlouhém bodě věnované identitě Katalánska a obhajobě své politiky nacionalismu významně kritizuje nastavení autonomie. Tu považuje za nedostatečnou, nevyjasněnou a nespravedlivou. Část svého proslovu věnované identitě zahájil slovy: *„Chci konkurenceschopný a tím i silný stát, který je zároveň i spravedlivý k lidem. Víc ale chci stát katalánský!“*¹¹⁶

Shrnuje, že i po dvou letech od spuštění platnosti autonomního statusu je autonomie stále zablokována. Tvrdí, že je to výsledkem politiky diskriminace Katalánska ze strany centrální vlády, která pracuje s jakýmsi konceptem snížení pravomocí autonomie.¹¹⁷ Vyzývá k politické shodě a urgentnímu zahájení tlaku, aby nebyla promeškána historická příležitost, kterou status přináší: *„Garantovat definitivně svoji národní osobnost, svoji kapacitu iniciativy a najít nyní plnohodnotné a plodné napojení na španělský celek.“*¹¹⁸

Stranou od kritiky státoprávního uspořádání dále věnuje svůj čas zamyšlení nad jazykovou politikou Španělska, které v zahraničí prezentuje pouze španělštinu jako svůj jediný jazyk, jako příklad uvádí program Lingua. Požaduje prezentaci nejen jazyka, ale i kultury v souladu s více kulturní a mnoho jazykovou realitou ve Španělsku. Stát prý aktuálně

¹¹⁴ „Buttletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 <http://www.parlament.cat/document/bopc/48798.pdf#page=7> (staženo 2. 8. 2016) 647, 662.

¹¹⁵ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 - část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57044.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1824.

¹¹⁶ Ibid., 1828.

¹¹⁷ Ibid., 1828.

¹¹⁸ Ibid., 1829.

nereprezentuje autonomní oblasti tak, jak mu to zákon ukládá. Více se kultuře ani jazyku v konkrétnějších obrysech nevěnuje, zůstává u obecných prohlášení. I po zbytek svého projevu se drží obhajoby myšlenek nacionalismu:

*„Možná je potřeba si uvědomit, že bez nacionalismu by moderní Katalánsko nebylo tím, čím je. [...] Ale máme stále na čem pracovat.“*¹¹⁹ Dle Pujolových slov je z historického hlediska katalánský nacionalismus nositelem a motorem liberálního pokroku. *„Tím pádem je možné říct, že katalánský nacionalismus je jednou z nejpozitivnějších věcí, které se modernímu Španělsku staly.“*¹²⁰

Projev se nejzásadněji věnuje autonomii a principu nacionalismu v Katalánsku. Vše je popisováno velmi obecně, konkrétní východiska chybí. Z jazykového hlediska je projev neútočný, zosobnění strany s Katalánskem pomocí první mluvnické osoby je zjevné. Na druhou stranu projev hodně odráží fakt, že Katalánsko je součástí Španělska, Španělsko a jeho problémy jsou obsaženy také.

V návrhu na rezoluci, který odpovídal i finální rezoluci, najdeme i přes obsah projevu jako významný bod podporu Olympiády tak, aby dobře reprezentovaly Barcelonu a byly pro celé Katalánsko dynamickým prvkem a výstupem pro celý svět.¹²¹ Dále CiU požadovala celkovou revizi financování autonomních oblastí a zachování více národnostní a multikulturní složky státu a odmítnutí vyřazení katalánštiny z evropského vzdělávacího jazykového programu LINGUA.

1990

V projevu se Pujol věnoval velmi srovnatelným tématům jako v předchozím roce.

Olympijské hry opět zmínil v kontextu ekonomického a sportovního rozvoje, spojil je i s reprezentací Katalánska v zahraničí díky televizním společnostem. Označil to za největší zájem v moderní historii, který se týká všech katalánských témat: kultury, umění, ekonomiky, politiky etc.¹²²

¹¹⁹ Ibid., 1831

¹²⁰ Ibid., 1832.

¹²¹ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 <http://www.parlament.cat/document/bopc/48896.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016) 7200.

¹²² „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1990 - část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57077.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 3560.

Vekou část svého projevu věnoval Pujol zamyšlení nad identitou Katalánska. Jeho nacionalismus označil za východisko životního stylu a vymezil se proti jeho vnímání jako boje ať už proti nebo na obranu čehokoliv. Svou politiku prezentoval jako postavenou na ideálech katalánské identity: „*Naše identita je navázána na jazyk, kulturu, vztah k vlastní historii a na kolektivní cítění Katalánců.*“¹²³

V rámci velmi obsáhlého tématu o identitě se tedy dotkl jazykové a kulturní politiky, „*Jazyk je nervovou soustavou národa.*“¹²⁴ Proto považoval za důležité docílit, aby katalánština byla v Katalánsku jako první jazyk, aby média byla především katalánsky mluvící, aby katalánština byla hlavním jazykem pro státní správu, na úřadech.

Výše zmíněného chtěl docílit díky plánované jazykové a kulturní autonomii. Rozšíření autonomie opět vnímal jako výchozí bod – ať už z ekonomického či z kulturního pohledu. Zcela jasně dal Pujol v projevu najevo, že: „*Katalánsko už není pouhým regionem Španělska*“¹²⁵ Katalánsko je totiž autonomní oblastí s výrazně jinými pravomocemi a tak by se mělo i chovat a být schopno si vyjednat své podmínky na centrální vládě.

Projev opět pracoval se zájmenem „my“ v kontextu Katalánska, na druhou stranu ale častěji zmiňoval Katalánsko i ve třetí osobě, střetávají se v něm tedy oba principy. Na katalánskou historii projev nijak nenavazoval, nevěnoval se ani teritoriálním kontextům.

CiU ve svém návrhu na rezoluci požadovala nový systém financování autonomních oblastí, dialog mezi politickými silami a centrální správou o vytvoření národní policie a finančních převodech mezi autonomní oblastí Katalánsko, centrální vládou a *vice versa*. Dále požadovala odpovědi z úřadů ve stejném jazyce, ve kterém byla zaslána žádost. Požadavek, který se nakonec do finální rezoluce nedostal, bylo zintenzivnění mezinárodní prezentace Katalánska ve všech směrech a za použití všech prostředků. Nejvíce se to ale mělo týkat kultury, politiky a ekonomie.¹²⁶

1991

Přestože to byla poslední debata před zahájením Olympijských her, k jejich konání se Pujol nevyjádřil než krátkou zmínkou, že se blíží. O to více se věnoval politice katalánské autonomie, do které souhrnně zařadil jazykovou politiku, kulturní politiku a i reformy

¹²³ Ibid., 3564.

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid., 3569.

¹²⁶ „Buttletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1990 <http://www.parlament.cat/document/bopoc/48984.pdf#page=5> (staženo 2. 8. 2016) 13390.

autonomního statusu. Zatímco o rok dříve byl nacionalismus prezentován jako východisko pro lid, ne jako obrana ani útok proti komukoliv, nyní Pujol kritizoval, že nacionalismus je kvůli nacismu vnímán pouze v negativních konotacích a ne v těch pozitivních jako obrana utlačovaných národů. Nadále však prohlásil, že katalánský nacionalismus je pouze obranný nacionalismus, který nemá přehnané ambice. „*Již několikrát jsem prohlásil, že nezpochybňuji jednotu státu.*“¹²⁷ Katalánskou vládu také sám považoval za státní instituci - Španělskou instituci. Nicméně žádal respekt k identitě, právům obyvatel, právu na sebeurčení.

V rámci změn autonomního statusu se vyjadřuje k tématu identity, která by měla být statusem chráněna. Nutnost změny statusu sám považuje za fakt, přestože jeho princip obhajuje: „*Implicitně či explicitně, všichni se shodneme, že zmiňovaný autonomní status je třeba přinejmenším vylepšit.*“¹²⁸ V rámci vyjednání změn statusu chce konkrétně a jasně nastavit kompetence ve finanční, správní, dopravní, kulturní a jazykové politice. Aktuální nastavení finanční politiky považuje za diskriminační vůči Katalánsku.

Jako hlavní nositele identity opět jmenuje kulturu a katalánštinu, proto v obou tématech požaduje exkluzivní pravomoci. U katalánštiny sice vnímá pokrok posledních patnácti let, stále ale tvrdí, že má problémy. Chce proto, aby byla uznána jako oficiální jazyk Španělska a byla tak pravidelně používána i ve státních institucích mimo Katalánsko – třeba v celostátním parlamentu. Za příklad fungujícího vícenárodnostního federálního státu udává Československo.

Oproti předchozím letům se projev mírně mění i po jazykové stránce, při zmiňování Katalánska je vyváženější poměr používání první a třetí osoby, zájmeno *my* sice nadále zůstává v permanenci, jeho dominance ale není tolik zřejmá. Kromě toho se projev okrajově vyjadřuje o historii Katalánska i o jeho budoucnosti či teritoriální otázce. „*Myslím, že Katalánsko má nyní novou a příznivější perspektivu budoucnosti oproštěnou od znepokojení. [...] Nacionalismus, sjednotitel veškeré populace Katalánska, kompletního teritoria, celé historie a všech hodnot.*“¹²⁹

Hned v prvním bodě návrh rezoluce deklaroval, že Katalánsko tvoří součást národní reality odlišené ve státním celku, který společnost podporuje. Tolik z vlastních politických sil, kulturních a občanských institucí, jako ze svědomí svých občanů.¹³⁰ Jako druhý bod byla

¹²⁷ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1991 - část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57107.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 5172.

¹²⁸ Ibid., 5176

¹²⁹ Ibid., 5181.

¹³⁰ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1991 <http://www.parlament.cat/document/bopc/49083.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016) 20214.

v rezoluci uvedena gratulace všem nově vzniklým národům střední a východní Evropy k jejich osamostatnění od utlačovatelů jejich svobod. Hned třetí bod jasně souvisel s předchozím: „*získání práva na svobodu národů a sebeurčení vytvoří novou evropskou realitu, které chce být Katalánsko součástí jako personalizovaný – odlišený národ.*“¹³¹ Na základě toho byl součástí rezoluce i požadavek na rozšíření pravomocí v zákonodárství a kultuře.

3.1.2. ERC

V letech 1988 – 1989 hovořil jménem ERC Joan Hortalá. V roce 1990 a 1991 jej nahradil Àngel Colom.

1988

Hned první bod projevu byl věnován Olympijským hrám a jejich východisku pro zahraniční prezentaci Katalánska. Kromě samostatného katalánského sportovního týmu zastupovaného na funkcionářské úrovni samostatným Katalánským olympijským výborem (COC) představil nejsilnější prvek v podobě prezentace Katalánska v zahraničí – ustavení katalánštiny jako jazyka her. „*Takže by i sama vláda musela být víc než jen neutrální divák. Musela by se stát velkým podporovatelem, protože tak proběhne i nacionalizace země, což je nejlepší šance, jedna z nejlepších šancí v historii, abychom byli ve světě známi jako národ.*“¹³²

OH vnímal Hortalá jako projev internacionalismu, který s sebou přináší řadu příležitostí pro katalánské národní hnutí. Jeho využití vnímal jako danou věc, odmítal ale to, že by internacionalismus měl přehlušit katalánský národní cit. „*K internacionalismu se musí vyjít z určitého pevného bodu. Pro ERC je tím bodem Katalánsko.*“¹³³

Po OH byli obsahem druhého bodu projevu zástupce ERC kultura a jazyk. Hortalá zkritizoval vládu za velmi nedůsledný a pomalý postup v jazykové normalizaci katalánštiny a jejím zapojení do každodenního života. Za jeden ze zásadních úkolů politiky považoval prosazení povinné výuky katalánštiny na katalánských školách první úrovně v zákoně o jazykové normalizaci a používání katalánštiny v Katalánsku: „*Je právem Katalánců mluvit katalánsky!*“¹³⁴ Pro dané potřeby měla být součástí zákona například povinnost překladu projevů státních návštěv na území Katalánska místo do kastilštiny právě do katalánštiny, bez

¹³¹ Ibid., str 20215.

¹³² „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57012.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 159.

¹³³ Ibid., 162.

¹³⁴ Ibid., 162.

ohledu na porozumění většinové španělské společnosti. Kulturní složce se ve svém druhém bodu projevu i přes jeho pojmenování věnoval jen velmi neurčitě a okrajově.

Třetí bod projevu byl zasvěcen autonomii Katalánska. Lépe řečeno kritice současného stavu autonomie, požadavku na reformu, rozšíření a prohloubení autonomního statusu. Ten je v projevu vnímán jako nedostatečný pro plnohodnotnou samosprávu Katalánska. Kritice je podroben především systém financování, který je nespravedlivý a zapřičiňuje, že Katalánsko doplácí na zbytek země. Status navíc blokuje autonomii i v otázkách samostatných a nezávislých institucí jako například policie.

Celý projev je radikálně kritický proti stávající politice státu a katalánské vlády, která by měla být více nacionalistická. Lingvistická struktura projevu jasně dává důraz na ztotožnění strany s Katalánkem, první osoba je mluvnický využívána stále a pravidelně. Společný kulturní základ je brán jako nezpochybnitelný fakt a společná budoucnost je spjatá i s výsledkem OH.

I návrh rezoluce je se svými nacionalistickými požadavky velmi důsledný a radikální. Strana ve svém návrhu požadovala přípravu studie, která umožní podniknout konkrétní kroky směřující ke změně autonomního statusu. V dalším bodě vyzývala ERC k přípravě zákona, který by z Katalánska vytvořil jednotnou správní provincii. Zaniklo by tak současné dělení na 4 provincie Tarragonu, Lleidu, Gironu a Barcelonu. Změna by kromě správních dopadů zvýšila šance regionálních katalánských stran na vyšší zisky v celostátních parlamentních volbách a umožnila by tak ERC vstup do celostátního parlamentu. Kromě těchto změn se ERC dotkla i kulturních témat. Vyzývala k ukončení domnělých opatření, která narušují politiku jazykové a kulturní obnovy. Prosazovala tedy zapojení kultury a jazyka do vysílání televize TV3¹³⁵, dále konkretizovala jazykový problém úřadů, kdy často ke komunikaci nemůže být používána katalánština.

1989

V projevu se Hortalá obořil na centrální vládu: „*Jsou redukována naše práva, naše národní svobody.*“¹³⁶ Dle jeho přesvědčení je ekonomický růst spojen s národním cítěním Katalánců a s jejich svobodou samostatně konat, samostatně řídit vlastní stát. Katalánské vládě vyčítá, že se nechová jako vláda autonomního státu. Neupírá jim snahu, vyčítá jim ale

¹³⁵ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 <http://www.parlament.cat/document/bopc/48799.pdf#page=7> (staženo 2. 8. 2016) 681.

¹³⁶ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57045.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1849.

neschopnost vést Katalánsko jako vlivný stát. Obsahově odpovídá projev ERC projevu CiU, na všechny jednotlivé body projevu CIU je ze strany ERC vystavena odpověď. OH se tedy ve svém projevu Hortalá nevěnuje jinak než jako zdroji příjmů pro ekonomiku. Kulturní a jazykové problematice se v konkrétních bodech vyhýbá úplně, vyjadřuje se pouze kriticky k přístupu vlády k této problematice. Potřebě změny autonomního statusu se také věnuje jen okrajově.

Jako významnou změnu vyžaduje vytvoření jednoho samostatného katalánského volebního okrsku, jednotné provincie. Ve svém projevu prezentuje politickou historii Katalánska jako nezpochybnitelný fakt. Protestuje proti tomu, že historická práva Katalánska nejsou v autonomním statusu zohledněna.¹³⁷ Projev lze shrnout citací: „*Více moci pro Katalánsko, protože Katalánci mohou žít lépe.*“¹³⁸

V návrhu rezoluce bylo zakomponováno více nacionalisticky laděných bodů. Požadoval konsolidaci samosprávy a spuštění plné nezávislosti Katalánska. S tímto cílil sjednotit politickou scénu v daném tématu. Dále požadoval vypracování studií a kroků k reformě autonomního statusu, přenesení finanční administrativy pod patronát katalánské vlády a vytvoření autonomní katalánské policie. V neposlední řadě přišla ERC s požadavkem na specifický katalánský pracovní kalendář reflektující katalánské kulturní svátky, požadavkem na nezávislou čistě katalánskou univerzitu, kritikou neobjektivního vystupování národní televize.¹³⁹ Následovaly požadavky na zapojení katalánské historie a geografie do povinných osnov základního vzdělání v Katalánsku či na vypracování detailního programu a postupu začlenění strategie, která by zajistila růst užívání katalánského jazyka. ERC navíc apelovala na schválení svého návrhu zákona o právu na sebeurčení katalánského národa.

1990

Colom v projevu kritizuje, že vládní strana sice hlásí nacionalistickou politiku, ale ve skutečnosti se tak nechová. Za příklad dává katalánský národní den 11. září, kdy prý projev předsedy vlády vyzněl lojalisticky ke Španělsku. Ve svém projevu se tedy moc nevěnuje konkrétním politikám, Olympijské hry nezmiňuje vůbec.

Vyjádření Coloma k jazykové politice vlády je oboustranné. Kvituje sice, že čím dál tím více občanů rozumí katalánsky, zároveň však kritizuje, že čím dál tím méně lidí katalánsky

¹³⁷ Ibid., 1851.

¹³⁸ Ibid., 1852.

¹³⁹ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 <http://www.parlament.cat/document/bopc/48897.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016) 7227.

aktivně hovoří. Kromě tohoto vyjádření se dál hlouběji jazyku nevěnuje, kulturní politiku vynechává úplně.

Změnu autonomního statusu opět označuje za důležitou, konkrétně ji vidí jako řešení mnoha dílčích problémů. Tvrdí, že pro adekvátní změny autonomie je především potřeba nadchnout a mobilizovat lid, jen tak budou změny možné. Požaduje například zřízení autonomní policie a kritizuje vládní stranu, že se k tomuto tématu vůbec nevyjadřuje.

Colom navazuje na projevy Hortalá a stejně jako on využívá osobního zájmena *my* jako souhrnné vyjádření pro Katalánsko. Nevěnuje se katalánské historii, zato vnímá katalánskou budoucnost jako daný fakt. Pokud se vyjadřuje o Katalánsku, hovoří o všech katalánských zemích. Přestože nevysvětluje konkrétně, jaké oblasti tím myslí, z kontextu lze očekávat, že hovoří i o oblastech mimo správní oblast Katalánsko.

Ve své verzi rezoluce navrhovala ERC debatu o procesu jazykové normalizace Katalánska. Opět se nevyhnula návrhu na usnesení o potřebě reformy autonomního statusu, díky čemuž by se měl překonat současný nedostatečný stav rozsahu katalánských kompetencí. Ve finanční otázce navrhovala ERC prosadit bod o autonomním financování, které by bylo založené na logice využívání katalánských prostředků pro Katalánsko. Dále návrh obsahoval požadavek vzniku národní katalánské policie a pracovního kalendáře, který by vycházel z katalánských národních svátků. Ze správního hlediska navrhovala rezoluce vytvoření jediného okrsku shodného s územím Katalánska. Směrem k OH žádala ECR vyhrazení značné částky z rozpočtu Katalánského olympijského výboru pro rok 1991 za účelem propagace Katalánska v olympijském a obecněji sportovním světě.¹⁴⁰

1991

Ačkoliv to byla poslední debata před Olympiádou, ve svém projevu se jim Colom vůbec nevěnoval. Stejně tak ze svého projevu zcela vynechal kulturní otázku. Věnoval se nicméně principu nacionalismu: „*Reprezentuji jedinou politickou sílu, která jasně vyjádřila podporu nezávislosti naší země.*“¹⁴¹ Kromě toho ale prohlásil, že podpora je i na mnohých radnicích, které volají po právu na sebeurčení. S odkazem na geopolitickou situaci navíc Colom vidí šanci,

¹⁴⁰ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1990 <http://www.parlament.cat/document/bopc/48985.pdf#page=5> (staženo 2. 8. 2016) 13386.

¹⁴¹ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1991 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57108.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 5190.

když názor, že hranice jsou neměnné a státy jsou nejvyšší politická organizace, dostal značné trhliny.

Obsáhle se Colom vyjadřoval k funkčnosti autonomie reprezentované autonomním statutem. Považoval za nepřijatelné aktuální rozdělení kompetencí. Jako příklad uvádí, že přístav v Barceloně podléhá rozhodování centrální vlády. Podobně se vyjadřoval i k soudní moci, která nefunguje v katalánském kontextu, výkonná prý jen částečně. Kritizoval i nastavení finančních pravomocí a postupné omezování a eliminaci exkluzivních katalánských pravomocí.

Věnoval se i jazykové politice, nelíbil se mu její aktuální vývoj – zmiňoval propadák ve školní výuce katalánštiny, za nevhodné považoval, že etikety na výrobcích v obchodech jsou primárně ve španělštině. Nepřinášel však žádné konkrétní návrhy na řešení situace.

Projev byl velmi kritický k současné vládě, vztah Katalánska a Španělska v současnosti definoval jako vazalský a vzhlížel k budoucímu zlepšení. Historii se na rozdíl od budoucnosti nevěnoval, o Katalánsku mluvil téměř výhradně v první osobě.

Ve svém návrhu na rezoluci kromě již standardního požadavku na reformu autonomního statusu a normalizace kultury a jazyka navrhovala ERC obnovení institucionální podpory přijetí Katalánského olympijského výboru do Mezinárodního olympijského výboru. Cílem mělo být větší zapojení katalánského národního týmu do Olympiády v Barceloně, především potom za zapojení vlastních národních symbolů a znaků.

3.1.3. PSOE/PSC

Všechny čtyři projevy v před-olympijském období přednesl jménem PSC Raimon Obiols.

1988

Socialisté se v projevu příliš nevěnovali nacionalistickým otázkám. K roku 1992 a OH přistoupili jako k milníku, ke kterému je třeba přistoupit zodpovědně – tato část projevu byla ale spíše odpovědí Jordimu Pujolovi než klíčovým bodem. Celý úvod projevu je věnován debatě nad vládní politikou z předchozích let, až v šestém bodě se dostávají ke kritice nacionalistické politiky CiU, jejíž pojetí berou jako zneužívání tématu v politický prospěch, ale s nulovým odrazem ve skutečných činech: *„Říkáte, pane presidente, že jeden ze základů naší národní*

*identity je naše kulturní a jazyková identita*¹⁴² Dodávají ale, že posilování obou bodů nejsou reálným programem vládnoucí strany. Navíc i kritizují přístup, kdy by takováto politika měla být prosazována a nastavována jednostranně z Katalánska: „*Katalánsko může svých národních zájmů dosáhnout jen dialogem se státem*“.¹⁴³ Tento přístup navíc aplikují nejen na kulturní a jazykovou politiku, ale i na požadavky na změnu autonomního statusu. Nastavení katalánské samosprávy totiž má dle socialistů přinést především normativní sílu pro národ a jazyk. Konstatují, že si v debatě všimli, že existuje jakási hromadná vůle na posílení samosprávy, ale že pokud k ní má dojít, musí k ní dojít v souladu s celostátní politikou a v součinnosti katalánské vlády a celostátního parlamentu.

Z jazykového hlediska se v projevu Olbiols zosobňuje pouze se socialistickou stranou Katalánska, pokud už použije zájmeno *my* ve smyslu „*my, Katalánci*“, použije ho v odkazu na obsah předchozích vystoupení. Na druhou stranu ale konstatuje existenci jakéhosi katalánského citění, nepřisuzuje mu ale ani kulturní ani jazykový ráz, jako spíše ráz politický dílčího správního celku Španělska.

Socialistický návrh rezoluce neobsahuje žádný odkaz na nacionalistický směr politiky. Z hlediska této práce je zajímavý pouze bod, který uznává významnou roli OH na Španělsko. Je vyhlášena plná podpora přípravě a organizaci, stejně jako požadavek na sjednocení politických sil ve výhledu této výzvy.

1989

Ve svém projevu Obiols uznal, že Katalánsko má svou diverzitu a přiznal i specifickou katalánskou „*často smutnou historii mezi naším národem a naším státem – španělským státem*“.¹⁴⁴ Tyto rozpory považoval za problematické z hlediska vývoje Španělska. Považoval je za střet mezi konzervativními centralisty a mladými – radikálními nacionalisty.

K OH se vyjádřil jako k fantastickému dynamickému motoru společnosti, jejich pořádání si pochvaloval z ekonomického i společenského hlediska. Na rozdíl od jazykové a kulturní politiky se věnoval i problematice autonomie. Přiznal i řadu problémů, které současný stav autonomie měl. Z části ho ale považoval za latentní zklamání ze samosprávy. Vyzval k větší

¹⁴² „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57012.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 195.

¹⁴³ Ibid., 196 – 197.

¹⁴⁴ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57045.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1886.

komunikaci mezi centrálním a katalánským parlamentem, byť sám upozorňoval, že španělský parlament je katalánskému nadřazený.

Projev byl poměrně útočný na nacionalistickou politiku produkovanou CiU. Jejich snahu obsáhnout všechny problémy pomocí nacionalistických vysvětlení přirovnal k totalitarismu, aby následující větou tento příměr odmítl jako zbytečně ostrý. Mluvil-li o Katalánsku či jeho občanech, neztotožňoval se s nimi příliš často osobním zájmem, byť sám několikrát užil výraz jako „naše vlast“.

Návrh parlamentní rezoluce strany obsahoval požadavek na rozšíření dialogu mezi politickými subjekty s cílem přerozdělení pravomocí autonomie, finančního vztahu mezi centrem a autonomními oblastmi a vlivu politiky autonomních oblastí na celostátní politiku. Nutno dodat, že tento bod byl zařazen na první místo celého návrhu.

1990

Tento projev nehodnotil projev Pujola, spíše hledal průnik politiky CiU a PSC. Obiols prezentoval dva základní principy, na kterých je politika socialistů postavena. Prvním cílem je soužití skupin s rozdílným sociálním, jazykovým a kulturním základem. Druhým cílem je situace Katalánska v otázkách svobody, samosprávy, materiálních a duchovních záležitostí. Je tak znatelný velký posun oproti předchozím letům ve větším zapojení témat katalánského nacionalismu i jejich prohloubení. *„Máme jasné priority, které jsou nadále naše: přizpůsobení a opětovné nastartování ekonomiky, vývoj katalánské samosprávy, Generalitat a všech národních institucí i s jejich mechanismy. Vše s výhledem, o kterém víte, že je to výhled nezávislosti země, prohloubení jejích svobod, ale zároveň prohloubení její spolupráce se zbytkem Španělska, se zbytkem státu. Výhled hluboké integrace do Evropy, tím chci říct federativní výhled.“*¹⁴⁵

Vyzývá ale k zachování plurality, která je pro katalánské hnutí charakteristická. Oproti tomu odmítá absurdní velebení velikosti katalánství. Jazykový i kulturní vývoj si tak představuje právě v kontextu obohacující plurality.

Jazykově se projev drží střídání popisu Katalánska ve třetí osobě a v první osobě, třetí osoba převládá. Projev přiznává existenci politického katalánského národa, považuje ho ale za součást Španělska, byť politicky autonomní. Nepracuje s teritoriálním ani historickým

¹⁴⁵ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1990 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57078.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 3629.

kontextem, uvažuje nicméně o jeho budoucnosti: „Katalánsko může být – a je – evropský národ bez státu, jak ho často nazývají. Ale Katalánsko nemůže být národ bez vlastní vlády.“¹⁴⁶

V návrhu rezoluce požadovala PSC dialog napříč politickými silami s cílem zapojit všechny do samosprávy a do spolupráce s centrální vládou. Prohloubila by se tak aplikace statusu a jasně by se vymezily kompetence včetně finanční struktury.

1991

Ekonomické otázky byly hlavním tématem projevu. Prostor zbyl i pro zmínku o Olympiádě a to právě v ekonomickém měřítku. Kulturní a jazykovou problematiku přešel Obiols zmínkou, že je rád, že se v dané oblasti podnikají pozitivní kroky. Část svého projevu věnoval autonomní politice. Souhlasil s úpravou autonomního statusu, ale pouze v měřítku, které by zaručilo španělskou pluralitu. Souhlasil především s potřebou změny finanční samosprávy.

Obiols se navíc vymezil proti nárůstu nacionalismu, který nepovažoval za pozitivní: „Nacionalismus je hodně komplexní a ambivalentní téma.“¹⁴⁷ Doufal, že katalánský nacionalismus zůstane zodpovědný a nebude se radikalizovat víc, než se tomu děje v současnosti, kdy debatu výrazně ovlivňuje „perverzní výměna názorů mezi dvěma minoritními názorovými větvemi katalánské a španělské společnosti, ultranacionalistické větve a neocentralistické větve.“¹⁴⁸

Projev se nevěnuje katalánskému teritoriu ani historii, s budoucností Katalánska pracuje v pozici autonomní oblasti. Vyhýbá se užití zájmena my ve smyslu Katalánska či Katalánců, v obou významech používá třetí osobu.

Ve svém návrhu na rezoluci se socialisté věnují otázce reformy autonomního statusu, především problematice autonomních financí. Za největší výzvu pro katalánskou společnost ale považují vyrovnání se s kulturou a jazykem.¹⁴⁹

¹⁴⁶ Ibid., 3631.

¹⁴⁷ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1991 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57108.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 5237.

¹⁴⁸ Ibid.

¹⁴⁹ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1990, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49083.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016) 20223.

3.1.4. PP

V roce 1988 hovořil jménem PP Jorge Fernández Díaz. Pro následující tři předolympijské debaty jej nahradil Aleix Vidal-Quadras.

1988

Díaz zahájil svůj projev slovy: „*Pane předsedo, ve svém inauguračním projevu loni v červnu a ve svém včerejším projevu, stejně jako při mnoha dalších příležitostech, jste představil svou obavu, že by stav Katalánska mohl být nazván výrazy jako ‚naše identita, je v sázce naše identita‘ - právě to byla jedna z velkých výzev a velké riziko, které ze svého pohledu mělo Katalánsko před sebou. Že nově vznikající svět by mohl ohrozit identitu Katalánska – ‚musíme být‘, ‚aby Katalánsko pokračovalo‘ to jsou stále se opakující prezidentovi zprávy, které jsme včera opět slyšeli. Tato složka doktríny váženého prezidenta Jordiho Pujola o Katalánsku, jeho identitě, jeho podstatě, toho, co se nazývá nepopiratelnou silou „vůle být“, je dokonce často vnímána jako tautologie: ‚touha být tím, čím jsme‘. Zde cituji, pane Pujole.*“¹⁵⁰

Kromě tohoto vymezení proti přehnanému pocitu nutnosti obhajovat katalánskou identitu pokračoval Díaz vyjádřením, že i lidovci mají svou představu, co je to Katalánsko. Nepovažují ji za neslučitelnou s představou CiU, považují ji ale za zjevně odlišnou. Na rozdíl od CiU totiž nevnímají jako hlavní cíl udržet katalánskou identitu, ale udržet sociální a teritoriální soudržnost. Konkrétním krokům, jak toho dosáhnout následně věnuje značný prostor. Jedním z významných bodů je i změna institucionálního teritoriálního dělení státu. Tento zákon považuje mimo jiné za modernizaci, kterou vyžaduje konání OH.

Olympiádě věnuje řečník samostatnou část svého projevu. „*Olympijské hry jsou Barcelony jako města. Ale jsou i Katalánska, Barcelona je hlavním městem Katalánska – a jsou Španělska – Barcelona tvoří část Španělska.*“¹⁵¹ Tvrdí, že chce-li se Katalánsko dobře prezentovat, ať tak dělají jeho sportovci ve španělském dresu díky svým vynikajícím výkonům a výsledkům. S ohledem na to navíc navrhuje lepší financování přípravy sportovců, na něž by měl být vypracován cílený plán. Za nevhodnou prezentaci Katalánska naopak považuje například samostatný a nezávislý Katalánský olympijský výbor (COC): „*Občas nám vlastenecký entusiasmus přináší řešení, která nejsou obzvláště přínosná, a která nepřinášejí nic z hlubokých přání většiny společnosti.*“¹⁵² Na druhou stranu ale Díaz ve svém projevu přiznává, že

¹⁵⁰ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57012.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 170 – 171.

¹⁵¹ Ibid., 172.

¹⁵² Ibid., 172.

Katalánsko by se na hrách mělo prezentovat díky své tradici ve sportech jako basketbal, plavání, synchronizované plavání, pozemní hokej na bruslích. De facto tak Katalánsku přiznává specifickou historickou tradici ve sportu.¹⁵³

Kromě OH se projev příliš nevěnuje ostatním zkoumaným tématům. Kultuře a jazyku velmi okrajově a sporadicky. Naráží na ně výhradně při krátké zmínce o televizní stanici Canal 33, kdy se nepřidává na žádnou stranu sporu.¹⁵⁴ Státoprávním reformám a úpravám autonomního statusu se vyhýbá. Výjimkou je prohlášení, kdy Katalánsko prezentuje jako „naši“ zemi, která tvoří součást Španělska. Dodává ale, že není třeba se vzdávat svojí (řečeno jako naší) identity a svojí (naší) plnohodnotné autonomie.¹⁵⁵ Nepožaduje ani další specificky katalánské instituce. Po odmítnutí COC se negativně staví i k zřízení nové katalánské univerzity. Jako kvalitnější alternativu vidí rozdělit peníze plánované na její zřízení stávajícím čtyřem univerzitám na území Katalánska.

Z jazykového hlediska je projev velmi opatrný ve specifikaci Katalánska, zosobňování se spíše vyhýbá a používá-li první osoby, vztahuje ji především k lidovecké straně. Jak je ale vidět v citacích, v projevu se místy objevuje zájmeno my i ve vztahu ke Katalánsku a Kataláncům. Nevýrazně přiznává Kataláncům specifickou historii při uznání jejich tradičních sportů. Nepřisuzuje jim ale žádnou samostatnou budoucnost.

Nacionalistická politika pronikla i do návrhu na rezoluci PP, byť pouze v podobě jednoho bodu. V něm je navrženo, aby byl vytvořen technický, který bude pomáhat elitním katalánským sportovcům s přípravou na reprezentaci Katalánska na OH. Zde je třeba podtrhnout čistě regionální pohled a nezapojení zbytku španělských sportovců do přípravy, přestože výrok musí být chápán z hlediska, že zazněl na území katalánského parlamentu, který má na starost dle Autonomního statusu právě a pouze katalánský sport, nikoliv sport španělský.

1989

Vidal-Quadras ihned v úvodu zkritizoval Pujola, že první dva body svého projevu odříkal bez zájmu, začal se bavit až třetím bodem o identitě Katalánska, jako kdyby na ničem jiném

¹⁵³ Ibid., 173.

¹⁵⁴ Canal 33 byla diskutovaná televizní stanice s kulturním zaměřením a katalánštinou jako vysílacím jazykem. O jejím spuštění se na konci 80. let vedly spory mezi *Generalitat* a centrální vládou – nebyly jasné pravomoci.

¹⁵⁵ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57012.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 176.

nezáleželo. Tento přístup prý odmítá, sám ale tedy také začal tématem, které je Pujolovi blízké. „*Váš systém společenského a politického myšlení, nástroj, se kterým vysvětlujete celou komplexní problematiku sociálních, ekonomických a politických fenoménů rychle se měnícího světa, ve kterém žijeme, se kterým chápete historii, která vám umožňuje nahlížet budoucnost, je bytí Kataláncem. Podívejte, mám obavu, protože jsem také Kataláncem, ale tohle se mi neděje.*“¹⁵⁶ Z tohoto ohledu přirovnává nacionalismus CiU k náboženství a prohlašuje, že v tom případě je PP stranou agnostiků: „*Narodili jsme se na daném místě, patříme tam jako plod vlastní historie, máme předurčen etnický, kulturní i jazykový otisk, bez pochyby nesmazatelné stopy našeho ducha a vědomí. Patříme k uskupení charakterizovanému prostředím (zemí), jazykem, historií, způsobem chápání života, zvyky, zákony dávných dob, smyslem pro humor. [...] Ale to vše není způsob, jak vysvětlovat okolní svět. Neslouží to k pochopení komplexní společenské, ekonomické a politické reality, do které jsme ponořeni.*“¹⁵⁷

Sám podporuje samosprávu, autonomii i vývoj autonomního statusu, musí se k němu však přistupovat pouze jako k dílčímu zákonu uspořádání státu. Olympijskému tématu se v projevu nevěnoval vůbec, kulturní politiky se jen obecně dotkl, kdy prezentoval, že katalánská kultura je prosazována rigidně a sama tak ztrácí konkurenceschopnost. Z hlediska jazykové politiky vyjádřil Vidal-Quadras souhlas s existencí bilingvního Katalánska, vyjádřil ale nesouhlas s prosazováním katalánštiny silou, preferoval její přirozené zapojování.

I přes občasné výjimky se projev o Katalánsku vyjadřoval v třetí osobě, pokud ne, bylo to v kontextu vysvětlení přístupu k fenoménu.

V návrhu na rezoluci nefiguroval jediný bod týkající se nacionalistických otázek.

1990

Celý projev se nesl v hodně ironickém duchu. Vidal Quadras chválil dosavadní vládu za její působení, chválil Pujola za inovativní projev. Stejně jako rok předtím se vyjadřoval spíše za sebe než za svou stranu.

Základním obsahem projevu byla obecná kritika nacionalistického přístupu. Olympiádě, jazykové politice, kulturní politice ani státoprávním reformám se projev konkrétně nevěnoval, byl však obsahem zaměřen na nacionalistickou politiku jako obecné všezahrnující téma. „*Je to jasné, pane prezidente. Naše představy o Katalánsku mají jiný základ. A důvodem je, že já*

¹⁵⁶ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57045.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1858.

¹⁵⁷ Ibid.

*nejsem nacionalista a o Vás jsem se doslechl, že jste.[...] Cítíme pro Katalánsko jinou lásku, pane prezidente, ta vaše láska je nacionalistická a tu svou, tu neumím definovat. Ta má je ale v každém případě, jak bych to řekl, více platonická.*¹⁵⁸

Kromě silné kritiky nacionalistických východisek kritizoval Vidal-Quadras ve svém projevu Pujola i za názorovou nekonzistentnost a to i v nacionalistických tématech. Odsoudil proběhlé hlasování o sebeurčení jako absurdní záležitost, vymezil se proti opakovaným snahám o mezinárodní zapojení Katalánského olympijského výboru.

V závěru svého projevu krátce hovořil i o historii, že nemá cenu přemýšlet, co by se stalo, kdyby se neudály zlomové body vztahu Španělska a Katalánska. Fakticky tak opět přiznal Katalánsku status historického národa a logicky mu tak i dal jasné teritoriální vymezení. Ke Katalánsku se jazykově nepřirazuje jako ke specifické skupině.

Ve svém návrhu rezoluce opět nenabídla ani jediný bod, který by se týkal specificky katalánského nacionalismu, autonomie, Olympiády, kultury či jazyka.

1991

Celý svůj projev namířil Vidal-Quadras proti socialismu, v projevu se zřetelně projevila předvolební kampaň. Olympijské hry ze svého projevu vynechal, k nacionalismu a identitě se nevyjadřoval jinak, než že katalánský nacionalismus je kompatibilní s hispánstvím.

Více se v projevu věnoval problematice autonomního statusu. Souhlasil, že je třeba docílit finálního a stabilního řešení, které by vyhovovalo všem stranám. On sám za funkční řešení považoval již stávající situaci. Přesto podporoval, aby se senát stal reprezentantem autonomních oblastí v celostátním měřítku, aby za finance Katalánska spoluzodpovídala centrální vláda. V rámci změn v autonomním statusu se věnoval i kulturní identitě, kterou považoval za výhradní pravomoc Katalánska. Podobně tomu bylo u jazyka. Sám ale tvrdil, že je třeba zachovat koexistenci dvou jazyků v Katalánsku: *„Z jazykového hlediska je Katalánsko velmi šťastná země. Přirozeně hovoříme dvěma jazyky, plynule je střídáme při konverzaci, v televizi. Bez jakýchkoliv problémů a mnohdy aniž bychom si to uvědomili.*¹⁵⁹ Vnímá to jako prvek obohacující kulturu, sociální toleranci, výhradní prosazování katalánštiny by tak mohlo tuto více kulturní realitu rozbourat.

¹⁵⁸ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1990 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57078.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 3609.

¹⁵⁹ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1991 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57108.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 5214.

Projev se nevěnoval ani teritoriální otázce Katalánska, vynechal i jeho minulost a budoucnost. O Katalánsku se vyjadřoval v první osobě, na druhou stranu se stejně vyjadřoval i o Španělsku.

Na rozdíl od předchozího roku se v návrhu rezoluce objevil bod o zvyšování úrovně samosprávy, národní identity, dvoj-jazyčnosti a harmonického soužití. V dalším bodu ovšem PP požadovala pokračování integrace Katalánska do Španělska a Evropy, stejně jako vytvoření komisí, které by studovaly efektivitu katalánské vlády.

3.1.5. Shrnutí

Téma Olympiády se plnohodnotně projevuje jen v prvním roce po ustanovení nového zákonodárného sboru. V následujících letech je Olympiáda zahrnována spíše v podobě zmínek a to v kontextu ekonomickém, v nacionalistickém kontextu se o hrách nemluví. Výjimku tvoří zmínky o plnohodnotném fungování Katalánského olympijského výboru či prezentace Katalánska v zahraničí. Nelze však pozorovat žádnou dílčí tendenci vývoje tématu v nacionalistickém kontextu. U žádné strany není viditelný zásadní rozdíl oproti ostatním stranám.

Nejvýznamnější a nejčastěji probíraným tématem projevů byly změny autonomního statusu. U vládní CiU je pozorovatelná lehká tendence vývoje tématu. Kromě roku 1990 je v projevu téma státoprávních změn, konkrétně právě autonomního statusu, velmi silně zastoupené a navíc v čase posiluje intenzita slov používaných k popisu aktuálního stavu. Od potřeby změny a posílení autonomie v roce 1988 k nespravedlivé, nedostatečné a zablokované autonomii z roku 1989 až po výlučné kompetence v ekonomické, kulturní a jazykové sféře z roku 1991. Druhá nacionalistická strana ERC má také zaznamenaný postupný vývoj v tématu, v letech 1988 – 1990 nalezneme v projevech kritiku nedostatečnosti autonomie, návrhy ke zpracování studií k prohloubení a kritiku neexistence samostatných institucí. V roce 1991 se ERC staví k tématu radikálněji, kritizuje nejasně rozdělené kompetence a stálé postupné omezování exkluzivních pravomocí Katalánska. Podobně narůstá význam tématu v projevech lidovců, až pro rok 1991 si k tématu nachystali plnohodnotné vyjádření, věnují se především stabilitě nového řešení. Socialisté po celé období nechávají autonomii na okraji svého zájmu.

Kultura se jako téma často objevuje spolu s katalánštinou, přičemž katalánština je brána jako součást národní kultury. Specifická kulturní politika až na výjimky v projevech chybí. Vývojové tendence tématu v projevech nejsou zjevné, lehkou výjimku tvoří formulace

požadavku na výhradní pravomoc v kulturní politice ze strany CiU v roce 1991, stejné řešení navrhuje ve stejný rok i PP. ECR se k tématu téměř nevyjadřuje, socialisté jen v roce 1990 vidí kulturu jako stmelovací prvek v soužití diverzifikované společnosti.

Katalánský jazyk, pokud není zahrnutý jako součást kulturní politiky, je chápán jako základní znak katalánského nacionalismu a nositel katalánské identity. V projevech CiU lze najít patrný nárůst požadavků týkajících se pozice katalánštiny ve španělském státu. Jazyk má být nejprve využíván v zahraničí k prezentaci diverzity Španělska, v roce 1990 je již vznesen požadavek udělat z katalánštiny výhradní správní jazyk Katalánska, o rok později se požadavek rozšiřuje na ustanovení katalánštiny oficiálním jazykem státu, který by tak mohl být plnohodnotně užívaný na úřadech a státních institucích vně Katalánska. ERC jazyk také považuje za základ identity národa, konkrétněji se mu věnuje jen velmi omezeně. Pro lidovce je důležitý faktor existence a plnohodnotné používání obou jazyků, socialisté se jazykové politice hlouběji nevěnují.

I u použití jazyka je jen velmi málo změn. U CiU lze slabě vnímat nárůst vyjadřování o Katalánsku ve třetí osobě, jinak stále dominuje vyjadřování v osobě první. U lidovců lze hodnotit změnu v podobě užívání první osoby ke ztotožnění s Katalánskem po změně řečníka, další projevy jsou již stabilní, až projev z roku 1991 zase výjimečně první osobu zapracovává. V jazykové formě projevů nebyla zjištěna jasná vývojová tendence napříč všemi projevy.

Téma katalánské historie, budoucnosti a teritoria není konkrétně obsaženo v žádném z projevů za celé čtyři roky, pokud přece tak pouze v obecné rovině. Celé téma však nehraje významnou roli. Celkově se vývoj nacionalistického diskurzu zdá jen velmi málo spjat s konáním OH, mírný nárůst nacionalistických požadavků v poslední před-Olympijské debatě totiž může být i spojen s faktem, že ve stejném roce jako OH se konaly volby do Katalánského parlamentu a debaty tak v tomto měřítku byly ovlivněny.

3.2. Debaty v po-olympijském období

Po volbách z 15. března 1992 pokračovala vláda CiU. Se ziskem 46,2 % hlasů obsadila nadpoloviční většinu 70 z celkových 135 křesel a oproti předchozímu volebnímu období si tak polepšila. Do parlamentu se dostali opět i socialisté, ERC, IC a PP. Strany byly vyjmenovány v pořadí dle počtu parlamentních křesel. Parlamentu a debatám nadále předsedal Joaquím Xixoy i Bassegoda. Toto období je označováno jako 4. zákonodárny sbor (IV. Legislatura) a skončilo volbami z 19. listopadu 1995. I po nich stále vládla CiU, neměla ale již absolutní většinu, zisk 40,9 % stačil jen na 60 křesel. Proto utvořila koaliční vládu s PP. Dále se do

parlamentu v pořadí dle počtu křesel dostali PSC-PSOE, PP, ERC a IC v koalici se Zelenými. Pátému zákonodárnému sboru předsedal Joan Reventós i Carner.

Výroční schůze za rok 1992 proběhla 16. a 17. září. Byla to první schůze nového zákonodárného sboru a konala se jen měsíc a půl po ukončení Olympijských her. Následující rok se debata konala 3. – 4. listopadu, v roce 1994 to bylo 25. – 26. října. V roce 1995 se schůze kvůli kolizi s volbami a tím pádem rozpuštěnému parlamentu nekonala. První schůze 5. zákonodárného sboru proběhla 15. – 16. října 1996. Od roku 1993 se v zápisech již nadále neobjevují návrhy jednotlivých stran na rezoluci z jednání, jen samotná závěrečná rezoluce. Z hlediska obsahu vždy většinově vychází z projevu předsedy vlády, a proto je zařazena do kapitoly pojednávající o CiU.

3.2.1. CiU

Po všechny čtyři po-olympijské debaty hovořil jménem CiU Jordi Pujol.

1992

Projev se vyznačuje velkým množstvím návrhů řešení. V rámci velkého prostoru věnovaného ekonomice se zmiňuje i o právě ukončené Olympiádě, kterou považuje za důkaz ekonomického růstu země. Tématu se dále věnuje i v rámci části o národní identitě, OH považuje za velmi významnou událost, která přispěla k posílení národního cítění, a dala naději do budoucnosti. Věří, že se podaří využít olympijského nadšení, disciplíny k dalšímu úspěšnému budování Katalánska. *„Olympijské hry nás postavily tváří v tvář budoucnosti a otevřely nám nové možnosti. Kromě toho nám ukazují, že Barcelona a Katalánsko jsou schopny uspořádat takové hry, které dopadly tak dobře, jejich instituce fungovaly - měly dost lidských zdrojů, například kvalitních techniků - s kvalitní kulturní úrovní, a že země jako celek a město Barcelona zvláště byly schopny vydat takovou námahu v mnoha různých odvětvích.“*¹⁶⁰

V rámci části projevu o katalánské identitě kromě OH věnuje obhajobě principů katalánského nacionalismu. Uvědomuje si, že národní konsolidace Katalánska probíhá i kvůli nezvládnuté školní výuce pomalu, což může mít za následek *„frustraci v zemi, která není dost silná a nemá víru ve svou budoucnost. Naše síla a v jistém smyslu naše hranice – myslím tím*

¹⁶⁰ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskému parlamentu o obecné politice za rok 1992 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57140.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 624.

*definici ohraničení našeho lidu – vzedme zaujetí pro naši vnitřní kohezi, kulturní a duchovní sílu lidí a společnosti.*¹⁶¹

Věřící tedy, že katalánský nacionalismus je na takové úrovni, aby jeho pomalý postup neměl za následek rozhořčení a posilování radikalismu. Předpokládá, že Španělsko je vytvořené diverzitou a pluralitou, a proto tyto nálady vznikají nebudou. Zároveň tvrdí, že „*Katalánsko je národ uvnitř Španělska. Čím více se bude Španělsko vyvíjet, tím více bude Katalánsko jako jeho vnitřní část odlišená.*“¹⁶²

Současný stav považuje za historický úspěch, dodává ale, že je ještě stále hodně práce, protože Španělsko se brání dovést do konce a plně uznat svou pluralitu, pluralitu národů. Kromě toho tvrdí, že je třeba se bránit iniciativám, které v Katalánsku staví katalánštinu a katalánskou kulturu na druhou kolej. Ke kultuře i k jazyku se dále již vyjadřuje pouze heslovitě, stejně jako k autonomnímu statusu a jeho změnám. Považuje za důležité rozšířit a zkonsolidovat status tak, aby i nadále mělo Katalánsko správnou zahraniční prezentaci, aby mělo autonomní instituce a aby byly správně nastavené kompetence ve finanční politice. V rámci reformy statusu se vrací i ke kultuře a jazyku, neboť považuje stávající nastavení za přispívající k uniformizaci autonomních oblastí. Kritizuje, že na autonomních otázkách je stále složitější pracovat se socialisty a centrální vládou.

Projev po celou dobu pracuje se zájmem „my“ v rovině sejetí s katalánským národem. Z hlediska práce s historií se projev jasně drží existence politické historie katalánského národa. „*Historicky Katalánsko mělo trojí rozměr politiky. Španělský, který není chronologicky první, ale hrál určující roli. Evropský, což je ten, který označuje zrození katalánské politiky a který drželo Katalánsko po celou svou historii. A přerušovaný, ale také důležitý, rozměr středomořský.*“¹⁶³ Z hlediska budoucnosti se projev vztahuje k roku 2000, který vnímá jako svůj další cíl. Teritoriální rozměr projevu neřeší více než vnitřní nerovnosti v jednotlivých katalánských regionech.

Ve svém návrhu na rezoluci debaty Požaduje CiU v prvním bodě, aby byla Katalánská vláda závislá na daních Katalánců a ne na přerozdělených financích z Madridu. Hned v druhém bodě se věnuje jazykové normalizaci. Pátý bod je věnován OH: „*Olympijské a Paralympijské hry znovu a jedinečným způsobem odhalily vysokou úroveň soužití a kvalitu katalánské společnosti. Výsledek procesu, který se zkonsolidoval v rámci demokratických vlád a autonomie.*“

¹⁶¹ Ibid., 611.

¹⁶² Ibid., 621.

¹⁶³ Ibid., 622.

*Katalánský parlament vyjadřuje značnou spokojenost s úspěchem Her a blahopřeje institucím COOB'92, dobrovolníkům a všem občanům. Tato realita soužití a efektivnost dovoluje přistoupit k budoucím výzvám se sebevědomím.*¹⁶⁴

1993

Svůj projev rozdělil Pujol na dvě části. V první části se věnoval ekonomice a v druhé části autonomii Katalánska. V ekonomické části konstatoval, že Katalánsko padá do celoevropské nadcházející ekonomické krize, ale nemůže s ní efektivně bojovat, protože na to nemá nástroje. Ty má centrální vláda. Již ani v ekonomické části se projev Pujola nevracel k Olympijským hrám.

*„Poslední roky byly pro Katalánsko dobré s částečnou výjimkou ve vývoji autonomie.*¹⁶⁵ Právě autonomní politice tedy věnoval druhý bod svého projevu. V něm zmínil, že *„v Katalánsku máme problém s integrací a vytvoření jediného lidu z lidí s kulturně, jazykově a mentálně rozličným původem.*¹⁶⁶ Právě z toho důvodu a z hlediska úspěšného zapojení katalánské identity proto požadoval rozšířit autonomní status. Pochvaloval si změny, které se podařilo v nedávném období prosadit, tedy participaci na katalánských daňových příjmech, částečnou jazykovou normalizaci. Nadále ale požadoval další rozšíření, především autonomního financování. Současný stav označoval jako ekonomickou diskriminaci. Do změn autonomního statusu zapojil i jazykovou a kulturní politiku, v obou sférách chtěl v autonomním statusu exkluzivní pravomoci a požadoval i zákonné uznání jazykových a kulturních specifík Katalánska.

Jazykovou normalizaci považoval Pujol za neukončenou a i nadále chtěl v této politice pokračovat. Pozitivně hodnotil *„vědomí, že jsme jedna země s jednou osobitostí“*¹⁶⁷, jako negativum zároveň vnímal, že *„antikatalánská radikalizace se snaží vytvářet problémy v našem domě.*¹⁶⁸ Jinak svůj projev vystavěl jako velmi optimistický a pozitivní náhled na současnou katalánskou situaci a funkční soužití národa.

¹⁶⁴ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1992, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49161.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016) 1761.

¹⁶⁵ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57191.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 3297.

¹⁶⁶ Ibid., 3299.

¹⁶⁷ Ibid., 3309.

¹⁶⁸ Ibid.

I v tomto projevu převládal princip ztotožnění CiU a Katalánska. Ke katalánské minulosti a přirozenému teritoriu se nijak nevyjadřoval.

Závěrečná rezoluce z jednání, která obsahově odpovídá nejvíce právě projevu Jordiho Pujola považovala změny ve financování autonomních oblastí pro období 1992 – 1996 za pozitivní pro Katalánsko. I nadále však požadovala další přerozdělení pravomocí a plnohodnotné dokončení přenosu samosprávy. Rezoluce dále připomínala, že na základě ústavy existuje právo na nezávislost národů a regionů, přičemž Katalánský parlament se domnívá, že aktuální autonomní status nedostává tomuto právu a požaduje tedy rozšíření autonomie. Věnuje se i jazykové normalizaci. Vyjadřuje spokojenost nad politickým konsenzem o tématu a dodává, že je třeba dojít k plnohodnotnému zapojení všech institucí do procesu.¹⁶⁹

1994

Ani v roce 1994 se Pujol ve svém projevu nevěnoval Olympijským hrám. Jeho projev byl ovlivněn korupčním skandálem¹⁷⁰, kterému věnoval značnou časovou dotaci. Ve zbytku svého projevu Pujol velmi pozitivně hodnotil aktuální situaci Katalánska a to jak na ekonomickém, tak i na politicko-sociálním poli. S dávkou sebechvály kvitoval posílení pravomocí Katalánska ve sféře financí, ale i španělské definitivní uznání své mnohojazyčnosti, mnohokulturnosti a více národnostní společnosti, dohodu o katalánské policii i o používání katalánštiny. *„Myslím, že autonomní vyvážení je také pozitivní, nepřekvapí vás ale, když řeknu, že z mého úhlu pohledu je stále nedostatečné a ne dost dobře orientované.“*¹⁷¹ Proto i nadále sliboval pokračovat v tlaku na další rozšiřování a prohlubování autonomie. V nejbližší době sliboval tuto snahu přinést do senátu. Kritizoval zároveň, že vlivem socialistů se v poslední době od autonomní politiky ustupuje a celý autonomní systém slábne. Na druhou stranu ale vnímal, že díky uznání, že Katalánsko je jiný národ, může požadovat specifický vlastní autonomní status.

Kulturní politice se ve svém projevu Pujol nevěnoval, věnoval se ale jazykové politice. Prohlásil, že soužití v Katalánsku bylo vystaveno testu, protože probíhá negativní kampaň proti katalánštině a katalánské identitě, která na celé Katalánsko vrhá negativní světlo. Nutí tak vládu ustupovat ve své politice jazykové normalizace, na druhou stranu je prý situace

¹⁶⁹ „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1993, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49284.pdf#page=5> (staženo 2. 8. 2016) 10344.

¹⁷⁰ Korupční skandál známý jako „caso KIO“, do kterého byl zapleten právník Javier de la Rosa s vazbami na CiU a PP.

¹⁷¹ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1994 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57226.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 5536.

zvládnutá a společnost v testu obstála. Jako svůj klíčový cíl i nadále vidí: „*Zemi se silnou identitou, ekonomicky a v sociálních jistotách progresivní, s vysokou kulturní úrovní, společenskou a národní soudržností a soužitím občanů.*“¹⁷²

Identitu i nadále spojuje s pokrokem. Tvrdí, že není-li jasná identita, stát nemá viditelný pokrok. Protože za základní stavební kameny identity považuje jazyk, kulturu, společné vědomí a pocit náležitosti ke katalánské komunitě, zavazuje se i nadále snažit posílit tyto oblasti a bránit proti politice jejich ztráty.

Projev nepracoval ani s přirozeným teritoriem Katalánska, ani s katalánskou historií. S budoucností samostatného Katalánska také ne. O Katalánsku se vyjadřuje v první osobě, to především hovoří-li o pozitivních aspektech. Hovoří-li v negativních konotacích, má problém Katalánsko.

Velmi dlouhá rezoluce hned v několika bodech navazuje na nacionalistický diskurz. První bod konstatuje potřebu dalšího a okamžitého rozšíření pravomocí. Třetí bod hovoří o potřebě zapojení do mechanismů prezentujících Španělsko v zahraničí. Osmý bod nabádá k zintenzivnění přípravy programu jazykové normalizace – především pro soudnictví. K potřebě shody nad změnou zákona o jazykové normalizaci vyzývá devátý bod. Čtrnáctý bod chválí dosavadní komunikaci s centrální vládou ohledně finální transformace státu ve vícejazyčný, více kulturní a více národnostní stát. Sedmáctý bod rezoluce se vyjadřuje k četným prohlášením z různých částí Španělska o diskriminaci španělského jazyka a španělské kultury v Katalánsku. Odsuzuje a odmítá netoleranci, která dává překážky k projevování vlastní národní příslušnosti. Vyjadřuje podporu sílcí jednotě katalánské společnosti jako společnosti jednotného, specifického národa s nezávislostí geografického původu. Podporuje vlastní právo na rozdílnost a plnou normalizaci vlastního jazyka. Dává vládě mandát pokračovat v posilování tlaku na centrální vládu, která díky němu má pochopit, co reálně znamená jazyková, kulturní a národnostní pluralita a ctít tak princip respektu a rovnosti.¹⁷³

1996

Debata probíhala po roční pauze po změnách v celostátní i katalánské vládě. Pujol v projevu jako již v posledních letech Olympiádu zcela vynechal. Velmi aktivně se ale věnoval politice jazyka a kultury, kterým zasvětil třetí, poslední bod svého projevu.

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ „Buttletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1994, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49397.pdf#page=7> (staženo 2. 8. 2016) 17547.

„Na poli jazyka je současná situace protichůdná, ačkoliv směřuje ke zlepšení situace katalánštiny“¹⁷⁴ Zatímco za pozitivní články jazykové politiky vnímal Pujol nárůst požadavků na katalánštinu při přijímacích zkouškách na katalánské univerzity a nárůst počtu knih psaných v katalánštině, negativně hodnotil stagnaci a omezené používání katalánského jazyka v oblastech jako soudnictví, bankovníctví a u notářů. Celou situaci hodnotil jako potvrzení existence podpory jazykové normalizace a její potřeby. Uvědomoval si s tím ale i potřebu zachování respektu ke španělštině.

Současnou kulturní politiku považoval za úspěšnou a vyhlásil její pokračování, byť v pomalejším tempu. Zpomalení nicméně nemělo mít vliv ani na otevření Národního divadla, sálů gotického umění Národního muzea a dalších. Plánoval i nadále zachovat politiku nezanedbatelných dotací platnou posledních 15 let.

Velkou část svého projevu strávil Pujol obhajobou jak katalánské tak celostátní politiky CiU, ve kterých se strana domluvila na koaličním partnerství s PP. Stejně jako hodnotil své dřívější spojení se socialisty za přínosné pro Katalánsko, s nadějí vyjádřil i ke koalici s lidovci. Vypočítal, že díky koalici se socialisty se zlepšilo autonomní financování, policejní model Katalánska, došlo ke konsolidaci jazykové politiky ve školství, zlepšil se vztah centrální vlády a katalánské vlády a španělská politika dostala nacionalistický rozměr. Jako negativum viděl, že spojení způsobilo protikatalánské nálady a kampaně.

Spojení s lidovci obhajuje jako ještě výhodnější. *„Máme šanci zvýšit naši úroveň samosprávy v tom smyslu, který jsem prezentoval, ale také prostřednictvím rozšíření, které požadujeme – díky větším legislativním pravomocem v souladu s článkem 152 Ústavy a větší kapacitou výkonné moci skrze jednotnou správu.“¹⁷⁵ Za druhé konsolidací kompetencí Generalitat bez omezení ve všech záležitostech týkajících se jazyka a kultury. Dále konsolidací díky náročnému soužití a jednotě našeho lidu.“¹⁷⁶ Nadále požadoval lepší finanční autonomii. Věnoval se i autonomii ve vzdělávání – to prý vždy bylo prioritním cílem katalánského nacionalismu, protože země je tvořena kvalitou svých občanů.¹⁷⁷*

¹⁷⁴ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57277.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1510.

¹⁷⁵ Jednotná správní oblast a zároveň volební okrsek.

¹⁷⁶ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57277.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1511.

¹⁷⁷ Ibid., 1505.

Teritoriální vymezení Katalánska, jeho historie ani budoucnost se v projevu neobjevují, stejně jako v předchozích letech se Pujol o Katalánsku vyjadřuje především v první osobě a sebe, potažmo CiU tak bere jako jeho součást a vice versa.

Finální rezoluce jednání parlamentu obsahovala hned tři body s nacionalistickou tematikou. Hned první bod vyjadřoval potřebu zvýšit úroveň autonomních kompetencí, druhý bod si dával za cíl urychlit přenos již uznaných a smluvených kompetencí. Šestý bod v pořadí se vyjadřoval k jazykové politice. Dle usnesení měl být katalánský jazyk postaven na lepší úroveň pomocí zákona, čímž by docílil své oficiální pozice jak ve Španělsku, tak v celé Evropě. Zapojil by se do všech institucí a byl by plnohodnotně používán v celém konzumním sektoru.

3.2.2. ERC

V období 1992 – 1994 zůstal mluvčím za ERC Ángel Colom, pro debatu v roce 1996 jej nahradil Josep Lluís Carod Rovira.

1992

„Hry byly velkým úspěchem. [...] Velmi dobrou projekcí Katalánska ve světě.“¹⁷⁸ Tak hodnotí Olympiádu Colom. To je zároveň jediná zmínka o události. Svůj projev pojímá především jako prezentaci principů nacionalismu, který ECR zastává.

Velmi výrazně požaduje úplnou nezávislost Katalánska, jako postupný a dočasný cíl však chce alespoň zlepšení současné autonomie. Za velmi významnou změnu považuje finanční autonomii: *„Katalánsko by zlepšilo mnoho za málo času, skokově by se zlepšila kvalita našeho života, všech, starých i nových Katalánců, těch, kteří mluví katalánsky i těch, kteří ne, těch, kteří cítí velké sepětí s touto zemí a jejich nacionalismem i těch, kteří ne.“¹⁷⁹* Kritizuje i neexistenci katalánské národní banky, současný autonomní status považuje za fiasko. K jazykové politice se vyjadřuje z hlediska nutnosti jazykové normalizace, dále ji ale nespecifikuje. Za nepodařený projekt, který je potřeba spustit lépe, považuje i katalanizaci ve vzdělávání na druhém stupni.

Absolutní nezávislost vidí jako východisko a požaduje podobně rozumný, demokratický a klidný rozvod, jaký proběhl v Československu. *„Jaké benefity nám, Kataláncům, přináší, že*

¹⁷⁸ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1992 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57141.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 654.

¹⁷⁹ Ibid., 655.

*žijeme ve společném státě se Španělskem?*¹⁸⁰ Sám si odpovídá, že žádné, naopak to přináší negativa v jazyce, kultuře a symbolech národní identity.

Colom se v projevu zosobňuje s Katalánskem pomocí první mluvnické osoby. Nevěnuje se katalánské historii, budoucnost Katalánska vidí v krátkodobém horizontu se samostatným autonomním statutem. Ten by odstranil uniformizaci španělských autonomních oblastí. V dlouhodobém horizontu absolutní nezávislost na Španělsku a zapojení do velkého evropského federativního či konfederativního uskupení ve formě samostatné federace. Kvituje, že Katalánsko je odlišné od zbytku státu i tím, že na dálnicích vybírá mýtné. Hovoří o tom i v souvislosti s uvědoměním si teritoriální příslušnosti.

Ve svém návrhu rezoluce jednání požaduje ECR používat katalánské daně k benefitu Katalánska a ne Španělska, ustavení Katalánska jako jednotného volebního okrsku, plnohodnotné započítání jazykové normalizace a jmenování řeky Ebro jako součásti národní identity a koheze.¹⁸¹

1993

Velmi zkratkovitě se Colom v projevu vrátil k OH. Uznal španělské investice do události, považoval je však za malé, protože stát v tu dobu investoval i do EXPA v Seville a Madridu jako evropského kulturního města. Tím podtrhoval nevhodnost současného nastavení autonomního financování. Zatímco kulturní politice se vůbec nevěnoval, jasně odsoudil španělský postoj k jazykové politice Katalánska. *„Španělština je v Katalánsku utlačována? Španělština Katalánsko utlačuje v soudnictví, pokud katalánština dosáhne 3% zastoupení, budou šťastní? V kinematografii, pokud dosáhne 1% zastoupení, budou šťastní?“*¹⁸² Kromě soudnictví a kinematografie viděl podobně problematické zastoupení katalánštiny v dalších sférách jako jsou sdělovací prostředky, obchod a ekonomika, vzdělávání, jako nedostatečné vnímal i zastoupení katalánštiny na etiketách produktů. I nadále tedy požadoval silnou a neutuchající jazykovou normalizaci podpořenou zákonem.

¹⁸⁰ Ibid.

¹⁸¹ „Buttletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1992, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49161.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016) 1772.

¹⁸² „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57192.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 3347.

„Je to stát, který ekonomicky marginalizuje naši zem.“¹⁸³ Proto bylo dle ERC nutné vyřešit autonomní financování tak, aby Katalánsku zůstávaly k dispozici příjmy z odvodů katalánských daňových poplatníků. Současný stav považoval za situaci, kdy Madrid Katalánsko cíleně ochuzuje. Prohlásil přitom, že při aktuálním stavu není v Katalánsku hlavní řídicí silou katalánský parlament, což je špatně a jen ukazuje na jasnou potřebu prohloubení autonomního statusu, na potřebu vyjednání nových podmínek. Větší pravomoci mělo Katalánsko mít ve vzdělávání, na úrovni autonomních institucí, exkluzivní pravomoci v kulturní politice a sportu.

Projev je směřován do budoucnosti jako řešení východisek z ekonomické krize. K historii se projev nevyjadřuje, přirozené specifické území Katalánska také nijak nereflexuje. Projev je koncipován jako řeč Katalánce o Katalánsku a k oblasti i národu se tak primárně obrací v první osobě, výjimečně však i ve třetí.

1994

Colom projev věnoval zcela výhradně dvěma základním tématům. Jedním byla ekonomika Katalánska, druhým byl korupční skandál. Sám Colom prohlásil, že na řešení identity nemá ve svém projevu čas, protože je třeba se věnovat aktuálnějšími tématům a to i přesto, jak důležité téma to je. Zcela tedy vynechal autonomní i kulturní politiku, k jazykové politice se zkratkovitě dostal v ekonomické části, měla však málo společného s nacionalismem. K OH se nevracel a nehovořil ani o minulosti či teritoriálním základu Katalánska. I nadále svůj projev vedl stylem zosobnění Katalánska se stranou pomocí první osoby.

1996

Carod-Rovira ihned v úvodním slově zmínil, že politika strany je separatistická. Aktuálně svou politiku ale nevidí jako dosažitelnou, protože katalánská politika vlastně neexistuje – veškeré kroky jsou ovlivňovány centrální vládou z Madridu. „Co je to za katalánskou politiku, která dovolí, aby 16 let po zavedení autonomního statusu katalánština zcela chyběla například v důležitých konzumních oblastech, jakými jsou léčiva, která jsou z velké části vyráběna v místních laboratořích.“¹⁸⁴ Tuto situaci připisuje lobby a obviňuje tak vládu z nekompetentnosti. Zatímco se dále nevěnuje kulturní ani jazykové politice, lehce se dotýká autonomního statusu, který kritizuje jako nedostatečný. Požaduje například změnu volebního systému.

¹⁸³ Ibid., 3346.

¹⁸⁴ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57278.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1527.

V projevu se objevuje myšlenka budoucnosti jako modelu země, která je v neustálém procesu konstrukce nacionalismu. Přirozenému teritoriu Katalánska ani politické historii se nevěnuje. Na rozdíl od předchozích let se v prezentaci politiky ERC objevuje častěji odkazování na Katalánsko ve třetí osobě, i zde však převažuje první osoba.

3.2.3. PSOE/PSC

Za socialistický klub hovořil do roku 1994 Raimon Obiols. Pro debatu z roku 1996 ho vystřídal Joaquim Nadal i Ferreras.

1992

Obiols pro svůj projev vypracoval seznam padesáti jednoho bodu, které považoval za důležité k vyřešení. Tyto body zmínil pouze heslovitě s odvoláním na časové omezení projevu. Najdeme mezi nimi i následující: úroveň katalánských knihoven, úroveň katalánských muzeí, úroveň jazykového vzdělávání a znalosti katalánštiny napříč katalánskou společností, kvalita katalánské muziky, divadla a kinematografie (původem z Katalánska a/nebo v katalánštině), kvalita katalánské literatury a její mezinárodní dosah, pluralismus veřejné televize, finanční autonomie Katalánska, zahájení přípravy projektů podobných úspěšným OH.

Ve zbytku projevu se věnoval konkretizování řešení jednotlivých problematik. Ještě se vrátil k nedávno ukončené Olympiádě: „*Hry byly dobře odvedená práce.*“¹⁸⁵ Zapojení společnosti podle Obiolsa ukázalo národní sílu a velmi dobře prezentovalo Katalánsko v zahraničí. Navíc ukázalo, že Katalánsko je velmi schopné zvládat složité projekty.

„*Olympijské hry byly důkazem toho, co Barcelona může udělat pro Katalánsko, a ukázka toho, co jsme, co můžeme být a co můžeme my, Katalánci, udělat.*“¹⁸⁶ Úspěšně zvládnutá organizace her a celého roku 1992 prý dokazuje, jak moc je katalánský národ důležitý pro pozitivní transformaci Španělska.

Obiols ocenil, že katalánství je moderní nacionalismus, který podporuje různé kultury, pluralitní společnost a nemá vnitřní rozepře. Zatímco se v projevu vůbec nevěnoval kulturní a jazykové složce katalánské politiky, potvrzoval existenci národa a snažil se svým projevem usměrnit jeho vnímání a prezentaci jako kultivované formy. „*J sme Katalánci a vyjadřujeme hrdost nad naší demokratickou cestou. Tichá síla, model hromadného souhlasu podloženého dobře odvedenou prací, tolerantním soužitím, demokratickou reformou státu. [...] Takže*

¹⁸⁵ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1992 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57141.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 666.

¹⁸⁶ Ibid., 669.

*potvrzení naší národní reality z roku 1992 se objevuje jako výsledek naší práce, našeho kolektivního talentu, našich schopností, našich úspěchů a ne našich frustrací, našich nároků a našich neúspěchů.*¹⁸⁷ Právě na existenci této kultivované formy požadoval založit jednání o vývoji samosprávy, kolektivního projektu Katalánců.

Raimon Obiols ve svém projevu zařadil sebe a socialistickou skupinu mezi Katalánce za pomoci osobního zájmena *my*, v projevu je tento prvek velmi znatelný. Teritorium Katalánska se nevěnoval, stejně jako jeho historii. Katalánskou práci považoval za hlavního činitele budoucnosti.

Ve svém návrhu na rezoluci jednání navrhují socialisté dát do prvního bodu vyjádření spokojenosti nad úspěchem OH. A to jak nad stránkou organizační, tak nad jejich dopadem na Barcelonu, nad společenským zapojením a nad reflexí Olympiády a tím projekcí Barcelony a Katalánska v zahraničí. Druhý bod má obsahovat usnesení nad zahájením dialogu mezi katalánskými politickými silami, které by společně daly nový impuls autonomnímu statusu, který by znamenal rozšíření samosprávy mimo jiné ve finančních otázkách, ale i v legislativních otázkách.

1993

Projev socialistů se týkal především východisek nastávající ekonomické krize a nacionalistickým otázkám se nevěnoval ani v obecné ani v konkrétní rovině.

K Olympiádě se Obiols již nevyjadřoval, podobně vynechal i jazykovou politiku. O kulturní politice se pouze zmínil v souvislosti s potřebou rozdělení pravomocí. Za podstatné sdělení svého projevu považoval potřebu probrat úlohu Katalánska jak ve Španělsku, tak na Evropské úrovni. Zmínil se i o potřebě dále hovořit o samosprávě. Varoval přitom před tím, že některé nacionalistické síly parazitují na problémech Evropy a samy se tak jedním problémem stávají.¹⁸⁸

Projev se nevěnoval ani historii, ani katalánskému přirozenému území. Z hlediska budoucnosti nenabízel specifické řešení pro Katalánsko, vnímal ho v kontextu španělském, potažmo evropském. Přestože většinou se o Katalánsku vyjadřoval ve třetí osobě, objevuje se i identifikace s Katalánskem v podobě výrazů jako „naše země“.

¹⁸⁷ Ibid., 667.

¹⁸⁸ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57192.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 3359.

1994

V roce 1994 považoval Obiols politickou situaci za velmi dobrou politickou dobu pro rozvoj autonomie. Kvitoval především přínosné debaty v senátu. Celou situaci považoval za výhru politiky socialistů. Jako důkaz viděl, že „*naš předseda naší strany byl prvním senátorem, který použil v senátu náš národní jazyk.*“¹⁸⁹ Zbytek svého projevu věnoval ekonomice a korupčnímu skandálu. Kulturnímu a jazykovému tématu se dále věnoval již pouze zkratkovitě, když vyjádřil spokojenost nad tím, že Katalánsko není jako Španělsko v zasetí systému dvou stran a funkčně se tak vypořádává se soužitím a jednotou v podobě kulturní a jazykové normalizace. OH se v projevu nevěnoval, jen vyjádřil znepokojení, že by se na ně mohl rozšířit korupční skandál.

Projev nepracoval ani s katalánským přirozeným teritoriem ani s minulostí a nacionalistickou budoucností. Většinou se Obiols o Katalánsku vyjadřoval ve třetí osobě, nebylo ale výjimkou ani použití první osoby.

1996

Projev se zaměřil na změnu politického kurzu země, kdy v čele státu nahradili socialisty lidovci za podpory CiU. Farreras se věnoval kritice nastávajícího systému. Konkrétně kritizoval přístup k autonomnímu financování, autonomní policii a obecně klimatu, které nacionalismus ve společnosti způsobuje. Pujola navíc kritizoval za to, že na rozdíl od pragmatického pohledu na Španělsko a Evropu se na Katalánsko dívá výhradně idylicky. Značnou část svého projevu se věnoval vysvětlení svého pohledu, že veškerá politika, kterou parlament produkuje, je katalánská – bez ohledu na míru ovlivnění centrálním parlamentem.

„*Znervózňuje mne Pujolův kulturní propadák [...] Katalánská kultura je ve vegetativním stavu.*“¹⁹⁰ Konkrétní přístupy ke kulturní politice v projevu obsaženy nejsou, celá část je věnována pouze kritice. Týká se stále ještě nedokončené legislativy, která by bránila katalánskou kulturu před anglofonní invazí. Stejně tak přistupuje i k jazykové politice – tedy pouze kritikou nevhodného nastavení jazykové normalizace.

¹⁸⁹ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1994 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57227.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 5601.

¹⁹⁰ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57278.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1562.

Nadal se o Katalánsku ve většině případů vyjadřoval ve třetí osobě, jen výjimečně vztahoval svou řeč ke Katalánsku v osobě první. Teritoriu, historii a ani nacionalistické budoucnosti se nevyjadřoval. Olympijské hry také zůstaly stranou.

3.2.4. PP

V debatách 1992 – 1994 zastupoval PP Aleix Vidal-Quadras. Pro debatu roku 1996 jej nahradil Josep Curto i Casadó.

1992

Svůj projev více než konkrétním katalánským tématům zasvětil Vidal-Quadras kritice celostátní vlády socialistů, kterou považoval za určující pro katalánskou ekonomiku. Nevěnoval se ani Olympiádě, ani jazykové a kulturní politice. Velmi lehce přistoupil k problematice katalánské identity. Vyčetl předsedovi vlády Pujolovi, že tak, jak přistupuje k identitě, by měl přistupovat k důležitějším tématům. Projev se nevyjádřil ani ke katalánské historii, ani k budoucnosti, teritoriálně se Katalánsku také nevěnoval. Přestože přiznal potřebu úprav autonomního statusu, hájil jej proti celkové potřebě předělání: *„nebo je to tak, že autonomie, samospráva, plně vykonávání naší kulturní a jazykové singularity není plně kompatibilní s podobou otevřeného, srdečného, solidárního a integrovaného Katalánska?”*¹⁹¹

Bránil se proti přílišnému nárůstu nacionalismu a kritizoval kvůli němu CiU i socialisty. Vyčítal jim, že chtějí, aby na příštích Olympijských hrách v Atlantě pochodovali katalánští sportovci odděleně pod jinou vlajkou a jinou hymnou. Vymezoval se proti tomu, aby byl nucen považovat španělské sportovce a španělské úspěchy za cizí.

Vidal-Quadras se o Katalánsku většinou vyjadřoval ve třetí osobě, přestože výjimečně použil i první osobu a ztotožnil sebe s Katalánskem, nikdy však ve smyslu, že by se vymezoval vůči své španělské identitě.

V návrhu na rezoluci se ze strany lidovců objevil jen jeden nacionalistický bod a to požadavek respektování katalánských tradičních lidových svátků v pracovním kalendáři.

1993

Vidal-Quadras se již nevracel k Olympijským hrám. Nevěnoval se ani kulturní politice a jen velmi zkratkovitě se dotkl autonomie. Svůj projev zaměřil ekonomicky a jako kritiku

¹⁹¹ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1992 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57141.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 634.

celostátní politiky socialistů. Odsoudil Pujolovy neustálé snahy o propagaci národní identity, kterou označil za politický projekt. Z hlediska katalánského jazyka kritizoval předsazování jazykové normalizace před opravdu potřebnými projekty jako před řešením ekonomické krize. *„Katalánsko potřebuje investovat, inovovat, vytvářet podniky, nabízet občanům prosperitu a práci. K čemu bude podnikům, že budou označeny v katalánštině, když zavřou, protože jim klesne spotřeba? Budou nezaměstnaní šťastní, že jsou jazykově normalizovaní?“¹⁹²*

Lingvistický charakter projevu odpovídá politice strany celostátního charakteru, s Katalánskem se kromě zanedbatelných výjimek neztotožňuje pomocí užívání zájmen v první osobě, naopak se o něm vyjadřuje v osobě třetí.

1994

I Vidal-Quadras strávil většinu svého projevu korupční kauzou. Zbytek věnoval ekonomické politice a nacionalistických témat se dotkl jen lehce při kritice Pujola: *„Cítíte se povinen vše řídit, na vše mít názor. Chcete hrát v této pohádce všechny role naráz. Vy diktujete lidem jakým hovořit jazykem, do jakých obchodů investovat, jaká dávat jména dětem, jaké písně zpívat, kam vztahovat svou identitu a jaké stavět tematické parky.“¹⁹³*

I přes malé výjimky se projev ke Katalánsku vyjadřoval ve třetí osobě.

1996

Vzhledem k tomu, že strana se v novém zákonodárném sboru koaličně podílela na vládě, byl projev oproti předchozím letům smířlivější s politikou CiU. Za pozitivní tedy viděl konsolidaci autonomního statusu. *„A v tomto smyslu vám bez okolků mohu, je-li třeba tak klidně ve vsí slávě, poprvé z tribuny katalánského parlamentu oznámit, že potvrzení Španělska jako vícenárodnostního, více jazyčného a více kulturního státu je více než v souladu s představou Španělska jako národa a nepřekračuje limit kolektivního svědomí Partido Popular.“¹⁹⁴*

¹⁹² „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57192.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 3319 – 3320.

¹⁹³ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1994 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57227.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 5557.

¹⁹⁴ „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57278.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016) 1549.

Přesto i nadále prosazuje strana katalánství bez nacionalismu a separatismu. Přiznává ale Katalánsku právo na jeho vlastní jazyk a kulturu, jejichž existence a rozšířená znalost a užívání přispívají ke společenskému bohatství. Nesmí ovšem přehlúšit existenci a legitimitu španělského jazyka a kultury. Konkrétním bodům autonomního statusu se Casadó v projevu nevěnoval, stejně tak se zcela vyhnul zmínkám o Olympijských hrách.

Další výzkumné body, které práce hledá, už v projevu nefigurovaly, jazykově se potom projev jednoznačně posunul k odkazování na Katalánsko v podobě zájmen v první osobě.

3.2.5. Shrnutí

Olympijské hry po svém ukončení fakticky ztrácí v debatách svůj prostor a to jak z nacionalistického tak z ekonomického pohledu. Všechny strany se k tématu vyjádřily v roce 1992, ale pouze zkratkovitě a v kontextu pochvaly úspěšného uspořádání události, která má přesah i do zahraniční projekce Katalánska. K tématu se ještě jednou vrátila ERC se svou kritikou centrální vlády vztaženou na špatné financování Katalánska. Jinak už téma chybí.

Státoprávní změny, které jsou nejvíce a nejzásadněji reprezentovány změnami autonomního statusu, se tematicky nejvíce drží problematiky změny financování Katalánska. Socialisté jsou ve svých hodnoceních státoprávních změn stabilní. Uznávají potřebu částečné opravy statusu a současnost považují za vhodnou dobu. Pouze v roce 1996 kritizují vládní přístup, kritika však je spojena s koaliční spoluprací CiU a PP. Postoj PP k otázce autonomního statusu se mezi lety mění. Zatímco v roce 1992 považuje potřebu předělávat status za slabou a v roce 1993 a 1994 se k tématu nevyjadřuje vůbec, v roce 1996 se v důsledku svého politického partnerství vyjadřuje k pozitivním důsledkům změn a konsolidace. CiU se k problematice vyjadřuje pravidelně, požaduje především změny ve financování. Postupem času pozitivně hodnotí již uskutečněné změny, a přestože nadále vidí potřebu pokračovat v rozšiřování autonomie, její požadavky nenarůstají. ERC sice problematiku nehodnotí pozitivně, přesto se jejich požadavky příliš nemění. V projevech nicméně klesá význam změn, lze hodnotit, že největší požadavky prezentuje strana v prvních letech po hrách a jejich intenzita se zmírňuje. V kontextu všech stran jsou změny spojené s aktuální politickou situací, není zřetelná jasná tendence vývoje tématu s ohledem na OH jako určující faktor.

Kulturní politika se často v projevech mísila do tématu autonomie a často i obsahovala jazykovou politiku. Její intenzita byla v porovnání s intenzitou autonomního statusu menší. CiU se kultuře pravidelně nevěnovala a nenabízela politická východiska v tomto směru, vysvětluje to i spokojenost s touto politikou vyjadřovanou v posledních dvou projevech a vyhlášení

pokračování směru. Jen v roce 1993 v rámci státoprávních změn požadovala exkluzivní pravomoc v kulturní sféře. Ani pro lidovce nebylo téma důležité. Vyjádřili se k němu zkratkovitě až v roce 1996 a to bez jakéhokoliv nacionalistického kontextu. ERC se spokojila s kritikou španělských zásahů do politiky v roce 1992, dále už téma nereflektovala. Neaktivněji se k tématu stavěli socialisté, kteří si uvědomovali potřebu přerozdelení pravomocí a zvýšení úrovně jednotlivých kulturních institucí. V roce 1996 se již spokojili pouze s kritikou. V kulturní politice lze ve velmi omezeném množství zmínek v debatách sledovat konstantní úroveň požadavků bez znatelného vývoje úrovně.

Jazyková normalizace dominovala tématu jazykové politiky. I přes dlouhodobou snahu plnohodnotně zapojit jazyk do každodenního života je z debat zjevné, že vývoj v této oblasti byl jen velmi pomalý. Nacionalistické strany se navíc setkaly s odporem ze španělské strany. CiU hodnotila politiku normalizace jako dobrou, jako velký úspěch prezentovala uznání vícejazyčnosti státu. Pro lidovce byl jazyk nepodstatný problém řešený na úkor důležitějších záležitostí. Po změně politické situace v roce 1996 pak uznávají jazykovou pluralitu státu. ERC považovala jazykovou normalizaci za slabou a negativně ovlivňovanou španělským tlakem. Ve svých projevech však nepřinášela alternativní řešení a držela konstantní úroveň požadavků. Vývoj je možné zaznamenat u socialistů. Ti ještě v roce 1992 projevili potřebu zvýšit úroveň znalosti katalánštiny a v roce 1994 si pochvalovali uspokojivý rozvoj, v roce 1996 se obrátili ke kritice nevhodnosti jazykové normalizace. Vývoj debaty o kulturní politice tak nemá napříč stranami jednotný směr.

Zosobňování strany s Katalánkem zůstává v období po OH téměř konstantní. Zatímco CIU a ERC nadále hovoří o Katalánsku v první osobě a popis ve třetí osobě používají spíše výjimečně, socialisté a lidovci hovoří o Katalánsku ve třetí osobě a ztotožňují se s ním jen ve výjimečných případech. Jedinou změnu pozorujeme u lidovců v souvislosti se zapojením do koaliční vlády, jejich projev se radikálně mění a zosobnění používají ve většině případů.

3.3. Porovnání před-olympijských a po-olympijských debat v katalánském parlamentu

Téma Olympijských her se ve čtyřletých období před a po jejich konání v projevech při debatách o základním směřování politiky v katalánském parlamentu příliš neobjevuje. Zatímco v před-olympijském období má ohlas při první debatě po sestavení nového zákonodárního sboru, v po-olympijském období je reflektováno jen v debatě bezprostředně po ukončení her. V roce 1988 je debata podbarvena i nacionalistickým pohledem, dále už se z tohoto pohledu k tématu nepřistupuje. Dílčím závěrem kapitoly tedy je, že téma Olympijských her nebylo

z nacionalistického hlediska v katalánském parlamentu v debatách používáno, není tedy ani adekvátní hovořit o nějakém vývoji či proměně diskurzu o daném tématu.

Kulturní politika také v nacionalistických debatách nehrála na půdě parlamentu zásadní ani významnou roli. K tématu se řečníci nevyjadřovali pravidelně, často bylo téma součástí debat o rozšíření autonomie, potažmo autonomního statusu. Kultura se objevovala ve zmínkách o identitě Katalánců, v programech se tedy objevoval požadavek na výhradní pravomoci v kulturní politice a to v letech 1991 a 1993, tedy v letech okolo olympijského roku. Lze tedy nalézt slabou tendenci vzestupu významnosti tématu směrem k OH a následně zase poklesu po jejich ukončení.

Pokud se jazyková politika objevuje jako samostatné téma, nejčastěji tomu je v podobě jazykové normalizace. V před-olympijském období se jazyk řeší jako zásadní znak nacionalismu. Celé toto období je charakteristické obhajobou užívání jazyka ve veřejném prostoru a snahou ho do každodenního života zakotvit. Období po ukončení her je naopak charakteristické posunem debaty na úroveň oficiálního uznání katalánštiny jako jazyka katalánského národa a jeho zapojení ve složitějších oborech. I vzhledem k dosažení cíle uznání Katalánska jako vícejazyčného státu a katalánštiny jako vlastního jazyka katalánského národa lze hodnotit vývoj debaty jako ovlivněný politickým úspěchem. Debata se mění a její požadavky postupně rostou, OH při tom ale nejsou určujícím faktorem.

Téma kultury a jazyka však postupně mizí jako samostatná politika, která by měla formovat národní cítění a přesouvá se do debaty o autonomní politice. Obecně už se v projevech nadále neobjevuje nutnost obhajovat existenci katalánského národa, spíše se obhajují důvody pro co největší míru autonomie.

Debata o státoprávních reformách, které se prakticky výhradně zaměřují na autonomní status, se v obou obdobích dost odlišuje. Nelze však hodnotit, že by se zintenzivňovala či radikalizovala. Zatímco před uskutečněním Olympiády se dílčí požadavky na autonomní politiku Katalánska spíše rozšiřují a to jak u katalánských stran CiU a ERC, tak i u celostátní PP. Řeší se především témata jako rozdělení pravomocí, nevyjasnění kompetencí a touha po exkluzivních pravomocích. Po uskutečnění Olympijských her se debata posouvá směrem k autonomnímu financování, omezuje se její napojení na kulturní témata. Neznamena to, že kultura by z debaty zcela zmizela, i nadále se v dílčích případech objevuje v požadavcích na exkluzivní pravomoci, ekonomický příklon debaty je však zjevný. Důvodem je odhalení slabin autonomního statusu při ekonomické stagnaci let 1992 a 1993.

Jazyk jednotlivých projevů lze hodnotit jako neměnný. Strany, které se s Katalánkem ztotožňovaly již před OH, tuto politiku neopustily a naopak. Jediná strana, jejíž jazyk mezi lety kolísal, byla PP, tyto změny nastávají se změnami řečníků strany a v kontextu změn politické situace a postavení strany. Ostatní jazyková témata dle R. Wodakové nehrají v projevech významnější roli v napojení na nacionalistické politiky.

4. Diskurz ve výročních debatách celostátního parlamentu

Stejný princip výročních schůzí jako v katalánském parlamentu se odehrává i na úrovni celostátního parlamentu. Debata směřuje k zhodnocení politiky za uplynulé období a stanovení směru budoucí celostátní politiky. Stejně jako u katalánského parlamentu je debata nástrojem obhajoby respektive kritiky vlády.

4.1. Debaty v před-olympijském období

Třetí zákonodárny sbor vzešel na základě voleb z 22. 6. 1986. Vládnoucí stranou se stala socialistická PSOE, která se ziskem 44,1 % hlasů obsadila nadpoloviční většinu 184 ze 350 křesel. Do parlamentu se dále dostali lidovci se 105 křesly a CDS, CiU, IU, PNV, HB, EE, CG, PAR, AIC a UV¹⁹⁵ – strany jsou seřazeny dle zisku křesel, žádná nedosáhla na počet 19.

Výroční schůze se v roce 1988 uskutečnila 24. února, o rok později se debata odehrála v úterý 17. února 1989. Debatám předsedal Felix Pons Irazazabal.

Čtvrtý zákonodárny sbor vzešel z voleb z 28. října 1989. Na jejich základě obhájili vládní pozici socialisté díky zisku 39,6 % hlasů a 175 poslaneckých křesel. Do parlamentu se dále dostali lidovci se 107 křesly a CiU, IU, CDS, EAJ-PNV, HB, PA, UV, EA, EE, PAR a AIC¹⁹⁶ – strany jsou seřazeny dle zisku křesel, žádná nedosáhla na počet 20.

¹⁹⁵ CDS = Centro Democrático y Social, celostátní strana Adolfa Suáreze

IU = Izquierda Unida, celostátní varianta katalánské IC

PNV = Partido Nacionalista Vasco, nacionalistická baskická strana

HB = Herri Batasuna, separatistická baskická strana

EE = Euskadito Ezquerria, levicová nacionalistická baskická strana

CG = Coalición Gallega, centristická nacionalistická galicijská strana

PAR = Partido Aragonés Regionalista, nacionalistická strana aragonského regionu

AIC = Agrupaciones Independientes de Canarias, uskupení nezávislých nacionalisticky smýšlejících stran Kanárských ostrovů

UV = Unió Valenciana, regionalistická strana s polem působnosti ve Valencijském regionu

¹⁹⁶ EAJ-PNV= Euzko Alderdi Jeltzalea-Partido Nacionalista Vasco, PNV rozšířilo svůj název o jeho baskické znění

PA = Partido Andalucista, andaluská nacionalistická strana

EA = Eusko Alkartasuna, baskická nacionalistická a separatistická strana sociálního zaměření

Výroční debata se uskutečnila až ve středu 20. března roku 1991. V roce 1992 se debata uskutečnila ještě před konáním Olympijských her, v úterý 24. března, a proto je zařazena do před-olympijské části. Debatám opět předsedal Felix Pons Irazazabal.

4.1.1. CIU

V celém před-olympijském období hovořil jménem CiU Miquel Roca i Junyent.

1988

Ve svém projevu se Junyent vyjádřil k aktuálnímu stavu autonomního zřízení v podobě kritiky centralistických nálad. *„Znova musím opakovat to, co jsem již říkal při více příležitostech, tedy že spolu s institucionalizací demokracie samou, byla formulace autonomie nejvýznamnější krok ustanovujícího období. Nicméně problém autonomie nejen že není uzavřen, ale ještě ani nebyl poražen centralismus - navzdory tomu, jak jste to ve svém ranním projevu prezentoval. Je toho víc, aby bylo jasno, nacházíme se v období opětovného sílení centralismu, který nedělá nic jiného, než že podtrhuje nedostatky systému autonomních oblastí tak, jak se rozvíjejí pod vládou socialistů.“*¹⁹⁷ V dalším pokračování svého proslovu kritizoval vládu za neustálou federalizační rétoriku a současnou vědomou centralistickou politiku. Požadoval proto decentralizaci státní moci ve prospěch autonomních oblastí a to decentralizaci vědomě organizovanou samotným státem. Tato decentralizace by totiž měla za důsledek eliminaci duplicity a překrývání státní moci a zajištění důkladné revize systému autonomního financování – financování bez privilegií, solidární a takové, které zahrne do svých předpokladů i financování lokálních korporací.¹⁹⁸ Ve stejném smyslu se vyjadřoval i v otázkách justice. Stranou ovšem nechal problematiku OH, kultury a katalánštiny.

Z hlediska užití jazyka v proslovu lze hodnotit, že o Španělsku mluví Junyent ve třetí osobě. Ke Katalánsku svůj projev nevztahuje a o jeho specifických problémech také nehovoří.

1989

Junyent se k tématu autonomie vyjádřil až v závěru svého proslovu, přesto mu věnoval velmi podstatnou část. Prohlásil za pozoruhodné a zarážející, že tématu autonomie se nikdo nevěnoval. Přičítal to úvodnímu projevu F. Gonzáleze, kterému vyčetl, že pokud by mohl autonomní proces zvrátit, udělal by to, protože je to pro něj nepříjemné a nepohodlné téma. *„A je to znát natolik, že stejně jako se téma vývoje autonomie neobjevuje ve vaší komunikaci, i*

¹⁹⁷ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1988, http://www.congreso.es/public_oficiales/L3/CONG/DS/PL/PL_088.PDF (staženo 13. 1. 2016) 5556.

¹⁹⁸ Ibid., 5559.

vaše legislativní projekty zapomínají na rozdělení kompetencí mezi státem a autonomními oblastmi...“¹⁹⁹ Přestože uznal, že úkol decentralizace je extrémně složitý, a že i v současnosti na něm bylo uděláno dost pokroku, kritizoval nedostatky, které nejsou řešeny. Primárně se to týkalo duplicity a překrývání pravomocí, které způsobují nefunkčnost systému. Nepožadoval přehodnocení celé autonomní politiky, požadoval ale její aktivnější řešení a větší zodpovědnost a promyšlení jednotlivých kroků.

Olympijským hrám, specifickým katalánského jazyka a kultury ani historii a budoucnosti Katalánska se v projevu nedostalo místa. Roca Junyent se o Španělsku vyjadřoval ve třetí osobě, konkrétně o Katalánsku nehovořil.

1991

V závěrečné části svého projevu akcentoval Junyent potřebu zamyslet se nad cíli a výsledky trvající politiky autonomních oblastí, která dle jeho slov nespĺnila očekávání a jejíž rozvoj nebyl uspokojující. Nekritizoval autonomní politiku jako takovou, tu naopak chválil. Kritizoval, že stát nadále pokládá autonomii spousty překážek, které brání v jejím úspěšném rozvoji a reálně se problematice věnuje pouze v období voleb v autonomních oblastech. Autonomii zároveň prezentoval jako řešení historických problémů Španělska. Vyjádřil se, že sjednocení autonomní politiky neznamená její homogenizaci a to ani v případě Katalánska, protože právě autonomie zajišťuje rozdílnost a více národnostní realitu státu. *„Autonomie je problematika politická, ne administrativní. Je to problém, který je tedy třeba vyřešit politicky a ne administrativně.“*²⁰⁰

O kulturní ani jazykové politice v kontextu Katalánska se kromě již zmíněné obraně proti homogenizaci nevyjadřoval. Nijak nezmiňoval ani blížící se Olympiádu či specifickou katalánskou historii a budoucnost. O Španělsku se vyjadřoval ve třetí osobě.

1992

Junyent věnoval svůj projev konkurenceschopnosti a ekonomice Španělska. Významně se věnoval i rozvoji autonomního statusu: *„Není pro mě žádná nepříjemnost přiznat vysokou míru pokroku vývoje autonomie, ale – a právě proto, že dávám toto přiznání – jsem oprávněný*

¹⁹⁹ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1989, http://www.congreso.es/public_oficiales/L3/CONG/DS/PL/PL_166.PDF (staženo 13. 1. 2016) 9855.

²⁰⁰ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1991, http://www.congreso.es/public_oficiales/L4/CONG/DS/PL/PL_098.PDF (staženo 13. 1. 2016) 4791.

ukázat, že přinejmenším z hlediska Katalánska je tento vývoj nedostatečný.²⁰¹ Kromě nutnosti rozšíření autonomie vyjádřil i existenci Katalánska jako národa s odlišenou historií.²⁰² Na druhou stranu ale přiznal, že autonomní oblasti jsou součástí jednoho státu a jsou odpovědny primárně státním zájmům. Přesto požadoval vypracování jasného systému financování autonomních oblastí.

V závěru projevu se vyjádřil i k jazykové politice. Hovořil o nutnosti reformy senátu jako zástupce národností a regionů Španělska, kde by se měly používat různé oficiální jazyky. „*Jak přijmeme více národností, vícejazyčnou a více kulturní realitu Španělska, jestliže nejsme schopni tuto pluralitu uznat ani v senátu?*“²⁰³ O vyřešení těchto otázek mluvil jako o vyléčení jizev minulosti. Kultuře ani Olympijským hrám prostor ve svém projevu Roca i Junyent nedal.

O Španělsku se vyjadřoval ve třetí osobě. Přestože ve svém projevu několikrát použil obraty jako „*náš růst*“, „*naše budoucnost*“, u kterých není zcela zjevné, k čemu je vztahuje. Z celkového kontextu projevu lze soudit, to není ke Katalánsku, čímž lze jazykovou stránku hodnotit jako takovou, která nijak nepřispívá ke konstrukci katalánského nacionalismu.

4.1.2. PSOE

Jménem socialistické parlamentní skupiny hovořil předseda vlády Felipe González a to při všech šesti relevantních debatách.

1988

González věnoval svůj projev především ekonomickým a zahraničně-politickým tématům, z domácích témat se věnoval problematice terorismu. V rámci tématu protiteroristických opatření se zmínil i o své vůli otevřít politickou debatu, která by mohla problém částečně řešit. Jedním z bodů této debaty by měla být národní suverenita. Debatu však odmítá otevřít, pokud nadále bude používán terorismus a vydírání. V tomto tématu sice rezonuje i katalánský nacionalismus, zjevně se však více odráží problematika agresivity skupin reprezentující nacionalismus baskický.

O OH se ve svém projevu nezmiňuje, nijak nereflektuje ani kulturní a jazykové záležitosti státu. K autonomnímu systému se vyjadřuje jen velmi okrajově. Snaží se vyvrátit

²⁰¹ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1992, http://www.congreso.es/public_oficiales/L4/CONG/DS/PL/PL_175.PDF (staženo 13. 1. 2016) 8610.

²⁰² Ibid.

²⁰³ Ibid.

myšlenku, že „nemůže být vývoj autonomie bez systému financování.“²⁰⁴ Více už se autonomní politice nevěnuje.

Z jazykového hlediska preferuje González při svém popisu Španělska třetí osobu, nelze tak hovořit o diskurzu, který by měl za cíl konstruovat nacionalismus a to ani ten španělský. V celém projevu není žádná zmínka o Katalánsku, jeho politice, kultuře ani jazyku.

1989

González se ve svém projevu zcela vyhnul jakýmkoliv zmínkám o Olympijských hrách, kulturní politice a katalánštině. Projev nevěnoval ani autonomnímu statusu, k němu se lehce vyjádřil až v odpovědi na projev řečníka CiU. O Španělsku se González vyjadřoval ve třetí osobě a ke konstrukci nacionalismu tak nepřispíval.

1991

González se ve svém úvodním projevu debaty věnoval problematice vysokého deficitu v rozpočtech autonomních oblastí. Připomněl také význam a důležitost blížícího se roku 1992, ve kterém mělo kromě OH v Barceloně hostit Španělsko i světovou výstavu EXPO v andaluské Seville a Madrid se měl navíc stát hlavním evropským městem kultury. Zbytek svého projevu věnoval celostátní problematice, nevěnoval se tedy již více kulturní či jazykové politice. Vyjádřil ale potřebu politické shody k dokončení formy autonomních oblastí.

Svůj projev nadále vedl stejným jazykovým směrem, o Španělsku se nadále vyjadřoval ve třetí osobě a Katalánsko konkrétně nezmiňoval.

1992

Ihned druhý bod Gonzálezova projevu se věnoval výzvam, které tento rok přinášel: *„Druhá věc, které jsem se chtěl věnovat, se týká samotných událostí roku 1992. Po dlouhou dobu byly připravovány Světová výstava, Olympijské hry a kulturní předsednictví. Je za tím mnoho nadšené a těžké práce ze strany vládního i privátního sektoru. Stovky milionů lidí se skrze sdělovací prostředky přiblíží naší realitě jako zemi; část z nich nás navštíví napřímo, vytvoří si bližší názor na Španělsko.“*²⁰⁵ Požadoval tedy ze všech stran plné nasazení všech stran

²⁰⁴ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1988, http://www.congreso.es/public_oficiales/L3/CONG/DS/PL/PL_088.PDF (staženo 13. 1. 2016) 5540.

²⁰⁵ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1992, http://www.congreso.es/public_oficiales/L4/CONG/DS/PL/PL_175.PDF (staženo 13. 1. 2016) 8590.

za cílem pozitivního cíle. Více už se OH nevěnoval, vůbec se nevyjádřil ke kulturním ani jazykovým specifikům státu a jeho autonomních oblastí.

Krátce se dotknul tématu autonomního zřízení, historické problematiky soužití Španělů. Pochvaloval si rostoucí konsolidaci autonomního statusu jako základu španělského pokroku. Chválil podepsaný autonomní pakt mezi vládou a dvěma nejsilnějšími parlamentními stranami, jehož cíl měl být rozšíření autonomních kompetencí a zlepšení celkového systému. Velmi pozitivně hodnotil i dosažené dohody týkající se autonomního financování.

Svůj diskurz i nadále vedl neutrálně, o Španělsku se vyjadřoval ve třetí osobě a Katalánsku se konkrétně nijak nevěnoval.

4.1.3. PP

V roce 1988 prezentoval pozici PP Arturo García Tizon López. Pro rok 1989 se ujal projevu Miguel Herrero y Rodríguez de Miñón. V letech 1991 a 1992 již zastupoval klub lidovců José María Aznar.

1988

Ve svém projevu se López věnoval kritice vlády socialistů, ani v jednom bodě však nefigurovaly ani OH, kulturní a jazyková pluralita státu, státoprávní autonomní systém či témata spojená s katalánským nacionalismem. Ve svém jazykovém projevu se za pomoci zájmena *my* obracel na lidoveckou stranu, nepřispíval tak nijak ke konstrukci nacionalismu a to ani španělského.

1989

Naprosto stejný jazykový i obsahový dopad jako předchozí rok měl i proslov za PP z roku 1989 a to i přes jiného řečníka.

1991

V roce 1991 věnoval Aznar svůj projev téměř výhradně kritice politiky socialistů, včetně ranního prohlášení, že je potřeba společné úsilí v přípravě EXPA, OH a Madridu jako hlavního města evropské kultury. Prohlásil, že socialisté si tyto události prezentují jako svůj úspěch a svoje úsilí, přestože to ani zdaleka nejsou oni, kdo odvádí největší kus práce na všech těchto projektech.²⁰⁶ Tím nepřímo přiznal velkou míru zodpovědnosti za akce regionálním správním

²⁰⁶ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1991, http://www.congreso.es/public_oficiales/L4/CONG/DS/PL/PL_098.PDF (staženo 13. 1. 2016) 4766.

orgánům. Dále kritizoval, že z ranního projevu vyplývá, že to, co ve Španělsku nefunguje, je vinou autonomních oblastí nebo vinou mezinárodních dopadů, ale nikdy ne vinou vlády, která se tváří, jakoby vždy vše dělala správně.

O kulturních a jazykových tématech spojených s Katalánkem se nevyjadřoval, stejně jako o jeho politické minulosti či budoucnosti. O Španělsku se vyjadřoval ve třetí osobě, neztotožňoval se nijak ani s celkem, ani se žádnou autonomní oblastí.

1992

Většinu svého času pro projev Aznar kritice politiky socialistů. Kritizoval je za ekonomiku, sociální přístupy a chyby ve vládnutí. Vyčítal jim zároveň, že jsou důvodem národní ochablosti, ze které je třeba se co nejdříve vzpamatovat a být co nejdříve zase plnohodnotným evropským partnerem. Témata autonomie, katalánské kultury a katalánštiny vynechal ve svém projevu zcela. Olympijským hrám věnoval zmínku jako naději obnovení důvěry ve Španělsko, kterou spolu s ostatními výzvami roku 1992 přináší. O Španělsku a Španělech se vyjadřoval ve třetí osobě, Katalánsku se zvláště nevěnoval.

4.1.4. Shrnutí

Téma OH bylo v čtyřletém období před Olympijskými hrami tématem velmi slabě zastoupeným. CiU jej do svého diskurzu nezapojila vůbec, socialisté až v roce 1991 a to pouze jako připomínku jejich brzkého konání. V roce 1992 potom jejich konání spojovali se zvýšeným zájmem o Španělsko, Katalánsko nijak nereflektovali. Lidovci se stejně jako socialisté vyjádřili k Olympijským hrám až v posledních dvou před-olympijských debatách a to pouze v souvislosti s ostatními událostmi roku 1992 jako o naději na španělský restart.

Jazyková politika byla taktéž velmi okrajová, v projevech se téměř neobjevovala, případně bez odkazu na katalánský případ. Jen CiU vyjádřila svůj nesouhlas s jazykovou politikou až v olympijském roce 1992.

Kulturní politika a kulturní diverzita státu se v debatách nestaly tématem po celé období před konáním Olympiády u žádné ze stran.

Nejdiskutovanějším tématem tak byla autonomie. CiU v letech 1988 a 1989 především bojovala proti státnímu centralismu, v dalších letech již svou rétoriku zmírnila, uznávala pokrok a rozvoj autonomního statusu, stále ho však považovala za nedostatečný a nedokončený. Socialisté se k tématu vyjadřovali se vzestupnou tendencí důležitosti. Zatímco v roce 1988 ho jen zmínili v souvislosti s financováním, v roce 1989 téma neřešili vůbec, v roce 1991 a 1992 již

debatovali nad potřebou konsolidace statusu, potřebou politické shody. Celé téma tak nabylo v jejich projevech na důležitosti. Lidovci po celé období téma autonomie pomíjeli.

Žádná strana se neobracela ve svých projevech na problematiku Katalánska, z hlediska vlastního projevu se vyjadřovaly všechny strany o Španělsku ve třetí osobě, tato politika byla po celé období neměnná.

4.2. Debaty v po-olympijském období

První debata se v období po skončení Olympiády uskutečnila v úterý 19. dubna 1994, tedy na zasedání pátého zákonodárského sboru, který vzešel z výsledků voleb z 6. června 1993. Vítězství ve volbách obhájila PSOE se ziskem 38,8 % hlasů, tedy 159 křesel. Společnou vládu socialistů a koaliční CiU podporovali ještě PNV a CC. V parlamentu nadále zasedali PP jako nejsilnější opoziční strana se 141 mandáty, IU, CiU, EAJ-PNV, CC, HB, ERC, PAR, EA-EUE a UV²⁰⁷. Strany jsou seřazeny dle počtu poslaneckých křesel, žádná nepřesáhla počet 18. Stejně jako v roce 1994 i v roce 1995 předsedal parlamentu Felix Pons Irazazabal. V roce 1995 se debata uskutečnila ve středu 8. února.

4.2.1. CiU

V roce 1994 prezentoval pozici CiU Miquel Roca i Junyent, v následující debatě ho nahradil Joaquim Molins i Amat.

1994

Na rozdíl od debaty nad autonomním zřízením se Junyent nevěnoval Olympiádě, jazykové a kulturní politice jen velmi okrajově v rámci autonomního statusu. V debatě o autonomii nejprve obhajoval politiku CiU, která prý historicky na celostátní úrovni bojuje za celé Španělsko „*ale to není překážkou, abychom legitimně a v souladu s naší specifickou vizí Španělska jako plurálního a komplexního státu bránili v minulosti, přítomnosti i současnosti potřebu rozhodně a opakovaně prohloubit vývoj ústavních předpokladů o autonomním statusu.*“²⁰⁸ Dále prezentuje sféry, ve kterých by k rozšíření mělo dojít. Konkrétně přitom hovoří o financování zdravotnictví, správních záležitostech periferních oblastí státu, zapojení autonomních oblastí do evropských fondů, institucionální uznání kulturní plurality státu, zřízení nezávislé policie.

²⁰⁷ CC = Coalición Canaria, koalice nacionalistických stran Kanárských ostrovů

EA-EUE = koalice stran Euskadito Ezquerria a Eusko Alkartasuna

²⁰⁸ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1994, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_064.PDF (staženo 13. 1. 2016) 3189.

O Španělsku se Junyent vyjadřoval ve třetí osobě, o Katalánsku nijak konkrétně nehovořil.

1995

Tématu OH se Amat nevěnoval, stejně tak nechal stranou téma katalánštiny a katalánské kultury. Svůj prostor vymezil i pro debatu nad autonomií, respektive autonomním statutem. Přestože chválil změny, kterých se v posledním roce v součinnosti se socialisty dosáhlo, i nadále vnímal velké nedostatky a prostory k práci. Ke Katalánsku se specificky nevyjádřil vůbec, o Španělsku mluvil ve třetí osobě.

4.2.2. ERC

Za ERC hovořila v rámci smíšené parlamentní skupiny po oba roky Pilar Rahola i Martínezová.

1994

Ve svém zkráceném příspěvku, kdy se o čas určený k debatě dělila s ostatními členy smíšené skupiny, se od počátku věnovala myšlenkám nacionalismu. „*Existují demokraté, kteří jsme nacionalisty, a existují nacionalisté, kteří nejsou demokaty.*“²⁰⁹ Kritizovala teroristické útoky ve jménu nacionalismu, odkazovala se přitom na jeden takový útok v Barceloně z předchozího dne. Jinak svůj projev rozdělila na dvě části. Na část ekonomickou a část spojenou s autonomií. I v ekonomické části se ale přitom odkazovala především na katalánskou situaci, neřešila příliš situaci španělskou.

Krátkou reflexi autonomní politiky z úst předsedy vlády označila z katalánského hlediska za pokryteckou. „*Toto není debata o národě, ale debata o státu, který neuznává národy ve svém nitru. Ani ve svém názvu. Debata, státu, který nepostavil tyto národy na rovnou úroveň, státu, jehož ústava dělá právo na sebeurčení zločinem, státu, který dokonce politicky zabránil, aby bylo možné sledovat příslušné katalánsky mluvící televize na celém území, kde se katalánsky hovoří.*“²¹⁰ I nadále pokračovala v kritice jazykového uspořádání, nemožnosti hovořit katalánsky na území parlamentu. Kritizovala snahu omezit charakter katalánského nacionalismu na pouhý regionální hlas. „*Známý katalánský ortegiánský²¹¹ problém se vyřeší pouze v den, kdy se sociální většina v Katalánsku rozhodne pro svůj vlastní národní osud a*

²⁰⁹ Ibid., 3206

²¹⁰ Ibid., 3206.

²¹¹ Myšlenka myslitele a umělce Josého Ortegy y Gassetta o vymanění z kulturní izolace, kterou si Španělsko samo sobě nastavilo.

*odpojení se od státu, který vysává Katalánsko ekonomicky, diskriminuje ho kulturně a skrývá ho mezinárodně.*²¹²

Ve svém projevu se Rahola i Martínezová vyjadřovala o Katalánsku ve třetí osobě, jinak ale hovořila o jeho budoucnosti. Nespecifikovala přesně katalánského člověka, přesto svým projevem a jasnými výzvami k osamostatnění Katalánska přispívala k tvorbě katalánského nacionalismu. A to i přes výzvy k jeho demokratické a mírumilovné formě.

1995

V projevu se Martínezová věnovala kritice autonomní politiky, která v období od poslední debaty došla vývoje, který považovala za naprosto nedostatečný. Předsedovi vlády vyčítala jeho přístup k problematice *„Jak málo musíte věřit v autonomii, když se tak zásadní debatě, jako je tahle, věnujete ve svém projevu pouhou větou!*“²¹³

Zatímco katalánské kultuře ani katalánštině se ve svém projevu nevěnovala, pronesla v závěru Martínezová jednu větu v katalánštině. Celý zbytek projevu však znovu pokračovala španělsky. Projev, ve kterém se o Španělsku vyjadřovala ve třetí osobě, zakončila slovy: *„Můj projekt, mé přání, mé přesvědčení je bojovat za to, aby Katalánsko jednoho dne bylo normální zemí mezi ostatními. Aby mělo svou vlastní suverenitu, aby, bylo nezávislé v rámci koncertu mezinárodních závislostí: spravedlivá situace. Ale to je demokratický proces, který kulminuje v Katalánsku...“*²¹⁴

4.2.3. PSOE

Předsedou vlády zůstal Felipe González, a proto i nadále hájil pozici vládních socialistů v debatách on.

1994

V projevu se zcela zdržel zmínky o proběhnuvších OH v Barceloně či jakýchkoliv specifikací katalánské kultury a jazyka. V závěru svého projevu se ale věnoval problematice autonomie. Chválil dosavadní práci a sliboval v ní pokračovat. Prohlubování autonomie

²¹² „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1994, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_064.PDF (staženo 13. 1. 2016) 3206.

²¹³ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1995, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_121.PDF (staženo 13. 1. 2016) 6487.

²¹⁴ Ibid., 6488.

prohlásil za proces, který nelze zastavit a který by ani zastaven být neměl.²¹⁵ Aktuální kroky v této problematice označil za přínosné v aspektech rozdílnosti jednotlivých autonomních oblastí. Jako zvažení hodný přístup označil i přeměnu senátu v zástupce jednotlivých španělských oblastí.

Žádnou specifickou zmínku González Katalánsku nevěnoval a to jak v politice kulturní, tak v politice jazykové. O Španělsku se vyjadřoval ve třetí osobě.

1995

V roce 1995 se González vracel ke svému ložskému slibu posílit autonomii skrze rozvoj autonomního statusu. Svůj slib považoval za dodržený a chválil si spolupráci se svými koaličními partnery. I na základě jejich zapojení považoval rozvoj autonomie v souladu s umírněným nacionalismem a současný vývoj považoval za potvrzení pluralitního Španělska. Reformy se týkaly finanční autonomie, otázek zdravotnictví, senátu a evropských fondů. Specificky ke Katalánsku se ale González nevyjadřoval a to ani k jeho kultuře a jazyku. I přes své prohlášení o pluralitním Španělsku ale v projevu i nadále hovořil o jednotném Španělsku: „... byly přijaty důležité kroky, aby se Španělsko zkonsolidovalo jako silný národ.“²¹⁶ Použil přitom jednotné číslo pro slovo národ, čímž dal jasně najevo, že myslí jeden jediný národ a to národ španělský. Jeho vztah k ostatním národům ve Španělsku tak lze považovat přinejmenším za ambivalentní. O Španělsku se Pujol i nadále vyjadřoval ve třetí osobě.

4.2.4. PP

V debatách z roku 1994 a 1995 hájil pozici PP José María Aznar.

1994

Aznarův projev se opět nesl v duchu kritiky vládních socialistů a útoků na jejich politiku v celé její šíři. Věnoval se i osobním útokům na předsedu vlády a obviňování z napomáhání korupčním skandálům. Projev se nicméně nevěnoval ani OH, ani státoprávním autonomním změnám. Nedotkl se ani kulturních ani jazykových témat. Hovořil o ekonomických otázkách a věnoval se špatnému stavu ekonomiky. O Španělsku se přitom vyjadřoval ve třetí osobě, ke Katalánsku se nevyjádřil. V závěru svého projevu ale shrnuje slovy: „Španělsko vyžaduje silnou národní politiku, politiku, která zaplaší skepsi a zmobilizuje veškerou energii, aby získala zpět

²¹⁵ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1994, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_064.PDF (staženo 13. 1. 2016) 3156.

²¹⁶ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1995, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_121.PDF (staženo 13. 1. 2016) 6441.

*entusiasmo k podnětnému projektu společného života, který slouží jako pramen k obraně své historie, svého jazyka, své kultury, své originalnosti.*²¹⁷ Hovoří tedy pouze o jednom jazyku, jedné kultuře – té španělské – a fakticky tak Španělsko prezentuje jako jazykově, kulturně i sociálně jednotný stát.

1995

Stejně jako v předchozím roce hlavní náplní projevu stala kritika socialistické vlády v čele s jejím předsedou. Projev se nijak nevěnoval ani Olympiádě, ani katalánské kultuře či jazyku, nevěnoval se Katalánsku obecně. Tématu autonomie se v tomto projevu také zcela vyhnul. O Španělsku se nadále vyjadřoval ve třetí osobě.

4.2.5. Shrnutí

Téma Olympijských her se v čtyřletém období po Olympijských hrách z debat zcela vytratilo a to u všech zkoumaných politických stran.

Jazyková politika se v projevech téměř neobjevovala, pokud se již objevila, tak jako v případě projevu CiU v roce 1994 v rámci debat o autonomním statusu. Velmi silně zvýrazňovala nespravedlivou politiku zástupkyně ERC, vymezovala se proti ní a dokonce v roce 1995 pronesla i jednu katalánskou větu. PP ani PSOE se k politice nevyjadřovaly.

Kulturní politika šla ruku v ruce s politikou jazykovou, tedy jako ne příliš zmiňované téma, zapojené do debaty CiU jako součást autonomie. ERC ani další strany se kultuře nevěnovaly.

Nejdiskutovanějším tématem tak byla i v období po Olympiádě autonomie. CiU autonomii velmi akcentovala v roce 1994, v roce 1995 už uznávala dosavadní pokrok, přesto nadále viděla rezervy. Jako dílčí a nedostatečný krok hodnotila autonomii ERC, k celé autonomii se stavěla pouze jako k dočasnému řešení před úplnou nezávislostí. Pro PSOE se v období po Olympiádě stala autonomie politikou, která by neměla být zastavena. Hovoří o pozitivní rozdílnosti autonomních oblastí a pluralitě Španělska, na druhou stranu hovoří o jednom jediném španělském národu. Podobně se o jednom národu s jednou kulturou a jedním jazykem vyjadřuje i lidovecká PP.

Žádná strana kromě ERC se neobracela ve svých projevech na problematiku Katalánska, z hlediska vlastního projevu se vyjadřovaly všechny strany o Španělsku ve třetí

²¹⁷ „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1994, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_064.PDF (staženo 13. 1. 2016) 3165.

osobě, tato politika byla po celé období neměnná. I ECR se o Španělsku vyjadřovala ve třetí osobě, stejný přístup však zaujímala i ke Katalánsku.

4.3. Porovnání před-olympijských a po-olympijských debat v celostátním parlamentu

Téma OH nebylo v debatách na úrovni celostátního parlamentu nijak silně zastoupeno, jen v posledních letech před zahájením her rezonovalo jako výhled budoucnosti, nevztahovalo se však k nacionalistické politice. Z hlediska nacionalismu tak nelze hovořit o zásadním vývoji tématu v debatách.

Kulturní politika nebyla v nacionalistickém kontextu reflektována po celé osmileté zkoumané období. Vývoj ale nalezneme u tématu jazyka. U stran s celostátním zaměřením téma sice není reflektováno, CiU se však k tématu reálně obrací až v období po OH, v parlamentní debatě nicméně téma figuruje především díky zapojení ERC do debat po volbách z roku 1993.

Značný nárůst důležitosti debaty o autonomním statusu zaznamenává diskurz socialistů. Tato tendence může být sice částečně vysvětlována vládní spoluprací s katalánskou CiU, na druhou stranu ale od strohých a plytkých vyjádření o autonomii jako nedokončeném projektu v období před OH se PSOE postupně dostává k prezentaci autonomie jako důležitého projektu, který nesmí být zastaven a který chválí. Autonomii po Olympiádě také nevztahuje už pouze na finanční stránku, ale rozšiřuje ji o další témata. Na druhou stranu se ale spolu s lidovci vyjadřují socialisté o Španělsku jako o jednom národě, čímž vlastně sami omezují význam své autonomní politiky a svých prohlášení o pluralitě.

Všechny strany se po celé období odkazují na Španělsko ve třetí osobě, o Katalánsku se s výjimkou ECR a zanedbatelně i CiU nevyjadřují.

Celkem lze na celostátní úrovni shledat vývoj debat jako velmi malý, ne však zanedbatelný. Důležitou úlohu hraje smíření a přijetí autonomie jako správného správného řešení státu.

Závěr

Zkoumání Olympijských her jako faktoru změn v nacionalistické katalánské debatě přispívá do celkového akademického obrazu propojení sportu a politiky stejně, jako do obrazu vývoje nacionalismu. Práce vychází ze zkoumání třech různých složek politické debaty a obsahovou analýzou na základě metody R. Wodakové odhaluje posun nacionalistického

diskurzu politických stran v návaznosti na konání Olympiády v Barceloně. Byly zpracovány volební programy a výroční zasedání o stavu politiky v katalánském a španělském parlamentu. Na příkladu čtyř politických stran došlo ke zhodnocení vývoje debaty a roli Olympijských her jako faktoru změn. Do jisté míry je vyvrácena vstupní hypotéza o značném vlivu sportovní události na nacionalistický diskurz politických stran. Je ale třeba si uvědomit, že ke změnám v debatách došlo, byť oproti očekávání v menší míře a v menším viditelném napojení na Olympijské hry.

Ve volebních programech je největší změna zaznamenaná v otázce vývoje státoprávních záležitostí, především s ohledem na míru autonomie. Posun v prezentaci nutnosti prohloubení autonomie Katalánska zaznamenaly především strany s celostátní působností, téma u nich ve čtyřletém období po konání her sílí. Obě strany totiž přestávají odmítat potřebu reformy a naopak se k ní začínají stavět pozitivně. U ostatních zkoumaných témat je vývoj u obou stran zanedbatelný. Stejně jako strany s regionální působností reflektují i PSOE a PP Olympijské hry pouze v před-Olympijském období a to ještě jako vedlejší téma. CiU a ERC ale kromě autonomie přistupují i ke kulturní a jazykové politice. Zatímco autonomní politika obou stran má stabilní obsah týkající se potřeby prohloubení autonomie a kulturní politika je jen okrajové téma, jazyková politika zaznamenává v programech vývoj a to u ERC. Strana se v období před uskutečněním her soustředí na jeho plnohodnotné zapojení do společnosti, po Olympiádě se snaží o oficiální uznání a zapojení jazyka jako dominantní řeči regionu. Z hlediska užití první osoby se strany nevyvíjí a v dlouhodobějším měřítku není viditelná vývojová tendence.

Ani ve výročních zasedáních katalánského parlamentu se Olympijské hry neobjevují jako silně zastoupené téma. V diskurzech jednotlivých stran byly zastoupeny jen v období před konáním her a to ještě velmi slabě. Podobné zastoupení měla debata nad kulturní politikou, toto téma však zaznamenává slabou tendenci. Směrem k Olympijským hrám stoupá intenzita zdůrazňování kultury jako základu národní identity, po ukončení her zase intenzita klesá. Je tedy slabá, ale znatelná tendence s vrcholem v OH. V debatě nad pozicí katalánštiny je znatelný vývoj. V období před Olympijskými hrami se řeší jazyk jako součást národní identity a jeho plnohodnotné zapojení do společnosti, v období po Olympiádě se stupňují požadavky. Katalánština se má dostat do pozice úředního jazyka správní oblasti a Španělsko má uznat svou vícejazyčnou realitu. Vývojová tendence je ale dlouhodobá a postupná. Není skoková a OH nejsou v debatě zlomovým bodem. Podobný vývoj zaznamenávají i státoprávní reformy. Odpovídá politickému posunu a změnám, takže je to konstantní vývoj. Olympijské hry neznamenají rázovou změnu, na druhou stranu je patrná tendence nárůstu autonomních

požadavků a to především ve financování. Proto lze i zde hovořit o vývoji, který přímo navázán na Olympiádu jako zlomový bod, ale který byl jejím konáním ovlivněn.

Ve výročních zasedáních celostátního parlamentu se stejně jako v předchozích případech téma Olympijských her neobjevuje jako zásadní politické téma. Kulturní politika v debatách chybí zcela, nad problematikou jazyka se lehce pozastavuje CiU, jinak se toto téma ale plnohodnotně objevuje a po volebním úspěchu ERC. Celkem je tedy na celostátní úrovni jazyk, kultura i Olympiáda jen velmi okrajově zastoupeným tématem. Díky většímu zapojení jazyka tak vidíme vývoj, právě kvůli pozdějšímu zapojení nejradikálnější nacionalistické strany však je třeba tento vývoj hodnotit jako špatně hodnotitelný. Dlouhodobější tendence v kontextu OH u těchto témat prokázána nebyla. Nejvíce zastoupeným tématem tedy byly státoprávní reformy zastoupené téměř výhradně debatou nad autonomním statutem. A právě tato debata zaznamenala na celostátní úrovni největší posun, lze přitom hovořit i o lehkém skoku v souvislosti s konáním her. Debata se rozšiřuje, adekvátnost a potřebu autonomie uznávají již i celostátní strany a debata se prohlubuje o nové oblasti, kterých by se autonomie měla týkat. Přelom lze pozorovat právě v období OH.

Z pohledu přenosu témat z úrovně politických stran na centrální úroveň nebyly prokázány žádné výrazné posuny. Diskurz všech zkoumaných subjektů se vyvíjí konstantně a rovnoměrně na všech úrovních. Volební programy tematicky ani vývojově zásadně nepředbíhaly úroveň katalánského parlamentu a katalánský parlament nepředbíhal celostátní úroveň.

V celkovém souhrnu je třeba konstatovat, že Olympijské hry sloužily jako politické téma jen v období před jejich zahájením, s jejich ukončením se již vytrácí. I v přípravném období ale toto téma nebylo zásadní či určující pro politickou debatu. Právě proto lze soudit, že vliv Olympiády nebyl tolik přímý jako nepřímý. Politické strany událost nepoužily jako zásadní motiv pro své přístupy ke katalánskému nacionalismu.

Jazyk se v celkovém souhrnu vyvíjí především kvůli vlivu ERC, která k němu přistupuje neaktivněji. V období před konáním her nevidíme prakticky žádnou tendenci, o jazyku se debatuje pouze v kontextu jeho zapojení do společnosti a plnohodnotného zapojení do každodenního života. Po Olympijských hrách ale téma radikalizuje, katalánština začíná v debatách hrát roli nejsilnějšího a úředního jazyka. Vývoj i přesto není výrazný ani radikální a i u této části je závěrem třeba říct, že vývoj je slabší a méně výrazně navázán na Olympiádu, než jak zněla vstupní hypotéza.

Kultura a kulturní politika je po celé zkoumané období okrajovým tématem a zásadněji nezasahuje do debat. Pokud už, tak jako nositel národní identity, celkově je ale třeba hodnotit, že toto téma je natolik slabě zastoupeno, že nelze hovořit o tendencích v přístupu k problematice.

Státoprávní reformy jsou z nacionalistického hlediska zastoupeny téměř výhradně debatou o autonomním statusu. Zaznamenávají ale vývoj na všech zkoumaných úrovních a právě u nich je znatelná, byť slabá vývojová tendence se zvýšením a prohloubením požadavků v období konání Olympijských her. Tento posun je obecně znatelnější u stran s celostátní působností, které se jinak k nacionalismu v Katalánsku staví chladně. Zatímco v období před konáním her se k autonomii staví spíše odmítavě, v po-Olympijském období už prezentují autonomii jako funkční a žádané zřízení. Tato tendence probíhá na všech úrovních debat a je nejpatrnější.

Diskurz zkoumaných politických stran lze tedy souhrnně hodnotit s jako narůstající v požadavcích a tématech katalánského nacionalismu. Posouvá se od obrany národní identity Katalánska k nastavování konkrétních politik. Přesto je tento vývoj až na výjimky velmi málo znatelný a konstantní, bez zjevného jednorázového vlivu určujícího faktoru, tedy Olympijských her. Právě absence zřetelně viditelné tendence změny napříč všemi politickými tématy a v souhrnu všech zkoumaných úrovní španělské a katalánské politiky vede k závěru, že Olympijské hry nelze hodnotit na katalánském příkladu jako zásadní zlomový moment. Zaznamenané posuny v debatách a diskurzu politických stran sice dokazují jejich vliv, oproti vstupnímu předpokladu ale řádově nižší a s menším přímým odkazem na jmenovatele oněch změn, tedy Olympijské hry.

Summary

Researching the Olympic Games as a factor of changes in the Catalan nationalist debate contributes to wider academic debate linking sports and politics as well as to the debate around the development of nationalism. The thesis is based on an examination of three different components of the political debate using a content analysis based on the method of R. Wodak and shows the changes in the nationalist discourse of political parties in connection with the holding of the Olympics in Barcelona. The study critiqued election programs and the annual session of the state policy in Catalanian and Spanish Parliament. In the context of four political parties, the study evaluates the evolution of the debate and the role of the Olympic Games as a factor of change. The input hypothesis about the considerable influence of sports events on the nationalistic discourse of political parties is being proven by this investigation to be partially flawed. The changes in the discourse have occurred, though contrary to expectations in much lesser extent and less visible connection to the Olympic Games.

The discourse of surveyed political parties can be assessed collectively as the increasing demands in issues of Catalan nationalism. It has changed from defending national identity of Catalonia into presentation of specific policies. Nevertheless, this development is hardly notable or constant, with no apparent influence of a determining factor – the Olympic Games. That absence of a clearly visible trend changes across all political issues and the sum of all examined levels of Spanish and Catalan politics leads to the conclusion that the Olympic Games cannot be assessed as a crucial turning point. Identified changes in debates and discourse of political parties prove the impact of the Olympic Games, but compared to the input hypothesis it is significantly lower and with less direct reference to the Olympic Games.

Zdroje

Prameny

Volební programy politických stran

CiU

- „La majoria pel progrés de tots“, volební program CiU do celostátních voleb 1988, archiv autora (dostupné v knihovně University Pompeu Fabra).
- „Para que Catalunya sea clave: Programa Electoral de Convergència i Unió“, Internetová databáze volebních programů Manifesto-Project, https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/33611_1996.pdf (staženo 7. 5. 2016).

ERC

- „Cap a la Independència“, Volební program ERC k volbám do katalánského parlamentu z roku 1992, http://www.esquerra.cat/partit/programes/c1992_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).
- „El Millor Pel Catalunya“, Volební program ERC k volbám do katalánského parlamentu z roku 1988, http://www.esquerra.cat/partit/programes/c1988_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).
- „Força: Cap a independència“ Volební program ERC k volbám do katalánského parlamentu 1995, http://www.esquerra.cat/partit/programes/m1995_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).
- „L'Esquerra Puja“, Volební program ERC k volbám do městských zastupitelstev 1991, http://www.esquerra.cat/partit/programes/m1991_programa.pdf (staženo 17. 4. 2016).
- „L'Esquerra, la nova frontera“, Volební program ERC k volbám do španělského parlamentu z roku 1989, http://www.esquerra.cat/partit/programes/e1989_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).
- „La teva veu“, volební program ERC k volbám do španělského parlamentu 1996, http://www.esquerra.cat/partit/programes/e1996_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).

- „Països Catalans, Unió Europea“, Volební program ECR k volbám do evropského 1994, http://www.esquerra.cat/partit/programes/eu1994_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).
- „Pels Catalans, per Catalunya“ Volební program ECR k volbám do celostátního parlamentu 1993, http://www.esquerra.cat/partit/programes/e1993_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).
- „Poder Local“, Volební program ECR k volbám do městských zastupitelstev 1995, http://www.esquerra.cat/partit/programes/m1995_programaLR.pdf (staženo 17. 4. 2016).

PSOE

- „España en progreso“, Volební program PSOE k volbám do celostátního parlamentu 1989, www.psoe.es/media-content/2015/03/Programa-Electoral-Generales-1989.pdf (staženo 1. 3. 2016).
- „Programa de la Mayoría“, Volební program PSOE pro volby do španělského parlamentu 1993, www.psoe.es/media-content/2015/03/Programa-Electoral-Generales-1993.pdf (staženo 1. 3. 2016).
- „Programa electoral PSOE: Elecciones legislativas 1996“, Volební program PSOE pro volby do španělského parlamentu 1996, <http://www.psoe.es/media-content/2015/03/Programa-Electoral-Generales-1996.pdf> (staženo 1. 3. 2016).

PP

- „Ahora: Programa de gobierno para todos“, Volební program PP pro volby do španělského parlamentu 1993, www.pp.es/sites/default/files/documentos/1149-20090908161515.pdf (staženo 3. 3. 2016).
- „Con la nueva mayoría“, Volební program PP pro volby do španělského parlamentu 1996, www.pp.es/sites/default/files/documentos/1150-20090908161854.pdf (staženo 3. 3. 2016).
- „Todo lo que el Partido Popular va cambiar“, Volební program politické strany PP k volbám do celostátního parlamentu 1989, www.pp.es/sites/default/files/documentos/1148-20090908161332.pdf (staženo 3. 3. 2016).

Přepisy debat v zastupitelských shromážděních

Španělský parlament

- „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1988, http://www.congreso.es/public_oficiales/L3/CONG/DS/PL/PL_088.PDF (staženo 13. 1. 2016).
- „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1989, http://www.congreso.es/public_oficiales/L3/CONG/DS/PL/PL_166.PDF (staženo 13. 1. 2016).
- „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1991, http://www.congreso.es/public_oficiales/L4/CONG/DS/PL/PL_098.PDF (staženo 13. 1. 2016).
- „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1992, http://www.congreso.es/public_oficiales/L4/CONG/DS/PL/PL_175.PDF (staženo 13. 1. 2016).
- „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1994, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_064.PDF (staženo 13. 1. 2016).
- „Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados: Debate de política general en torno al estado de la Nación“, Výroční debata španělského parlamentu o stavu národa za rok 1995, http://www.congreso.es/public_oficiales/L5/CONG/DS/PL/PL_121.PDF (staženo 13. 1. 2016).

Katalánský parlament

- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988, <http://www.parlament.cat/document/bopc/48798.pdf#page=7> (staženo 2. 8. 2016).
- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989, <http://www.parlament.cat/document/bopc/48896.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016).

- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1990, <http://www.parlament.cat/document/bopc/48984.pdf#page=5> (staženo 2. 8. 2016).
- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1991, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49083.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016).
- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1992, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49161.pdf#page=4> (staženo 2. 8. 2016).
- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1993, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49284.pdf#page=5> (staženo 2. 8. 2016).
- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1994, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49397.pdf#page=7> (staženo 2. 8. 2016).
- „Butlletí oficial del Parlament de Catalunya: Sumari“, Souhrn výroční debaty katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996, <http://www.parlament.cat/document/bopc/49593.pdf> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 - část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57011.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1988 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57012.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 - část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57044.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1989 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57045.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).

- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1990 - část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57077.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1990 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57078.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1991 - část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57107.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1991 - část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57108.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1992 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57140.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1992 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57141.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57191.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57192.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57192.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánskeho parlamentu o obecné politice za rok 1993 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57192.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).

rok 1994 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57226.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).

- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1994 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57227.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996 – část 1, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57277.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).
- „Diari de Sessions del Parlament de Catalunya: Debat sobre l’orientació política general del Consell Executiu“, Výroční debata katalánského parlamentu o obecné politice za rok 1996 – část 2, <http://www.parlament.cat/document/dspcp/57278.pdf#page=1> (staženo 2. 8. 2016).

Ostatní

- „Estatus 1979“, Oficiální stránky katalánského parlamentu, www.gencat.cat/ca/generalitat/estatus/estatus1979/ (staženo 10. 5. 2016).

Literatura

Knihy

- Erica Burman a Ian Parker, eds., *Discourse Analytic Research: Repertoires and Readings of Texts in Action* (Londýn, Palgrave: 1993).
- Ernest Gellner, *Národy a Nacionalismus* (Praha: Hříbal, 1993).
- Montserrat Giubernaová, *Nations without States, Political Communities in a Global Age* (Cambridge: Polity Press, 1999).
- John Hargreaves, *Freedom for Catalonia?: Catalan Nationalism, Spanish Identity and the Barcelona Olympic Games* (Cambridge: Cambridge University Press, 2000).
- Jonathan Hearn, *Rethinking Nationalism: A Critical Introduction* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006).
- Miroslav Hroch (ed.), *Pohledy na národ a nacionalismus, Čítanka textů* (Praha: SLON, 2003).
- Roger Levermore, Adrian Budd, *Sport and international relations: an emerging relationship* (Londýn: Routledge, 2004).

- Anne-Marie Thiesseová, *Vytváření národních identit v Evropě 18. až 20. století* (Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury – CDK, 2007).

Kapitoly v knize

- Miroslav Hroch, „Mezinárodní diskuse o problematice utváření moderního národa“, v *Úvod do studia politiky*, ed. Miroslav Novák (Praha: SLON, 2011).

Odborné články

- Zuzana Botiková, „Sport, Nationalism and Globalization“, *Sociální studia* 8, č. 1 (2011): 133 – 137.
- Ewan Crawford, "Perpetuating Britishness", *Journal Of Language & Politics* 14, č. 6 (2015): 729-750. *Political Science Complete*, <https://www.ebscohost.com/> (staženo 27. 3. 2016).
- Teun Van Dijk, „Discourse and Manipulation“, *Discourse and Society* 17, č. 2 (2006): 359 - 383.
- Jonathan Grix, „Sport Politics and the Olympics“, *Political Studies Review* 11, č. 1 (2013): 15 – 25.
- Montserrat Guibernauová, „Prospects for an Independent Catalonia“, *International Journal of Politics* 27, č. 1 (2014): 5 – 23.
- Allen Guttman, „Sport, Politics and the Engaged Historian“, *Journal of Contemporary History* 38, č. 3 (2003): 363 – 375.
- John A. Hall, „Nacionalismy utříděné a vysvětlené“, *Sociologický časopis* 31, č. 2 (1995): 149 – 168.
- Radim Marada, „Rodáci a Odrodilci a Adoptovaní: Sport v Transnacionálních Souvislostech“, *Sociální studia* 6, č. 1 (2009): 127 – 151.
- Aslam Pervez Memon, Soniha Aslam Ghouri, Deen Muhammad Jalbani a Yasmeen Iqbal Qureshi. „Sports As A Dynamic Force In The Development Of Relations Among Nations In Global Politics“, *Shield: Research Journal of Physical Education* 4 [online], č.6 (2011): 6-13, <https://www.ebscohost.com/> (staženo 7. 1. 2016).
- Stuart Murray, „Sports Diplomacy“, *Hague Journal Of Diplomacy* 8, č. 3/4 (2013): 191-195, <https://www.ebscohost.com/> (staženo 20. 12. 2015).
- Wodaková, Reisigl, Cillia, „The Discursive Construction of National Identities“, *Discourse and Society* 10, č. 2 (1999): 149 - 173, <http://journals.sagepub.com/> (staženo 23. 3. 2016).

Příspěvky na konferencích

- Alberto Royo, „Catalonia at the crossroads“ (příspěvek přednesený v rámci Self-determination Processes in the European Union: The Catalan Case in comparative perspective, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, Praha, Česká republika, 18. 6. 2015).